

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

METİN MADENCİLİĞİ TEKNİKLERİ İLE AKDENİZ’DE GÖÇÜN EĞİLİMİ:
GÖÇ POLİTİKALARI ENSTİTÜSÜ ÖRNEĞİ

Dilan İPEK

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÇOBAN

Akdeniz Göç Araştırmaları Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2022

ONAY SAYFASI

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dilan İPEK'in bu çalışması, jürimiz tarafından Akdeniz Göç Araştırmaları Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Hasan Hüseyin AYGÜL

Üye (Danışmanı) : Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÇOBAN

Üye : Doç. Dr. Şükrü Anıl TOYGAR

Tez Başlığı: Metin Madenciliği Teknikleri İle Akdeniz'de Göçün Eğilimi: Göç Politikaları Enstitüsü Örneği

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 21 / 01 /2022

Mezuniyet Tarihi : / /

Prof. Dr. Tuncer DEMİR
Müdür

AKADEMİK BEYAN

T.C

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ;

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Metin Madenciliği Teknikleri İle Akdeniz’de Göçün Eğilimi: Göç Politikaları Enstitüsü Örneği ” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını beyan ederim.

Dilan İPEK

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	i
AKADEMİK BEYAN	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
ŞEKİLLER LİSTESİ	vi
TABLolar LİSTESİ	vii
GRAFİKLER LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
ÖZET	x
ABSTRACT.....	xi
ÖNSÖZ	xii
Giriş.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖÇÜN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1. Göç.....	3
1.2. Göç ile İlgili Kavramlar ve Türler	4
1.2.1. Göçün Nedenleri	7
1.2.2. Göçün Türleri.....	11
1.2.2.1. İç Göç.....	12
1.2.2.2. Dış/ Uluslararası Göç	12
1.2.2.3. Kalıcı/ Sürekli Göç.....	12
1.2.2.4. Geçici/ Mevsimsel Göç.....	13
1.2.2.5. Zorunlu Göç	13
1.2.2.6. Kitlese/ Bireysel Göç	13
1.2.2.7. Gönüllü/ İsteğe Bağlı Göç.....	14
1.2.3. Diğer Nedenlerle Yapılan Göçler	14

1.3. Uluslararası İlişkiler Kuramlarında Göç	15
1.4. Dünya’da Göç	19
1.5. Akdeniz’de Göç	22
1.6. Göç Alanında Uluslararası İş Birliği Çalışmaları	32
1.6.1. Uluslararası Göç Örgütü	35
1.6.2. Uluslararası Göç Küresel Komisyonu	36
1.6.3. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği	36

İKİNCİ BÖLÜM

METİN MADENCİLİĞİ

2.1. Metin Madenciliği	37
2.2. Metin Madenciliğinin Kullanıldığı Alanlar	38
2.2.1. Metin Kümeleme ve Sınıflandırma	39
2.2.2. Doğal Dil İşleme.....	40
2.2.3. Adlandırılmış Varlık Tanımlama.....	40
2.2.4. Metin Görselleştirme	41
2.3. Metin Madenciliği Teknikleri.....	41
2.3.1. Duygu Analizi.....	41
2.3.2. Metin Kümeleme: Kosinüs Benzerliği	43
2.3.3. Gizli Dirichlet Ayırımı (LDA).....	46
2.4. Literatür İncelemesi	49

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı.....	53
3.2. Araştırmanın Kapsamı	55
3.3. Araştırmada Kullanılan Araçlar.....	56
3.4. Veri Seti	57

3.5. Yöntem	58
-------------------	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Duygu Analizi ile Makalenin Değerlendirilmesi	60
--	----

4.2. Gizli Dirichlet Ayrımı ile Makalelerin Analizi	65
---	----

4.3. Metin Kümeleme: Kosinüs Benzerliği ile Makalenin Analiz Edilmesi	67
---	----

TARTIŞMA	70
-----------------------	-----------

SONUÇ	77
--------------------	-----------

ÖNERİLER	79
-----------------------	-----------

KAYNAKÇA	80
-----------------------	-----------

ÖZGEÇMİŞ	96
-----------------------	-----------

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Göç Kararını Etkileyen Faktörler	7
Şekil 2. Göçün Türleri	11
Şekil 3. Homo Sapiens'in Afrika'dan Başlayan Göç Hareketi	20
Şekil 4. Avrupa'ya Yasadışı Geçiş Rotaları	25
Şekil 5. Temel Akdeniz Rotaları	26
Şekil 6. 2014-2021 Kayıtlı Toplam Kayıp/Ölüm Sayısı	28
Şekil 7. Metin Madenciliğinin Aşamaları.....	38
Şekil 8. Metin Madenciliğinin İlişkili Olduğu Alanlar.....	39
Şekil 9. Metin Ön İşleme Aşamaları.....	45
Şekil 10. LDA Model Gösterimi	47
Şekil 11. LDA'nın Corpus'a Uygulanması.....	48
Şekil 12. Veri Analiz Şeması.....	56
Şekil 13. Web'te Kazıma Yapma Süreci	57
Şekil 14. Duygu Analizinde Kullanılan Operatör.....	60
Şekil 15. Pozitif Kelime Bulutu.....	62
Şekil 16. Negatif Kelime Bulutu	63
Şekil 17. Nötr Kelime Bulutu	64
Şekil 18. Operator Toolbox Uzantısı ile LDA Modeli	65
Şekil 19. Konular ve Kelime Bulutları	66
Şekil 20. Metin Kümeleme Modeli	68
Şekil 21. Metin Kümeleme; Kosinüs Benzerliği ile Sınıflandırma	69

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Akdeniz Ülkeleri Entegrasyon Göstergeleri.....	31
Tablo 2. Veri Seti Örneği.....	58
Tablo 3. Makalelerden Örnek Polarite ve Polarite Değeri.....	61
Tablo 4. LDA ile Konu ve Anahtar Kelimelerin Belirlenmesi.....	66
Tablo 5. LDA Modeli ile Makalelerin Konulara Göre Dağılımı ve Tahmini.....	67

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Akdeniz’de Yıllara göre Kayıp ve Ölüm Sayısı.....	29
Grafik 2. Makalelerin Polariteye Göre Sayıları.....	61

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
BBC	Britanya Yayın Kuruluşu
BM	Birleşmiş Milletler
BMMYK	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
BOW	Bag of Words/ Kelime Torbası
FRONTEX	Avrupa Birliği Sınır Güvenliği Birimi
GSM	Global System for Mobile Communications
ICS	Uluslararası Deniz Ticaret Odası
IMO	Uluslararası Denizcilik Örgütü
IOM	Uluslararası Göç Örgütü
LDA	Latent Dirichlet Allocation / Gizli Dirichlet Ayrımı
MIPEX	Göçmen Entegrasyon Politikası Endeksi
NER	Adlandırılmış Varlık Tanımlama
NLP	Doğal Dil İşleme
OHCHR	Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği
TDK	Türk Dil Kurumu
VTBK	Veri Tabanlarında Bilgi Keşfi
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
YUKK	Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

ÖZET

Akdeniz havzası, tarih boyunca göç hareketliliği açısından oldukça hareketli bir bölgedir ve son yıllarda yoğun göç akışına maruz kalmıştır. Artan göç hareketlilikleri beraberinde göç alanındaki araştırmalara da hız kazandırmıştır. Çok sayıdaki araştırmaların incelenmesi ve analiz edilmesinde geleneksel yöntemler yetersiz kalmaktadır ve analizi güçleştirmektedir. Bu nedenle araştırmaların etkin ve hızlı bir şekilde analiz edilmesinde metin madenciliği teknikleri kullanılmaktadır.

Bu çalışmada, Akdeniz bağlamında ele alınan göç konulu makaleler metin madenciliği teknikleri ile analiz edilerek makalelerin duyguları, hangi konuların öne çıktığı ve benzerliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Göç Politikaları Enstitüsü'nde alınan Akdeniz ülkeleri kapsamındaki “736” göç ile ilişkin makale çalışmanın kapsamına alınmıştır. İlgili makaleler üç bölümde analiz edilmiştir. Birinci bölümde, duygu analizi ile makalelerin polarite (pozitif/ negatif / nötr) ve polarite değerleri (0.0-1.0) tespit edilmiştir; ikinci bölümde Gizli Dirichlet Ayrımı (LDA) ile makalelerin öne çıkan konuları ve ileriye yönelik konu tahmini yapılmıştır; üçüncü bölümde metin kümeleme ile makalelerin benzerliklerine göre gruplandırılması yapılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda Akdeniz bağlamında ele alınan makalelerin negatif duyguların baskın olduğu tespit edilmiştir. Makaleler, beş konu üzerinde temalandırılmıştır. Bu konular, uluslararası göç ve güvenlik; çalışma yaşamına katılım; göçmen sağlık politikaları; göç ve insan hakları; göç ve entegrasyon şeklindedir. Gelecekteki makalelerin daha çok uluslararası göç ve güvenlik konusundan gelmesi öngörülmektedir. Makaleler benzerlik durumlarına göre beş sınıfta kümelenmiştir ve makalelerin %18'i birbirine benzer olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Akdeniz'de Göç, Metin Madenciliği, Duygu Analizi, LDA, Metin Kümeleme

ABSTRACT

The Mediterranean Basin has been a dynamic location in terms of migration activity throughout history, and in recent years, this area has been exposed to intensive amounts of migration. With the increase in migration activity, studies on migration have increased as well. Traditional methods are insufficient and complicated for examining and analyzing large numbers of studies. Therefore, text mining techniques are used to analyze studies effectively and quickly.

This study aims to analyze the sentimental aspect, prominent subjects, and similarities between articles about migration in the Mediterranean context using the text mining technique. Seven hundred thirty-six articles within the context of Mediterranean countries regarding migration provided by the Migration Policy Institute are included in the study. The related articles are analyzed within three sections. The first section consists of determining the polarity (positive/negative/neutral) and polarity values (0.0–1.0) of the articles using sentiment analysis. The second section consists of determining the prominent subjects and predicting prospective topics using latent dirichlet allocation (LDA). The third section is the classification of the articles according to their similarities using text clustering.

As a result of the analyses, it was determined that negative sentimental elements were dominant in the articles discussed in the context of the Mediterranean countries. Articles are thematized based on five topics. These topics are international migration and security, participation in working life, immigrant health policies, immigration and human rights, immigration and integration. It is anticipated that future studies will mainly focus on international migration and security. The articles are categorized into five categories according to their similarity status, and 18% of the articles were found to be similar to each other.

Keywords: Migration, Migration in the Mediterranean Basin, Text Mining, Sentiment Analysis, LDA, Text Clustering

ÖNSÖZ

“Metin Madenciliği Teknikleri İle Akdeniz’de Göçün Eğilimi: Göç Politikaları Enstitüsü Örneği ” başlıklı tez çalışmam üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde göçün bir kavramsal çerçevesi çizilerek göçe neden olan etmenler, göçün türleri, Dünyada ve Akdeniz’de göç ele alınmıştır. Uluslararası işbirliği çalışmaları hakkında bilgiler verilerek ilk bölüm tamamlanmıştır.

İkinci bölümde, metin madenciliği tanımına, kullanım alanlarına, metin madenciliğinde kullanılan tekniklere yer verilmiş olup bu bağlamda Duygu Analizi, Gizli Dirichlet Ayırımı (LDA) ve Metin Kümeleme işlemine yer verilmiştir. Genel olarak Doğal Dil İşleme, Sınıflandırma, Bilgi Çıkarımı ve Metin Görselleştirme hakkında bilgiler verilmiştir. Son olarak metin madenciliği ile göçün entegre edildiği literatür yer almaktadır.

Son olarak üçüncü bölümde ise, araştırmanın amacı, kapsamı, yöntemi ve kullanılan araçlara ve çalışmada kullanılan veri setinin bir bölümü örnek olarak yer verilmiştir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen analizler bulgular kısmı ile birlikte bu bölümde yer almaktadır. Metin madenciliği tekniklerinden biri olan Duygu Analizi kullanılarak göçe ilişkin 736 makale analiz edilmiş olup makalelerin içerdiği duygulara (pozitif/ negatif/ nötr) ulaşılmıştır. Elde edilen analiz sonuçlarıyla kelime bulutları yapılmıştır. Çalışmada ele alınan makalelerin LDA ile hangi konular üzerinde yoğunlaştığı tespit edilerek sınıflandırma işlemi gerçekleştirilmiştir. Çalışmaların ileride hangi konu üzerinden yazılacağı hakkında bir tahminde bulunulmuştur. Son olarak kosinüs benzerliği ile ilgili makaleler analiz edilerek benzerliklerine göre kümelendirilmiştir.

Başta bu tez çalışmasının her aşamasında yanımda olan, destek ve önerilerini esirgemeyen danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÇOBAN’a teşekkürlerimi borç bilirim. Tez savunmamda destek ve önerilerini sunan Doç. Dr. Hasan Hüseyin AYGÜL ve Doç. Dr. Şükrü Anıl TOYGAR hocalarıma bilgi ve birikimlerini benimle paylaştıkları için teşekkür ederim.

Tez süreci boyunca beni hep destekleyen ve tecrübelerini benimle paylaşan İbrahim BUDAK’a teşekkür ederim. Tez yazım sürecinde çalışma ortamı sağlayan Akdeniz Üniversitesi AKVAM müdürü Prof. Dr. Hale BALSEVEN hocama ve AKVAM’da kazandığım arkadaşlarıma desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Son olarak hayatım boyunca hep yanımda olan bana maddi manevi hep destek veren çok değerli annem Gülsen İPEK’e, babam Ali İPEK’e ve kardeşim Eren İPEK’e teşekkür ederim. Bana bu süreçte destek olan tüm arkadaşlarıma da teşekkür ederim.

Giriş

İnsanlığın başlangıcından beri var olan göç olgusu, insanların çeşitli nedenlerden kaynaklı olarak yer değiştirmesi durumudur. Tarih boyunca insanlar çeşitli nedenlerle mevcut bulunduğu ortamı bırakarak bir başka yere hareket etmiştir. Yapılan bu yer değişiklikleri sadece bir mekan değişimi olarak algılanmamalıdır. Göç aynı zamanda sosyal, ekonomik, siyasal ve toplumsal sonuçlara yol açmasından dolayı dünyada önemli bir konudur. Göç hareketleri, sadece göç eden bireyleri değil aynı zamanda göç alan yerin toplulukları da etkilediğinden dolayı kültürlerarası etkileşime de neden olmaktadır. Göç olgusunun dinamik yapısı, göçün çok boyutlu bir şekilde ele alınıp değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Dünya tarihi göçlerle şekillenerek günümüz nüfusunu oluşturmuştur (Demirhan ve Aslan, 2015: 27). Modern insanın atası olarak tanımlanan Homo Spaiens’lerin hareketliliği (Hiscock, 2013:1), Kavimler Göçü, sömürgecilik, işçi göçleri, uluslararası zorunlu göçler, iç göçler, beyin göçleri vb. hareketlilikler tarihsel süreci şekillendirmiştir. Küreselleşmenin sağlamış olduğu hızlı ulaşım ve iletişim imkânları sayesinde göç hareketliliklerinde artış başlamıştır. Küreselleşmenin de etkisiyle artan bu göç hareketlilikleri içinde bulunduğumuz çağın “göçler çağı” olarak nitelendirilmesine neden olmuştur (Castles ve Miller, 1995: 5). Böylece tüm dünyada göç, giderek artan, yeni biçimler oluşturan ve önemini koruyan bir konu haline gelmiştir.

Göç, günümüzde pek çok ülke için önemli ve çözüme kavuşturulması zor bir konudur. Son yıllarda çatışma, şiddet, savaş, yoksulluk gibi olumsuz faktörlerin artışı her yıl pek çok insanı yerinden etmektedir. Fakat gittikçe artan ve kitlesel hale gelen bu hareketlilikler özellikle ulaştığı coğrafyalarda sosyal, ekonomik, kültürel, etnik vb. etki ve problemlere neden olabilmektedir (Demirhan ve Aslan, 2015:24). Bu doğrultuda ülkeler girişimlerde bulunmakta, işbirliği çalışmaları düzenlemekte ve politikalar geliştirmektedir. Aynı zamanda göçlerin niteliklerinin araştırılmasına da ihtiyaç duyulmuştur.

Son yıllarda giderek artan göç, bu alanda yapılan araştırmalara da hız kazandırmıştır. Akdeniz’deki göç hareketliliği ise araştırmalarda kayda değer bir farklılık göstermektedir. Çünkü Akdeniz coğrafyası önemli göç rotalarına sahip olmasının yanı sıra çok fazla göç alan ve veren ülkeleri de bünyesinde barındırmaktadır. Akdeniz coğrafyası göç hareketliliğinde önemli bir konumda bulunmaktadır (IOM,2021).

Dünyada hızla artan göç hareketlilikleri, göç alanındaki çalışmalara da hız kazandırmıştır. Göçün, dinamik yapısı ve önemli etkilerinden dolayı bu alandaki araştırmalar da artmaktadır. Bu araştırmaların incelenmesi, analiz edilmesi ve ileriye yönelik tahminlerin oluşturulabilmesi için yeni ve teknolojik araçların kullanımını gerektirmektedir. Bu bağlamda metin bazlı araştırmaların etkin ve hızlı analiz edilmesinde metin madenciliği teknikleri kullanılabilir.

Metin madenciliği teknikleri, literatürde artan bilgi akışını, belirli bir ilgi odağıyla hareket ederek ilgili konulara indirgemek için önemli araçlardır. Metin madenciliği ile düzensiz ve yapısal olmayan metinler, kullanışlı, yapısal ve düzenli metinlere dönüştürmektedir. Elde edilen yapısal metinle yapılacak olan analizler sayesinde açık olarak görülmeyen duygular, ilişkiler, trendler ve eğilimler vb. tespit edilebilmektedir. Metin madenciliği çalışmaları bir alanda veya herhangi bir konuda metin üzerinden örtülü çıkarımlar yapmayı hedeflemektedir. Metin madenciliği, literatür analizlerine de entegre edilmesi daha çok metnin daha hızlı ve etkin bir şekilde analiz yapılmasına olanak sağlamıştır (Scherf vd.,2005: 287).

Metin madenciliği çalışmaları pek çok farklı konularda ve alanlarda yapılmaktadır. Facebook, YouTube, Twitter, haber ve forumlar gibi pek çok yazılı metin içeren platformlar metin madenciliğinde metnin elde edildiği kaynak olarak kullanılmaktadır. Bu metinler ilgili kaynaklardan elde edildikten sonra işlenebilir yapısal metinlere dönüştürülerek analiz edilmekte ve bu analizler sayesinde ilgili konuda birçok gizli bilgi tespit edilmektedir (Albayrak vd., 2017: 1992-1993).

Bu doğrultuda yapılmış olan araştırmada, Göç Politikaları Enstitüsü (Migration Policy Institute) kaynaklı sitede yayınlanan makaleler temel alınarak Akdeniz’de göç alanına yönelik bilgelerin keşfedilmesi planlanmıştır. Araştırma, ilgili makalelerde hangi konuların öne çıktığını, duygularını, benzerliklerini ve ileriye yönelik bir tahminde bulunmayı amaçlamaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖÇÜN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1. Göç

Göç kavramını Türk Dil Kurumu (TDK), “ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireyler veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret” şeklinde tanımlamaktadır. Uluslararası Göç Örgütü (IOM, 2013) ise göçü, “Bir kişinin veya bir grup insanın uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde yer değiştirmesi. Süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir. Buna mültecilerin, yerinden edilmiş kişilerin, ekonomik göçmenlerin, aile birleşimi gibi farklı amaçlarla hareket eden kişilerin göçü de dahildir” şeklinde tanımlamaktadır.

İnsanlık tarihi kadar eski olan yer değiştirme hareketi olarak nitelendirilen göç kavramı ilk zamanlarda çoğunlukla doğa olayları, açlık, kıtlık, iklim koşulları gibi nedenlerle yapılırken niteliğini tarihsel süreç içerisinde zaman zaman değiştirerek günümüze kadar gelmiştir. Günümüzde ise daha çok kültürel, savaş, ekonomi, dini, eğitim, sanayileşme gibi nedenlerle yapılabilmektedir. Bu nedenle göç olgusu geçmişten günümüze kadar hep bir şekilde insan hayatında yer almıştır (Abadan Unat, 2017: 1-3). Literatürde göç kavramı farklı tanımlarla açıklanmaya çalışılmıştır.

Kofman (2000: 45-59), göç kavramını bireyin sadece yaşadıkları yerin değişmesi durumu değil aynı zamanda ekonomik, sosyal ve kültürel değişimleri içeren bir durum olduğunu ifade etmektedir. Benzer şekilde Toros (2008: 9), göç kavramını bireyin halihazırda yaşamakta olduğu topraktan, sosyal çevresinden, alışmış olduğu düzenden ve bunun gibi pek çok unsuru kendi rızasıyla bırakarak veya zorunlu olarak bırakmak durumunda kalarak yeni bir yerleşim alanına doğru yola çıkma durumu olarak tanımlamaktadır. Hagen-Zanker (2008: 4-5) ise göçü, daha iyi ekonomik imkanlardan savaş ve zulme kadar pek çok nedenden dolayı bir yerleşim yerinden bir diğerine geçici ya da kalıcı olarak hareket etme şekli olarak ifade etmektedir.

Lee’ye (1966: 49) göre göç, bireyin kalıcı ya da yarı kalıcı olarak yaşadığı yeri değiştirmesidir. Göç eylemi gerçekleştirilirken gönüllü veya gönülsüz olması ya da mesafesi ile ilgili bir kısıtlama getirilmemiştir.

Evlice ve arkadaşları (2004: 283-294) ise, göç hareketinin toplumun farklı pek çok bileşenlerinden etkilendiğini ve bu durumun uyum sorunlarını da beraberinde getirebileceğini ifade etmiştir. Aynı zamanda göçü, çeşitli dinamiklerden etkilenen, kısa veya uzun vadeli olabilen, sürekli veya geri dönüşü olan bir yer değiştirme hareketi olarak ifade etmişlerdir. Ayrıca göç ülkeler için önemli bir demografik gösterge olup en az doğum ve ölüm oranları kadar önemlidir (Ginsburg vd., 2016: 60-70).

Yapılan farklı tanımlardan da görüldüğü üzere göç kavramı kendi içerisinde oldukça farklı dinamikleri içermesi nedeniyle derinlemesine ele alınması gereken bir kavramdır. Göç olgusunun neden, nasıl ve ne şekilde yapıldığını sorguladığımız zaman farklı cevaplar alabiliriz. Bu durum göç olgusunun içerisinde farklı boyutları olduğunu göstermektedir. Göç olgusu, bireyin içerisinde bulunduğu koşullara göre şekillenmekte olup farklı göç türlerin ortaya çıkmasına ve göçün dinamik yapısının oluşmasına neden olmuştur. Göçün bu dinamik yapısı göç kavramının sürekli olarak sorgulanmasına ve araştırılmasına olan gerekliliği ortaya çıkıştır. Bu doğrultuda göçe neden olan etmenler ve göç türleri gibi kavramları incelemek göç olgusunu anlamamızda yardımcı olacaktır.

1.2. Göç ile İlgili Kavramlar ve Türler

Dinamik bir yapıya sahip olan göç olgusunun kavramsal bir çerçevesinin çizilmesi, göçe neden olan etmenlerin incelenmesi ve türlerinin belirlenmesi göçün anlaşılır olmasında yardımcı olacaktır.

Göç eden bireylerin profilleri sıklıkla birbirine karıştırılan kavramlar arasında yer almaktadır. Bu nedenle öncelikle göçmen, mülteci, sığınmacı kavramları tanımlanacaktır. Türkiye’deki göçmen statülerine değinilecektir.

Göçmen: Göç Terimleri Sözlüğüne (IOM) göre göçmen kavramı, genellikle göç eden bireyler için kullanılmakla birlikte diğer tüm durumları da ifade etmek için kullanıldığı görülmektedir. Daha iyi şartlar altında hayatını sürdürmek için kendi özgür iradesiyle bir baskı altında olmadan göç eden kişilere göçmen denilmektedir. Birleşmiş Milletler’e (BM) göre göçmen ifadesi, bireyin gönüllü olup olmaması, düzenli veya düzensiz olması gibi durumları gözetmeksizin yabancı bir ülkede bir yıldan fazla kalan kişiyi tanımlamak için kullanılmaktadır. Bu göçmen tanımı kapsamında, turistler ya da iş nedeniyle kısa seyahatlerde bulunan kişiler yer almamaktadır. TDK, göçmen kavramını; “Kendi ülkesinden ayrılarak yerleşmek için başka ülkeye giden (kimse, aile veya topluluk), muhacir” olarak tanımlamaktadır.

Mülteci: 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesine göre mülteci;

“ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen şahıs” şeklinde tanımlanmaktadır.

Türkiye’de mülteci kavramı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK, 2013), Madde 61’de tanımlamış olup Cenevre Sözleşmesindeki tanıma ek olarak Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle gelme şartı da eklenmiştir.

Sığınmacı: Göç Terimleri Sözlüğüne (IOM) göre sığınmacı, ülkesinde ciddi boyutta zarar gören ve zulümle karşılaşan kişi korunmak amacıyla verilen bir statüdür. Sığınmacı, farklı bir ülkeye ulusal veya uluslararası belgeler ile mültecilik için başvuran ve başvurusu sonucunu bekleyen kişiye denilmektedir. Başvurusu olumsuz gelen kişi veya kişiler gittikleri ülkeyi aksi bir gerekçe veya düzenleme yapılmamışsa terk etmek durumundadırlar. Kanuna aykırı durumlarda bu kişiler sınır dışı edilebilmektedir. TDK’ye göre sığınmacı iki farklı şekilde tanımlanmıştır; ilk olarak, “başka bir ülkeye sığınmış kişi” olarak; ikinci olarak ise yabancı bir ülkede iltica etmeden önce belirli bir süre kalan kişi”dir.

Düzenli ve Düzensiz Göçmen: Yasal yollarla ülkeye girişi, kalışı ve çıkışı ifaden eden düzenli göçü gerçekleştiren yabancılara düzenli göçmen, yasadışı yollarla bu durumu gerçekleştiren kişilere ise düzensiz göçmen denmektedir (YUKK, 2013).

Türkiye, sığınmacılar ve mülteciler konusunda 1951 Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Mültecilerin Hukuk Statüsüne İlişkin Protokol çerçevesinde hareket ettiği için sadece Avrupa’dan gelen kişilere mülteci statüsünü vermektedir. Ancak Türkiye, içinde bulunduğu bölgenin hareketli yapısından dolayı özellikle Suriye krizinin patlak vermesinden sonra yoğun bir kitlesel göçe maruz kalmıştır. Bu durum mevzuatta çeşitli düzenlemeler yapılmasını da zorunlu hale getirmiştir. Geçici Koruma Yönetmeliği (22 Ekim 2014’te yayınlanan) ile “şartlı mülteci” ve “geçici koruma” statülerine yer verilmiştir. Yönetmelikte, geçici koruma için bir süre belirtilmemiş olup şartlı mültecilere ise imkanlar dahilinde sağlanacak hizmetlerin çerçevesi belirlenmiştir (Erdoğan, 2014:17). Kısacası Avrupa dışında başka ülkelerden gelen yabancılara bir statü tanımlaması

yapılmazken Suriye krizi sonrası çözüm yolları aranmış ve yaşanan kitlesel göçler süreci hızlandırmıştır. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (6458 sayılı) yayımlanmış ve burada coğrafi kısıtlamaya takılan yabancılar için şartlı mülteci, ikincil koruma gibi statüler tanımlanmıştır.

Düzensiz göç, bireyin bulunduğu ülkeden başka bir ülkeye yasa dışı araçlar kullanarak giriş yapması ve o ülkede yasa dışı bir şekilde kalmaya başlaması durumunu ifade etmektedir (McNevin, 2011, s. 18-19). Bu durum düzensiz göç alan ülkeler için büyük bir problem haline gelebilmektedir. Düzensiz göçle başa çıkabilmek adına boyutlarını ve nedenlerini ele alıp incelemek gerekmektedir. Fakat düzensiz göç ile ilgili verilerin kısıtlı olması bu durumu güçleştirmektedir (Bodur Ün ve Paydak, 2014: 187).

Düzenli göçlerde ise bu durum tam tersi yönde seyretmektedir. Göç, yasal altyapıya uygun ve planlıdır. Göçün düzenli/ düzensiz şekilde ayrılması aynı zamanda göçü yapanların profilini (Örneğin, göç eden bireylerin hangilerinin yasal göçmen, hangilerinin kaçak hangilerinin mülteci olduğu gibi) de belirlemektedir. Düzenli/ düzensiz göç, göç politikalarını da oldukça yakından ilgilendirmektedir (Topçuoğlu, 2016: 3).

Şartlı Mülteci: Mülteci statüsünden farklı yanı Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar nedeniyle göç eden kişilerin olmasıdır. Bu kişiler üçüncü bir ülkeye yerleştirilinceye kadar Türkiye’de kalması için şartlı mülteci statüsü verilmektedir (YUKK, 2013).

İkincil Koruma: YUKK (2013), Madde 63’te ikincil koruma kavramını şu şekilde tanımlamaktadır;

“Mülteci veya şartlı mülteci olarak nitelendirilemeyen, ancak menşe ülkesine veya ikamet ülkesine geri gönderildiği takdirde;

- a) Ölüm cezasına mahkûm olacak veya ölüm cezası infaz edilecek,
- b) İşkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacak,
- c) Uluslararası veya ülke genelindeki silahlı çatışma durumlarında,

ayrım gözetmeyen şiddet hareketleri nedeniyle şahsına yönelik ciddi tehditle karşılaşacak, olması nedeniyle menşe ülkesinin veya ikamet ülkesinin korumasından yararlanamayan veya söz konusu tehdit nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancı ya da vatansız kişiye, statü belirleme işlemleri sonrasında ikincil koruma statüsü verilir.”

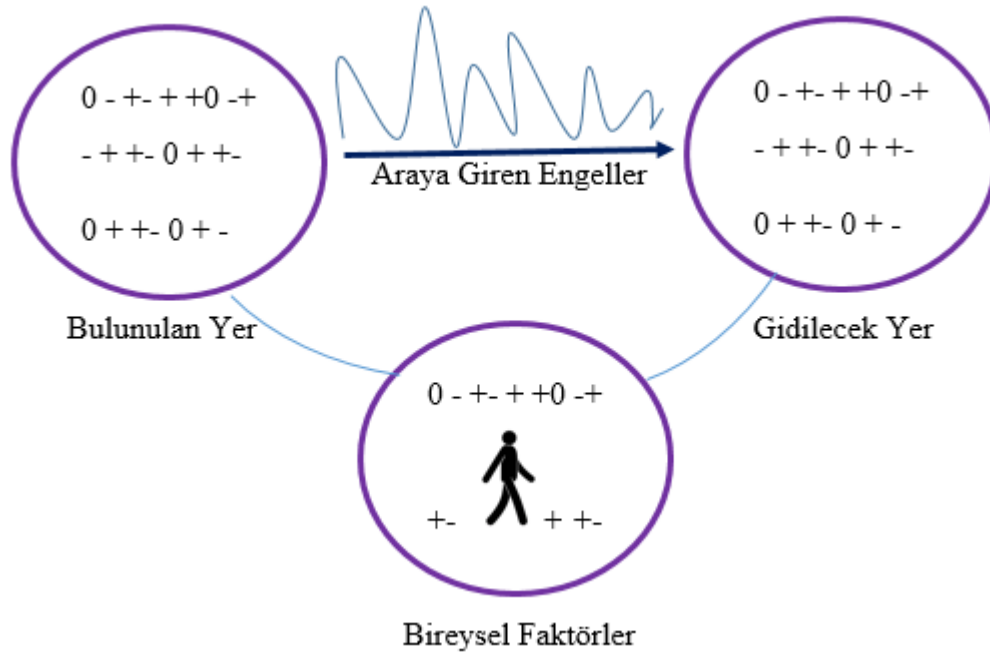
Geçici Koruma: Madde 91’de tanımlanan geçici koruma, ülkesinden ayrılmaya zorlanan ve geri dönemeyen, acil koruma sağlanması gereken durumlarda kitlesel olarak sınırlarımıza gelen yabancılara geçici olmak şartıyla verilmektedir (YUKK, 2013).

1.2.1. Göçün Nedenleri

Lee (1966), “A Theory of Migration” adlı makalesi ile göç alanının öncüleri arasında yer almaktadır ve göç teorisini oluşturmuştur. Lee’ ye göre göç edecek bireyler için göç etme nedenleri olarak “itici” ve “çekici” faktörler bulunmaktadır. Göç edecek insanlar ise kararlarını bu faktörler üzerinden aldıklarını söylemektedir. Lee’ye göre göç etme kararını alma konusundaki ve göç olgusunun sürecini etkileyen faktörler şu şekildedir;

- Bulunan yer ile ilgili faktörler
- Gidilecek yer ile ilgili faktörler
- Araya giren engeller
- Bireysel faktörler

Bu faktörler ele alınırken itici ve çekici yönleri üzerinde durulmaktadır (Lee , 1966: 50).

Şekil 1. Göç Kararını Etkileyen Faktörler

Lee'ye göre göç edecek bireyler için göç kararını alma sürecinde +, - ve 0 faktörler vardır. Çekici faktörleri “+” faktörü temsil ederken “0” nötr, “-” ise itici faktörleri temsil etmektedir (Lee, 1966: 51). Nötr değerler, göç kararı alma sürecinde herkes tarafından aynı algılanan faktörlerdir ve göçe olumlu ya da olumsuz herhangi bir katkısının olmadığı şeklinde ifade edilmektedir (Çağlayan, 2006: 73). İtici ve çekici faktörler bireyin bulunduğu duruma göre değişmekte olup kişisel kararlardan oluşmaktadır. Örneğin, gidilecek olan yerin ekonomik koşulları bulunduğu yerden daha iyi ise o kişi için bu çekici bir faktördür. İklim koşullarının kötü olması ise itici bir faktör olabilir. Lee'ye göre birey karar alma sürecini bu faktörlere göre vermektedir. Çekici faktörleri değerlendirecek olursak; göç edilecek yerin ekonomisinin daha iyi olması, sanayinin gelişmişliği, eğitim kalitesinin yüksekliği ve işgücü piyasasına ulaşılabilirlik gibi etmenleri sayabiliriz. İtici faktörler ise, ekonomik sıkıntıların yaşandığı bir yer olması, yoksulluk, düşünce özgürlüğünün kısıtlılığı, savaş, olumsuz iklim koşulları gibi etmenlerden oluşabilmektedir (Lee, 1966: 51-57).

Bir diğer unsur ise, bireyin bulunduğu yer ile göç edeceği yer arasında bulunan engellerdir. Bulunulan yer ile hedef yerdeki tüm faktörler eşitlendiği zaman bireyin göçe yönelmesi sadece bireysel faktörlerin farklı olması ile açıklanması yetersiz bir durumdur. Burada devreye engelleyici faktörler girmektedir (Lee, 1966: 51-52). Engelleyici faktörleri makro ve mikro boyut olmak üzere iki şekilde ele alınabilir. Mikro faktörler, göç edecek bireyin içerisinde bulunduğu durum ile ilişkilendirilmektedir. Göç etme sürecinde ödenecek masraflar, sosyal belirsizlik, ulaşım gibi çeşitli nedenler işe karışan mikro engellerdir. Makro faktörler ise, ülkelerin göç sistemleri ve kanunları gibi göç edecek bireyin karşılaşabileceği daha üst düzey engellerdir (Todaro, 1980: 17-18).

Göç kararını alma sürecinde etkili olan bir diğer etken ise bireysel faktörlerdir. Bu faktörler göç kararını verme sürecinde durumu kolaylaştırabildiği gibi bazen de zorlaştırabilmektedir. Bu faktörler, bireyin kişisel özellikleri, anlayışı, koşulların bilincinde olup olmaması ve kendisi için en doğru kararı verebilmesi vb. şekilde açıklayabiliriz (Lee, 1966:51).

Black ve arkadaşları (2011: 3-11) ise göçü etkileyen etmenleri; sosyal, demografik, ekonomik, politik ve çevresel etmenler olmak üzere beş başlık altında değerlendirmektedir. Göçü etkileyen bu etmenler göçün hacmini, sıklığını ve yönünü etkilemekle olup bu etmenler bireyin göç kararlarını da doğrudan etkileyebilmektedir.

İnsanların bulunduğu yeri bırakıp başka bir yere göç etmesinin temelinde yatan pek çok farklı neden vardır. Bunların başında ekonomik, siyasi, sosyo-kültürel ve doğal nedenler (Tamer, 2020: 2812) gelirken daha birçok etken bireyin göç etme kararında etkili olabilmektedir.

- **Ekonomik Nedenler:** Bireyin içinde bulunduğu olumsuz ekonomik koşullar göç etme nedenlerinin başında gelmektedir. Daha iyi koşullarda yaşam sürme isteği bireyi kırdan kente veya bir ülkeden başka bir ülkeye göç etmesine neden olabilmektedir. Birey bulunduğu yerdeki işsizlik, yoksulluk ve üretim sıkıntısı gibi nedenlerle daha iyi iş imkanları bulunan sanayi bölgelerine, iş piyasasının büyük olduğu yerlere doğru göç etmesi şeklinde açıklanabilmektedir. Nüfusun hızlı bir şekilde artması ile tarımda modern döneme geçiş ve makineleşmeden sonra tarımda işgücüne olan ihtiyaç azalmış olup sonucunda kırdan kentlere doğru göç yaşanmıştır. Kent nüfusunun artması, ekonominin gelişmesi, sanayileşme, istihdamın artması da ekonomik nedenlerle yapılan göçlerde etkili olmuştur. Uluslararası yapılan göçlerde de benzer nedenler aktif rol oynamaktadır. Daha refah bir ülkede daha iyi ekonomik koşullarda çalışma ve yaşama arzusu ile ekonomi temelli göçler yapılmaktadır. Ayrıca iş piyasasının kısıtlı olduğu ülkelere insan gücüne ihtiyaç duyan sanayileşmiş ülkelere doğru bir göç akışı mevcuttur (Oral ve Çetinkaya, 2017: 4). Çalışmaların çoğu, göçün öncelikle ekonomik faktörler tarafından motive edildiğini göstermektedir. Gelişmekte olan ülkeler, düşük tarımsal gelir, tarımsal işsizlik ve eksik istihdam göçmenlerini gelişmiş bölgelere doğru iten temel faktörün ekonomi nedenli olduğu kabul edilmektedir (Thet, 2014: 3).
- **Sosyo-Kültürel Nedenler:** Göçte sosyal ve kültürel faktörler de önemli rol oynamaktadır. Ulaşım ve iletişim olanaklarının gelişmesi, sosyal medyada oluşturulan ağlar ve bunun sonucunda ortaya çıkan tutum ve değerler de göçte teşvik etmektedir (Thet, 2014: 4). Sosyo- kültürel nedenler, bireyin ihtiyaçlarından ve daha iyi bir yaşam kalitesine ulaşma arzusundan kaynaklanmaktadır (Oral ve Çetinkaya ,2017: 5). Göç, sosyal ve kültürel kalkınmanın önemli bir parçası olarak görülmektedir. Göç ile gidilen yerin kültüründen etkilenilebilir ve geldiği yerin kültürünü de hedef ülkeye tanımlanabilir bu karşılıklı bir süreçtir (Black. vd., 2011: 5).

- **Politik ve Siyasi Nedenler:** Politik nedenlerle yapılan göç hareketinin temel nedenleri arasında insan haklarının ihlali, baskıcı hükümet, ayrımcı tutumlar vb. durumlar yer almaktadır (Walker ve Aera, 2017: 88). Shellman ve Moore (2004: 727-728), kötü yönetimin olduğu ülkelerde hem hükümetin hem de muhaliflerin izlemiş olduğu olumsuz tutumların göçe neden olabileceğini vurgulamaktadır. Hükümetin tutum ve davranışları insanların gelecek beklentisini şekillendirmektedir. Dolayısıyla olumsuz tutumlar bireyin geleceği için bir tehdittir. Birey yönetimin kötü tutumunu, özgürlüğüne ve varlığına bir tehdit olarak algılamakta ve bu kötü tutumların şiddeti arttıkça zorunlu olarak yapılan göçlerin sayısı da git gide artmaktadır. Raleigh'a göre (2011: 82-93), siyasi etkenlerin göç üzerindeki etkisi oldukça fazladır. Kabul edilebilir seviyelerin üzerine çıkan çatışma şekilleri göçe hareketlerine neden olabilmektedir. Çeşitli çatışma şekilleri göçü tetikleyebilir. Bunlara örnek olarak, yönetim ve muhalefet arasındaki çatışmalar, ülke içerisindeki iç karışıklıklar, şiddet ve soykırım verilebilir.
- **Doğal Nedenler:** Göçe neden olan bir diğer nedenler ise afet, deprem, sel ve kuraklık gibi doğa olaylarıdır. Sık sık doğa olayları yaşanan bölgelerdeki bireylerin göç etme kararlarında bu durum etkili olmaktadır (Oral ve Çetinkaya, 2017: 5).
- **Diğer Nedenler:** Göçe neden olan diğer faktörler arasında güvenlik gelmektedir. İç karışıklıklar ve iç savaş, güvensizlik ortamının oluşması gibi sorunlar güvenlik nedeniyle yapılacak göç hareketlerine zemin hazırlamaktadır. Göç ve güvenlik bağlamında değerlendirildiğinde, "insan güvenliği" kavramının ön plana çıkması önemlidir. Güvenlik nedenleri ile yapılan uluslararası kitlesel göçlerin artışı ülkelerin çeşitli engelleyici önlemler almasına ve politikalarında düzenlemelere gitmesine neden olmaktadır (Gök, 2016: 67-68). Ülkedeki ayrımcı tutumlara maruz kalma, ırk, din, inanç özgürlüğünün olmaması gibi nedenler bireyleri göçe itmektedir. Birey, özgür bir yaşam sürebilecekleri, daha güvenli bölgelere doğru yeni bir hayat arayışı ile yola çıkmaktadır (Wester, 2017: 1-3). Ayrıca eğitim ve sağlık nedenleriyle yapılan göçler de oldukça fazladır. Kırsal alanlara göre kentlerin daha fazla eğitim ve sağlık olanağının olması kırdan kente doğru yaşanan göçlere neden olabilmektedir. Bu duruma paralel şekilde gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkelere gelişmiş ülkelere doğru daha iyi eğitim hizmetlerinden yararlanabilmek için beyin göçü olarak bilinen göçler yapılmaktadır. Demografik faktörler de göç

sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Yaşanılan ülkenin nüfusunun yapısı ile hedef ülkenin nüfus yapısından yapılacak çıkarımlar karar sürecinde etkili olabilmektedir. Nüfusun büyüklüğü, yaşlanması ve yaş ortalaması oranları gibi pek çok etken o ülkedeki istihdam, refah durumu hakkında bir çıkarım yapılmasını sağlayabilir (Black. vd., 2011: 7).

1.2.2. Göçün Türleri

Göç, bireysel ya da topluluklar halinde yapılan kendi istekleriyle gerçekleşen özgür bir karar olabileceği gibi zorunlu olarak da ortaya çıkabilir. Yalçın (2004), göçlerle ilgili sınıflandırmanın yapılabilmesi için pek çok faktörün değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda birtakım kriterler ile göçü şekillendirmiştir. Göçün sınıflandırılmasının yapılmasında ilk olarak bireyin kararını değerlendirerek göçlerin zorunlu veya gönüllü olarak ikiye ayırmıştır. İkinci olarak, göçün yoğunluğu olarak kitlesel ve bireysel göçler şeklinde değerlendirilmiştir. Üçüncü sıralama mesafeye göre yapılmış olup iç ve dış göç olmak üzere ayrılmıştır. Dördüncü ise, süresine göre kalıcı veya geçici olmak üzere bir sınıflandırmaya gidilmiştir (Yalçın , 2004: 17-21). Bu sınıflandırma Şekil 2’ de gösterilmiştir.

Şekil 2. Göçün Türleri

Kaynak: (Yalçın , 2004: 17-21)

1.2.2.1. İç Göç

İç göç, bulunulan ülke içindeki olağan ikamet değişiklikleri olarak tanımlanmaktadır (Rees, 2020: 239). Bir başka tanımla, ülke sınırları içerisinde gerçekleşen yer değiştirme hareketi olarak ifade edilmektedir. İç göçün pek çok belirleyicisi ve değişkeni mevcuttur. Bu değişkenler, kısa veya uzun süreli yer değiştirme hareketleri olabilirken kalıcı veya mevsimsel yer değiştirmeler şeklinde de olabilmektedir. İkamet değişikliği yapılabildiği gibi yapılmadan gerçekleşen iç göç hareketliliği aslında bu göç tipinin görünmezliğini de oluşturmaktadır (Hecht vd., 2015: 6). Görünmez olan bu veri sınırlılığına rağmen uzmanların öngörülerine iç göçün dış göçten çok daha fazla yapıldığı yöndedir (Hunter ve Nawrotzki, 2016: 71). Sosyal ve demografik sürecin bir parçası olan iç göç içindeki değişimler ülkeler için önemli bir göstergedir (Hecht vd., 2015: 6).

İç göç hareketliliğinin en bilinen hali kırdan kente doğru yapılan göç tipidir. Ancak bu durum tek yönlü değildir. Kırdan kente olduğu gibi kentten kıra da bir göç söz konusudur. Kır ile kent arasında bir akış söz konusudur. Akışlar, her iki bölge arasında farklı sektörler ve yerel ekonomiler ile birbirine bağlanmakta olup birbirini desteklemektedir (Tacoli, 2011: 20-23).

1.2.2.2. Dış/ Uluslararası Göç

Bireyin, menşei ülkesinden kalıcı veya geçici olarak başka bir ülkenin sınırını geçme durumuna dış göç ya da uluslararası göç denmektedir (IOM, 2011). Küreselleşmenin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Göç olgusu, gelişen ulaşım ve iletişim teknolojilerinin etkisiyle daha kolay gerçekleştirilebilen bir hareket olmuştur. Bu durum sınır ötesi göçlerin de artmasına neden olmaktadır. Ülkelerdeki ekonomik ve sosyal eşitsizliklerin varlığı bireylerin uluslararası göç etmesine altyapı hazırlamaktadır (Ündücü. vd., 2009: 165).

1.2.2.3. Kalıcı/ Sürekli Göç

Kalıcı göç, bireyin gittiği yerden başka bir yere taşınma veya geri dönme planının olmamasıdır. Kalıcı göç, gönüllü ya da zorunlu olarak yapılabilir. Gönüllü olarak yapılan göçlerde, daha iyi bir hayat sürmek, daha iyi bir eğitim almak vb. durumlar için geri dönme planı olmaksızın başka bir yere hareket edilmektedir. Buna paralel olarak zorunlu yapılan göçlerde de durum benzerdir (Koçak ve Terzi, 2012: 170).

1.2.2.4. Geçici/ Mevsimsel Göç

Geçici göç, farklı sebeplerden kaynaklı olabilirken belirgin özelliği bir zaman dilimi içinde yapılıp geri dönülmesidir. Bu göç türünde birey, başka bir yer gezmek, çalışmak, tatil yapmak gibi farklı amaçlarla gidip belirli zaman diliminde kalıp geri dönmektedir. Bu göç türünün belirleyicisi süresidir (Sağlam, 2006: 34).

1.2.2.5. Zorunlu Göç

Zorunlu göçte birey, sosyal, ekonomik, doğal afetler, güvenlik, savaş vb. nedenlerle isteği dışında göç etmek zorunda kalmaktadır. Bu göç türünde bireyler, çatışma, savaş ve olumsuz koşullar gibi durumların etkilerinden korunmak amacıyla bulundukları yerden daha güvenli bir ülkeye veya bölgeye zorunlu olarak göç etmektedirler (Tunç, 2015: 31). Son yıllarda artan insani krizler, başka bir ülkeye sığınma talebinde dünya genelinde büyük bir artışa neden olmuştur. İnsani krizler, savaşlar, ülkelerdeki politik istikrarsızlıklar zorunlu göçe neden olurken aynı zamanda kitlesel akımlara/ göçlere de altyapı oluşturmaktadır (Miller ve Castles, 2008: 11). Kitlesel göç çok sayıda insandan oluşmakla birlikte göçe maruz kalan ülkeler açısından pek çok düzenleme yapılmasını gerekli kılmaktadır (Solak, 2018: 356).

1.2.2.6. Kitlesel/ Bireysel Göç

Kişinin sosyal, ekonomik, kültürel, siyasi vb. nedenlerle bireysel veya aileleriyle birlikte aldıkları yaptıkları göç hareketine bireysel göç hareketi olarak tanımlanmaktadır (Akıncı vd., 2015: 62). Kitlesel göçler ise topluluklar halinde büyük gruplarla yapılmaktadır. Kitlesel göç hareketleri insanlık tarihinin en eski göç olgularındandır. İlk zamanlarda insanlar yerleşik hayata geçmeden önce kitleler halinde bir yerden başka bir yere göç etmekteydiler. Bunun başlıca sebepleri arasında iklim koşulları ve doğa olayları gelmekteydi. Zaman içerisinde kitlesel göç hareketlerinin niteliği değişmiştir (Uğur, 2020: 1) ve günümüzde daha çok kriz durumlarında yapılmaktadır. Kitlesel göçün altında yatan başlıca nedenler olarak uzun yıllar süren savaşlar, savaşın şiddeti, ölüm tehlikesiyle karşılaşma gibi durumlar gelmektedir. (Dinçer vd., 2013: 20). Günümüzde ise nerdeyse tüm ülke sınırları kitlesel göç hareketlerine maruz kalmaktadır (Ataman vd., 2007: 1).

1.2.2.7. Gönüllü/ İsteğe Bağlı Göç

Gönüllü göçler, insanların kendi istekleri ve beklentileri yönünde, bir kentten diğerine veya bölgeye yapılmaktadır. Gönüllü göçlerde bireyin özgür iradesi ön plana çıkmakta olup baskı veya can güvenliği gibi durumlara maruz kalmaksızın yapılan göçlerdir. Gönüllü göçlerde genellikle Lee'nin (1966), teorisinde açıklamış olduğu itici ve çekici faktörler değerlendirilerek yapılmaktadır. Gidilecek yerin daha gelişmiş olması, refah olması, daha iyi ücretler vb. durumlar birey için çekici faktörleri oluşturmaktadır ve gönüllü olarak yapılan göçlerde altyapı oluşturmaktadır (Özger, 2020: 19).

1.2.3. Diğer Nedenlerle Yapılan Göçler

Küreselleşme, ulaşım ve teknolojik gelişmeler, bireylerin farklı nedenlerden dolayı göç etmelerine olanak sağlamıştır. Çoğu zaman geçici ve tekrar eden bu hareketlilikler göçün farklı türlerini ve esnekliğini ortaya koymaktadır. Bazı araştırmacılar, farklı türleriyle ortaya çıkan ve kendini tekrar eden göçün esnek doğasını vurgulamak için “hareketlilik” terimini kullanmayı tercih etmektedirler. Farklı neden ve amaçlarla yapılan diğer göç türleri aşağıdaki gibidir (Castles, 2014: 196).

- **Eğitim Göçü:** Genellikle öğrenciler lisansüstü eğitim, dil okulları, staj vb. durumlarda eğitim amaçlı uluslararası hareket ederler. Bazıları bir süre veya kalıcı olarak çalışmak ve eğitim görmek için hedef ülkede kalmaktadırlar. Pek çok öğrenci eğitimi sırasında, öğrenci maliyetleri ve öğrenim ücretlerini karşılayabilmek adına hedef ülkede geçici, yarı zamanlı işlerde çalışmak durumunda kalabilmekteler. Bu durum hedef ülke için ucuz işgücü kaynağını oluşturmaktadır (Castles, 2014: 196).
- **Emeklilik Göçü:** Bu göç tipi uluslararası yapılabildiği gibi ülke içerisinde de yapılabilmektedir. Literatürde daha çok uluslararası emeklilik göçü üzerinde durulmaktadır. Gelişmiş ülkelerde uzayan insan ömrü, gelişen teknoloji, ulaşım imkanlarının artması ve bireyin refah durumuna da bağlı olarak emeklilik sonrası yapılan bu göç türü ortaya çıkmıştır (Williams vd., 1997: 4-6). Bu göç türünü gerçekleştiren bireyler, daha iyi iklim koşulları, daha düşük yaşam maliyetleri ve daha çekici yaşam tarzları arayışı ile çalışma hayatından ayrıldıktan sonra hedef konuma hareket etmektedirler (Castles, 2014: 196).

- **Yaşam Tarzı Göçü:** Birey yeni deneyimler, farklı kültür ve yaşam tarzı arayışı içerisinde hareket etmektedir. Bu tür hareketler çoğunlukla geçici olmakla birlikte hedef alanlar üstünde önemli etkileri bulabilir (Castles, 2014: 196).
- **İklim Nedeniyle Göç:** İklim değişikliğinin büyük değişimlere yol açtığı coğrafyada, üretim ve toplulukların yaşamı koşulları olumsuz etkilenmektedir. Bu nedenle bazı insanlar daha iyi koşullarda yaşamak için hareket edebilirler. Ani ve şiddetli iklimsel olaylar gerçekleştiği zaman bu hareketler zorunlu hale gelebilirken, değişimin bir süreç içerisine yayılması durumunda göç bireyler için stratejik bir karar haline gelmektedir (Castles, 2014: 196).

1.3. Uluslararası İlişkiler Kuramlarında Göç

Uluslararası ilişkiler kuramları temel olarak iki kategoride incelenmektedir. Bunlardan ilki pozitivist kuramlar olurken diğeri ise post-pozitivist kuramlardır. Böyle bir ayrımın varlığı genel olarak metodolojik yaklaşımların farklılığıdır. Pozitivist kuramlar; realizm, idealizm ve neorealizm iken post-pozitivist kuramlar ise; eleştirel kuram, postmodernizm, konstrüktivist kuram ve feminist kuramlar olarak incelenebilir. Uluslararası ilişkiler perspektifinden göçe bakmak, göçün nedenlerini ve olası sonuçlarını anlamak için önemlidir. Kitlemel göç hareketliliklerinin nedenlerine bakıldığında çoğunluğunun temelinde uluslararası bir soruna rastlanabilmektedir. Bu nedenle göçe uluslararası bir perspektiften bakmak geniş bir bakış açısı sağlayacaktır. Bu bağlamda uluslararası ilişkiler kuramları göç ile ilişkilendirilerek ele alınacaktır.

Realizmde devletin çıkarları ve korunması her şeyden önce gelmektedir. Devletin bekasının korunması ve çıkarlarının gözetilmesi ön plana çıkmaktadır. Bu neden güvenlik kavramı realist kuramcılar için önemlidir. Realizmdeki güvenlik anlayışı devletlerin güç mücadelesi ve güç unsurları vasıtasıyla şekillenmektedir (Kalkan Küçüksolak, 2012: 203). Realizmde ulusal güvenliğin öne çıkmasının bir sonucu olarak, göçte uluslararası güvenliğe ve göçü düzenlemeye yönelik adımlara odaklanıldığı belirtilmektedir (Hollifield, 1992: 569). Hollifield (2000: 154), realizmi iki şekilde ele almıştır. İlk olarak, göç politikalarının bir ulusal güvenlik konusu olduğuna değinmektedir. İkinci olarak ise neorealist bir bakış açısıyla göç politikalarını bir güç dağılımı olarak ele almış ve devletlerin izlediği göç politikalarının uluslararası göçte belirleyici bir faktör olduğuna değinmektedir.

Neorealizm açısından değerlendirildiğinde ise güç dengesi kavramı öne çıkmaktadır. Kenneth Waltz'ın öncülük etmiş olduğu bu yaklaşımda uluslararası ilişkiler sistematik bir şekilde ele alınmış olup ilişkilerin güç dengesi üzerinden kurulu olduğu düşüncesi hakim olmuştur. Bundan dolayı benzer şekilde göç hareketleri de güç dengesi üzerinden bakılabilir. Devletlerin güç dengelerinin bozulması durumlarında çatışmalar, savaşlar, hak ihlalleri, güvensizlik ortamı ve göç gibi sorunlara neden olabilmektedir (Karabulut, 2021: 247). Realizm ve neorealizmde uluslararası ilişkilerin temelini devletler oluşturmaktadır. Uluslararası ilişkilerde güvenlik ve güç gibi kavramlar öne çıkarken göçü de güvenlik ilişkisi altında ele almak mümkündür.

İdealizm, I. ve II. Dünya Savaşı arasında uluslararası ilişkilerin düzenlenmesi ve barışçıl bir düzenin sağlanmasın için ortaya çıkan bir yaklaşımdır (Beitz, 1979: 50). Bu yaklaşımda barışçıl ortamın sağlanması fikri hakimdir. Savaş sonrası Milletler Cemiyeti'nin kurulması uluslararası ilişkileri değiştirmesi ve barışı sağlayacak bir zemin hazırlaması düşünülmüştür. Bu nedenle idealist düşünürlerin de bu fikirden etkilenmesi olası bir durumdur (Uğrasız, 2003: 141-142). İdealistlere göre barış ortamının sağlanması için, hukuk kuralları, uluslararası işbirlikleri ve ortak değerler gibi pek çok olgu dikkate alınması gerekmektedir. İdealizm, barış kavramına diğer kuramlardan daha fazla odaklanmaktadır. Barış ortamının sağlanması ise uluslararası işbirliklerin yapılmasından geçmektedir. Göç ise, bu yaklaşımda uluslararası işbirlikleri, örgütler ve uluslararası hukuk kuralları ile birlikte ele alınması gereken bir olgudur. Söz konusu düzensiz göçler olduğunda göç sürecinde hak ihlalleri yaşanabilmektedir. Göçmenler bu sınır ötesi hareketliliklerinde gerek göç yolunda gerek gittikleri ülkede hak ihlalleri ile karşılaşabilmektedir. Göç yolunda yaşanan zorluklar, kötü muamele, yabancı düşmanlığı, ayrımcılık, geri gönderilme gibi durumlar göçteki insan hakları konusunun önemini göstermektedir. İnsan hakları, genellikle idealistler tarafından ele alınan bir konudur. Bu bağlamda göç sorununun ve insan hakları ihlallerinin en aza indirgenmesi için iki temel araç vardır. Bunlardan ilki uluslararası hukuk kuralları diğeri ise uluslararası örgütlerin ve işbirliklerin sağlanmasıdır (Karabulut, 2021: 244).

Pozitivist yaklaşımlardan realizm, neorealizm ve idealizm genel olarak devlet merkezli yaklaşımlardır. Dolayısıyla devlet ve uluslararası güvenlik gibi konularla göçe geleneksel bir yaklaşım söz konusu olmaktadır. Geleneksel yaklaşımlarda devletin gücü ön plana çıkarken göçe karşı alınan önlemler de sınır güvenliğinin sağlanması şeklinde olmaktadır. Özellikle devletin gücüne odaklanan realizm, göçü bir güvenlik sorunu ve tehdidi olarak görmektedir (Karabulut, 2021: 245).

Post-pozitivist yaklaşımlar, 1990’lardan sonra eleştirel kuram ve uluslararası ilişkileri tarihsel bir perspektiften ele alarak sosyal ve ekonomik değişim süreci içerisinde değerlendiren bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır. Post-pozitivizm insanın doğası gereği sosyal bir varlık olduğunu ve sosyal değerlere sahip olduğunu belirterek sosyal, kültürel, tarihsel ve ideolojik bir bakış açısı sunmaktadır (Hürsoy, 2013:25). Post-pozitivist yaklaşımların ortaya çıkmasında, pozitivist yaklaşımlardaki siyasi aktörlerin bu kadar derin işlenmesi ve özellikle realistlerin güce, karşılıklı güvensizlik ortamına ve devlet merkezli çıkarların ön plana çıkması durumunun etkisi büyük olmuştur (George ve Campbell, 1990: 285).

Eleştirel kuram, genel olarak pozitivistlerin genel olarak odakladığı devlet ve aktörlerine odaklanmak yerine, bu aktörlerin nasıl ve ne şekilde ortaya çıktığını tarihsel bir boyutla ele almaktadır. Bireyi, toplumları ve devletleri bir sistem şeklinde ele alarak karşılıklı etkileşimin varlığından söz etmektedir (Sarı Ertem, 2012: 182). Bu bağlamda eleştirel kuramcılar, göçü sadece fiziksel bir hareketlilik olarak görmeyip asıl meselenin göçün arka planında yatan nedenler ve bireysel faktörler olduğunu düşünmektedir. Eleştirel yaklaşımda, göç olgusunu geleneksel bakış açılarıyla ele almanın yetersiz olacağını savunmaktadır. Göçün çok boyutlu ve farklılaşan yapısının anlaşılabilmesi için göçte eleştirel bir bakış açısı önemli olacaktır (Karabulut, 2021: 245).

Konstrüktivist (İnşacı) kuramı, özellikle uluslararası ilişkiler alanında kendini gösteren bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, devletleri bir sosyal varlık olarak görürken uluslararası ilişkileri ise sosyal bir alan olarak görmektedir. Bu yaklaşım, uluslararası ilişkiler alanına tarihsel ve toplumsal bir bakış açısı getirerek sosyal bir anlam kazandırmıştır (Waltz, 2010: 91-92). Konstrüktivistlere göre, kimlik, kültür ve sosyal ilişkiler gibi soyut varlıklar, geleneksel kuramların oldukça fazla üzerinde durduğu dış politika ve güvenlik gibi konuların analizlerinde ihmal edilmiştir (Sarı Ertem, 2012: 180). Bu bağlamda göç hareketlerine konstrüktivist bir perspektifle bakıldığında güvenlik ve kimlik kavramlarının öne çıkmaktadır. Devletlerin göçü bir güvenlik sorunu olarak görmesi, yabancı düşmanlığı ve ayrımcılık gibi unsurların artışı tetiklemektedir (Huysmans, 2006: 1). Göçün güvenlikleştirilmesi de benzer şekilde toplumsal sorunlara ve ayrımcılığa yol açabilmektedir. Bir diğer yandan bu yaklaşımda kimlik kavramı öne çıkmaktadır. Kimlik sorularına güvenlik perspektifinden yaklaşmaktadır. Göçmenler üzerinden kültürel/etnik kimlik ile ilişkin soruların uluslararası güvenlik gündemine nasıl girdiğine odaklanmaktadır (Huysmans, 2002: 41).

Postmodernizm, modernizmden bir kopuş olarak ifade edilse de modernizmin devamı olarak da görülmektedir (Aslan ve Yılmaz, 2001: 94). Postmodernizm, 1960'lı yıllardaki siyasi ve politik olayların yol açtığı toplumsal değişimlerle ilişkilendirilmektedir. İki büyük dünya savaşının sonunda meydana gelen yıkım, yeni arayışlara yol açmıştır. Dolayısıyla toplumlarda hızlı bir değişim yaşanmıştır. Toplumlarda yaşanan bu değişiklikler felsefeden sanata edebiyattan tiyatroya kadar birçok alanı etkileyerek kültürel bir hareket oluşturmuştur. Bu akım doğru bilginin imkansızlığı üzerinde durmaktadır ve kesin yargılardan uzaklaşarak şüphecî bir yaklaşımda bulunmaktadır (Özsevgeç, 2017: 135-136). Postmodernizm, yöntem olarak yorumlandığı zaman araştırmacıya dikkate alması gereken noktaları işaret etmektedir. Postmodernizm, heterojen yapılara ve farklılaşmaya dair olumlu bir bakış açısına sahip olduğu için postmodernistler göçlere de bu bakış açısıyla yaklaşmaktadır. Göçün anlam çeşitliliğini yakalamak için esnek araştırma ve uygulamalar yapılmasının gerekliliğini vurgulamaktadır. Uluslararası göçmenler ve etnik azınlıklar, toplum içindeki sosyal farklılıkları göstermek için bu alanda sıklıkla çalışma konusu olmaktadır (Findlay ve Li, 1999: 54). Massey (1996), göçün yerel toplumları şekillendirdiğini göstermek için sosyal ve kültürel etkileşimi kullanmıştır. Postmodernistler, homojen yapıların mümkün olmayacağını belirtmekte ve bu bağlamda göçü gelenekselcilerin aksine bir tehdit olarak görmemektedir.

Son olarak feminist yaklaşım, temel olarak cinsiyet ayrımcılığına karşı bir duruş sergileyen ve kadınların maruz kaldığı baskıların, kamu ve özel alanlardaki eşitsizliklerin kaldırılmasını savunmaktadır. Ataerkil toplum sistemin önüne geçerek kadınların her alanda hakkını savunan ve mücadele eden bir yaklaşımdır (Enginyurt, 2018: 36). Feminist kuram bağlamında göçe bakıldığında cinsiyet kavramı oldukça önemlidir. Çünkü kadın ve erkeklerin göç süreçleri, eğilimleri, nedenleri ve tutumları farklılaşabilmektedir. Feminist yaklaşımın etkisiyle göç sürecinde geri planda kalan kadınlar da görünür hale gelmiştir. Özellikle göç sürecinde asıl aktörün erkek olduğu düşünülmekteydi çünkü aileyi temsil eden ve eve geliri getirenin erkek olduğu düşüncesi hakimdi (Ünlütürk Ulutaş ve Kalfa, 2009: 14-15). Oysa kadının göç sürecindeki önemi göz ardı edilmemelidir. Feminist çalışmalarda 1980'li yıllardan itibaren, göç hareketlerinde kadınların konumlarının heterojen yapısına, işgücü piyasalarındaki varlıklarına, göç etme eğilimlerine ve artan politik faaliyetlerine vurgu yapılmıştır (Kofman vd., 2000). Aynı zamanda kadın göçünün giderek artması göçün kadınsallaşması olgusunu da gündeme getirmiştir (Ünlütürk Ulutaş ve Kalfa, 2009). Bir diğer yandan göç sürecinde kadınlar istismara açık hale

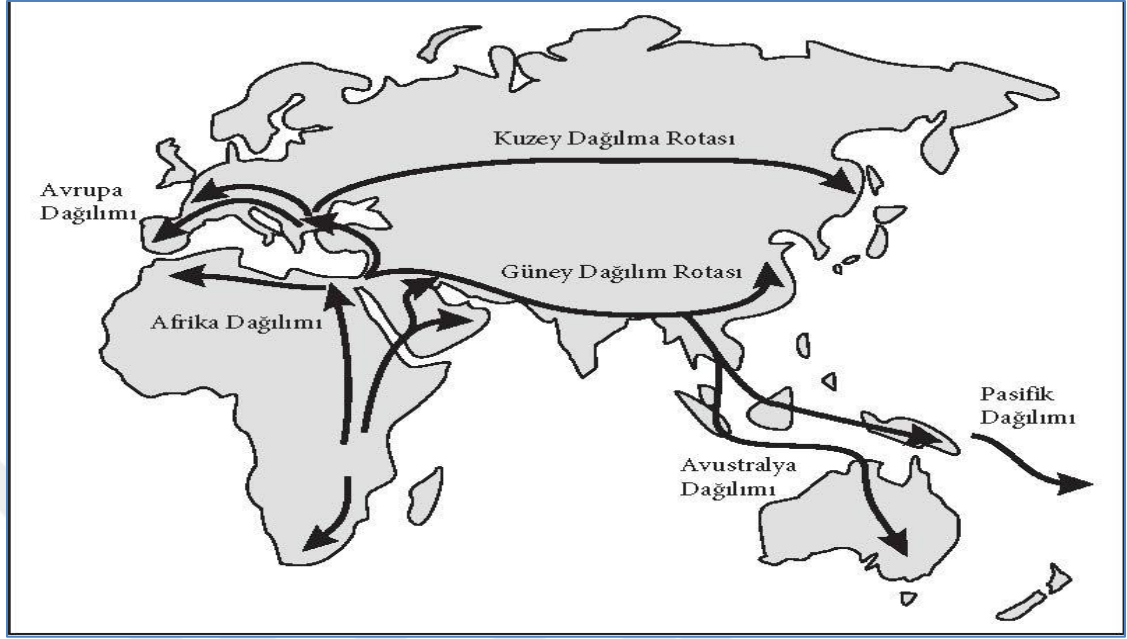
gelebilmektedirler. Kadınlar, günümüzde giderek artan insan ticaretinin mağdurlarındandır. Zorla çalıştırılmanın yanı sıra seks ve eğlence alanlarında da bu durum geçerli olmaktadır (Şeker ve Uçan, 2016: 210). Feminist kuramcılara göre özellikle düzensiz göç sürecinde kadınların maruz kaldığı şiddet, cinsel saldırı, psikolojik şiddet gibi olayların derinlemesine ele alınması gerekmektedir.

Uluslararası ilişkiler kuramlarını göç bağlamında incelendiğinde genel olarak pozitivist yaklaşımlar savaş, barış, devlet, güç, güvenlik, uluslararası işbirlikleri ve örgütler gibi kavramların üzerinde durmaktadır. Pospozitivist yaklaşımlar ise göçe daha çok kimlik, kültür, birey, özgürlük, ayrımcılık gibi soyut kavramlarla bakarak göç olgusuna derinlik kazandırmaktadır.

1.4. Dünya’da Göç

Dünya tarihi, her çağda dikkate değer göç hikâyelerine tanıklık etmektedir. Tarih boyunca var olan göç olgusu yıllar içerisinde niteliğini değiştirmiş olsa bile göçe neden olan temel faktörler büyük ölçüde tutarlı olmuştur. İlk zamanlarda açlık, iklim ve olumsuz coğrafi koşullar gibi nedenler hakim olurken yıllar içerisinde savaş, şiddet, çatışma, ekonomi, sosyo-kültürel nedenler de göç etme kararı üzerinde etkili olmuştur. Göç kararı bazen bireysel olarak alındığı gibi bazen de tüm toplumun hareket etmesiyle bir kitlesel akınlara dönüşebilir. Ayrıca yapılan bu göçler kültürlerarası etkileşim de artırmaktadır (Manning ve Giyotin, 2013: 1-16).

Bilim adamları, küresel hareketlilik macerasının başlangıcını Afrika’nın doğusundan başladığını varsaymaktadır. Arkeolojik ve genetik temelli çalışmalara ve kanıtlara dayanarak Homo Sapiens’in ilk kıtalararası yer değişimini gerçekleştirmiş olabileceklerini öne sürmektedir. Modern insanın atası olarak adlandırılan Homo Sapiens’e ait ilk kalıntılar 250.000 yıl önceye ait olup Afrika’da ortaya çıkmıştır ve bu nedenle ilk göç dalgasının Afrika’dan dünyaya yayıldığı düşünülmektedir. İlk göç hareketlerinin Afrika’dan başladığı arkeologlar ve araştırmacılar tarafından desteklenmiş olsa bile henüz nasıl yayıldıkları tam olarak cevaplanamamıştır (Hiscock, 2013: 1). Şekil 3’te Homo Sapiens’in Afrika’dan başlayan göç hareketinin şekli verilmiştir.

Şekil 3. Homo Sapiens'in Afrika'dan Başlayan Göç Hareketi

Kaynak: (Hiscock, 2013: 2)

Şekil 3'te görüldüğü üzere modern insanın Doğu Afrika'dan yola çıktığı görülmektedir. İlk başta Doğu Afrika'dan kuzeye oradan batıya ve doğuya doğru hareket ettiklerini göstermektedir.

Göç, insanlık tarihinin başlangıcından itibaren var olmuştur ve hareketlilikler sürekli olarak devam etmiştir. Dünya tarihinin şekillenmesinde göçlerin büyük bir etkisi olmuştur. Dünyada yaşanan büyük göç hareketliliklerine bakıldığında hiç şüphesiz tarihte bilinen ve en eski göç hareketliliklerinden biri olan Kavimler Göçü akla gelmektedir. Bu göç hareketliliği, 4. yüzyılda meydana gelmiş olup uzun bir dönemi kapsamaktadır. Hunlar, Gotikler, Franklar ve Angler gibi pek çok kavimin günümüz Avrupa'sının temellerini ve kültürünü oluşturmuştur (Keeley, 2009: 22). O dönemde Orta Asya'da yaşanan kuraklık, hayvancılıkla uğraşan Türkleri olumsuz etkilemiştir. Kuraklık, hayvancılıkla uğraşan toplulukların büyük bir sorunu haline gelmiştir. Bir yandan artan nüfus diğer yandan kuraklık yaşam koşullarını olumsuz etkilerken aynı zamanda Çin'in Asya Hunlarına baskısı Türklerin göç etmesine neden olmuştur. Yaşanan göçün ilk rotası Batı yönüne doğru olmuştur. Bu göç hareketi diğer toplulukları da tetiklemiş ve Dünya tarihinin en büyük göç hareketlerinden biri olan Kavimler Göçü'nü başlatmıştır (Çapan ve Güvenç, 2017: 629-637). Dünya'da yaşanan bir diğer büyük göç dalgası ise Amerika'nın keşfi ile başlamıştır. Kristof Kolomb, Macellan, Vasco da Gama ve diğer kaşiflerin 15. yüzyılda yapmış oldukları seyahatler neticesinde 1492 yılında Amerika kıtası keşfedilmiştir. Bu yeni keşif bölgesi, Yeni

Dünya olarak nitelendirilmektedir. Buraya yapılan ilk göçler, yeni zenginliklerden ve kaynaklardan faydalanmak isteyen Avrupalılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Fransa ve İngiltere, kuzey Amerika’da sömürge devletleri kurarken Portekiz ve İspanya da Güney Amerika’ya yönelmiştir. Avrupa, bu bölgedeki kaynakların kullanımında duyulan işçi gücü ihtiyacını ise Afrika’dan sağlamıştır. Birçok Afrikalı 15. ile 18. yüzyıllar arasında köle olarak Amerika kıtasına getirilmiştir. Yeni Dünya’ya yapılan göçler o zamana kadar kıtalar arası yapılan en büyük göç olarak tarihe geçmiştir (Bodur, 2021: 58-76). Kıtalar arası gerçekleşen göçler yeni toplulukların bir araya gelmesine ve yeni ülkelerin varlığının oluşmasına neden olmuştur. Amerika kıtasına 16. yüzyıldan itibaren Avrupa’dan yoğun bir göç dalgası yaşanmıştır. Bu göçlerin ana sebebi ise ekonomik temelli olmuştur. Yeni kıtanın kaynaklarından faydalanmak isteyen Avrupalılar deniz aşırı seyahat ederek yerleşmişlerdir. Ayrıca 19.yüzyılda milyonlarca insan sözleşmeli işçi olarak Hindistan ve Çin’den Amerika’ya gönderilmiştir (Giddens, 2010: 522). Önemli göç hareketlerinin yaşandığı bir diğer dönem ise I. Dünya Savaşı sonrası olmuştur. Savaş sonrası büyük devletlerin bir kısmı yıkılmış veya parçalanmış sonrasında da yeni ulus devletler ortaya çıkmıştır. Bölünen ulus devletleri ile sınırlar içerisinde yer alan etnik nüfusun farklı olması durumu ve aynı zamanda milliyetçilik akımının da gündeme gelmesi ile birlikte etnik gruplar göç etmiş veya göç etmeye zorlanmıştır (Yücedağ, 2020: 953-954). Benzer şekilde II. Dünya Savaşı sonrasında pek çok insan yerinden olmuştur. Savaş sonrası ülkeler arasındaki uçurum daha da artmış ve gelişmekte olan ülkeler işgücü piyasasındaki boşluğu doldurmak adına işçi göçü kabul etmiştir (Giddens, 2010: 522).

Göç hareketleri, 20. yüzyıldan itibaren küreselleşmenin de etkisiyle hız kazanmıştır. Küreselleşme, mal, emek ve sermayenin akışını kolaylaştıran bir araç olarak görülmekte olup bu durum yoğun göç dalgasını da beraberinde getirmiştir. Küreselleşmenin ilk aşamalarında ülkeler daha fazla temas haline geçmiş sonucunda da sermaye ve piyasa akışları artmıştır. Gelişmekte olan ülkelerde yaşanan büyük sermaye akışları kitlesel göç hareketlerine neden olmuştur (Subaşı Ertekin ve Yüce Dural, 2011: 49) . Aynı zamanda şiddet, iş savaşlar, siyasi karmaşıklıklar ve insan hakları ihlalleri gibi olumsuz olayların artması pek çok insanı zorunlu olarak göç etmesine altyapı hazırlamıştır.

Günümüz dünyasının nüfusunu tarih boyunca yaşanan savaşlar, iklim, ekonomi gibi nedenler şekillendirirken göçün de bu süreçte önemli bir etkisi vardır. Göç, ülkelerin sosyal, kültürel, ekonomik, siyasi ve toplumsal yapısını şekillendiren önemli bir olgudur. Dünyanın pek çok yerinde ortaya çıkan siyasi, ekonomik, sosyal, iklim ve doğal afet gibi etmenlerin olumsuzluğu kitlesel göç hareketlerine neden olmaktadır. Kitlesel göç hareketleri, hedef ve transit ülkeler başta olmak üzere tüm ülkeleri etkilemektedir (Demirhan ve Aslan, 2015: 27-28).

1.5. Akdeniz’de Göç

Akdeniz, Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarının çevrelediği bir iç deniz olup, çevresinde pek çok farklı dil, din, ırka mensup nüfusu bir arada bulunduran iktisadi, idari ve beşerî yaşamın merkezidir. Akdeniz bölgesi tarihsel olarak yoğun insan faaliyetlerine sahne olmuştur. Akdeniz ve kıyıları, bölgesinde birçok kaynağı barındırmakla birlikte, aynı zamanda ticaret için taşıma bandıdır. Nispeten sakin denizleri ve sayısız limanı Akdeniz’i önemli bir ticaret merkezi haline getirmiştir (Fouad, 2012: 1-2). Bu nedenle jeopolitik ve jeostratejik konumunun önemi gittikçe artmıştır. Dünya ticaretinin %25’inden fazlası Akdeniz limanları üzerinden yapılmakta olup bu durum Akdeniz’i önemli bir ticari konum haline getirmektedir (Çomak, 2019: 4).

Akdeniz uzun zamandır dünyanın kavşak noktalarından biri olmuştur. Pek çok dilin, dinin, kültürün ve ticaret yollarının buluştuğu yerde sayısız uygarlığın tarihine tanıklık etmiştir. Bu coğrafya, Mısır, Hellen, Roma, Fenike gibi medeniyetlere ev sahipliği yapmış olmasıyla tarihi açıdan da oldukça önemli bir bölgedir (Baysoy, 2015: 13-20). Akdeniz geçmişten günümüze birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olmasının yanı sıra tarih boyunca insan hareketliliğinin de yoğun bir şekilde yaşandığı bir bölgedir. Akdeniz üzerinden uzun bir göç tarihi vardır. Akdeniz boyunca her yöne insan hareketliliği binlerce yıldır meydana gelmiştir ve gelmeye de devam etmektedir (IOM, 2021). Akdeniz coğrafyasının göçlerin ve savaşların yaygın olduğu bir tarihi vardır. Yaklaşık olarak üç bin yıl boyunca farklı uygarlıklara ev sahipliği yapmış olup sayısız akınlara, savaşlara, göçlere tanıklık etmiş ve sürekli canlı kalmıştır. Bu coğrafyaya göç ile gelen yeni topluluklar, göçebe yaşamdan yerleşik tarım düzenine, toprak üretiminden deniz üretimine kadar bu coğrafyanın imkanlarını değerlendirmiş ve uyum sağlamışlardır (Yıldız, 2003: 23-24).

Fernand Braudel (1949), “Akdeniz ve II. Felipe Çağında Akdeniz Dünyası” adlı eseriyle tarih araştırmalarına Akdeniz solugunu getirmiştir. Akdeniz’i çok yönlü olarak ele alan Braudel, Akdeniz özelinde çalışmaların ortaya çıkmasında öncü bir rol oynamıştır.

Braudel'a (1976) göre Akdeniz'in, toplulukları kendine çeken ve Akdeniz kültürünü benimseten bir yapısı vardır. Akdeniz'in günümüz yapısını, tarih içerisinde süre gelen ve üç bölümde incelenen göç hareketlilikleri oluşturmaktadır. İlk olarak, Hint Avrupalıların yapmış oldukları akımlardan söz edilebilir. Bu, Akdeniz'de yaşanan kitlesel ve uzun bir göç akımıdır. M.Ö 2000'li yıllarda yaşanan bu göç dalgası ile Grekler, Hititler, Keltler ve İtalikler gelmiştir. Ardından gelen savaşçı topluluklardan Slavlar, Lambordlar ve Franklar'ın bu coğrafyadaki toplulukların yaşamları üzerinde etkileri olmuştur. İkinci ve üçüncü göç dalgası ise Araplar ve Türklere ait olan göçebe topluluklar nedeniyle olmuştur. Arap toplulukları, 7. yüzyıldan itibaren Bizans'ın zayıflığını kullanmış ve iki yüzyıl içerisinde Cebelitarık'tan ilerleyerek İspanya'yı işgal etmiş ve İtalya ve Fransa kıyılarına gelmiştir. Bir diğer göç dalgası ise Türklerin Anadolu'ya yerleşmesidir. Yaşanan bu akımdan yaklaşık üç yüz yıl kadar sonra ise Osmanlı İmparatorluğu Balkanları hakimiyeti altına almış ve yerleşmiştir. Geniş bir alana yayılan Osmanlı İmparatorluğu Akdeniz'de ise Cezayir'e kadar ilerlemiştir. Ancak 1918'de Osmanlının parçalanmaya başlaması Balkanlar ve Akdeniz coğrafyasında ciddi boyutta göçlere neden olmuştur (Braudel, 1976; akt. Yıldız, 2003: 25-26).

Akdeniz tarih boyunca göç hareketleri aktif olarak devam etmiştir. Yüzyıllar boyunca yaşanan göçler Akdeniz'de yoğun bir göç tarihi oluşturmuştur. Genel bir bakışla ele alındığında Antik Çağ'da yaşanan göçler genellikle kuraklık, iklim değişiklikleri, su ve besin kıtlığı gibi nedenlerle karakterize olarak yaşanmıştır. Kavimler halinde bulunan topluluklar bahsedilen nedenlerden dolayı göç etmişler veya diğer kavimler tarafından zorunlu olarak göç ettirilmişlerdir. Bu dönemde Akdeniz'in göçler, sürgün ve istilalarla dolu bir tarihi olmuştur. Benzer şekilde Orta Çağ'da da bu durum devam etmiştir. Kavimler göçü ile başlayan bu çağda, göç hareketlilikleri daha geniş coğrafyalara ulaşmış ve iklimsel nedenlerle yapılan göçlerin yanına siyasi/ askeri baskılarla yapılan göçler de eklenmiştir. Yeni Çağ sonrasında ise kitlesel göç hareketlilikleri, yaşanan savaşlar, zulümler, baskılar sonucunda gerçekleşen bir hareketliliğe dönüşmüştür. Bu dönemde başlayan milliyetçilik akımları ve savaşlar sonrası parçalanmış devletler ulus devletleri ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle yerinde edilme ve iskan politikaları gibi nedenlerle göç yaşanırken aynı zamanda sömürgecilikle birlikte emek göçü göçleri de kendini göstermeye başlamıştır (Aygül ve Demir, 2021: 241-258). Görüldüğü üzere Akdeniz'in göçler ve savaşlarla dolu bir tarihi vardır ve günümüz Akdeniz'inin şekillenmesinde yaşanan göçlerin büyük bir etkisi olmuştur.

Savaşlar, krizler, daha iyi koşullarda yaşama isteği, içinde bulunulan koşulların iticiliği ve daha iyi şartlar altında yaşayabilmenin çekiciliği tarih boyunca göç hareketliliklerinde etkili olmuştur. Ülkelerin ekonomik, toplumsal, coğrafi imkanları, kaynak ve hedef ülkeleri belirleme konusunda etkili olurken aynı zamanda da göç akışlarının yönünü de şekillendirmiştir. Dünyanın iki yarımküresi arasındaki pek çok fark ve eşitsizlikler, daha iyi koşullarda yaşama arzusuyla (Akçadağ, 2012: 10-11) Akdeniz'in güneyindekileri kuzeye, doğusundakileri ise batıya doğru göç ettirmiştir (Aygül ve Demir, 2021: 267).

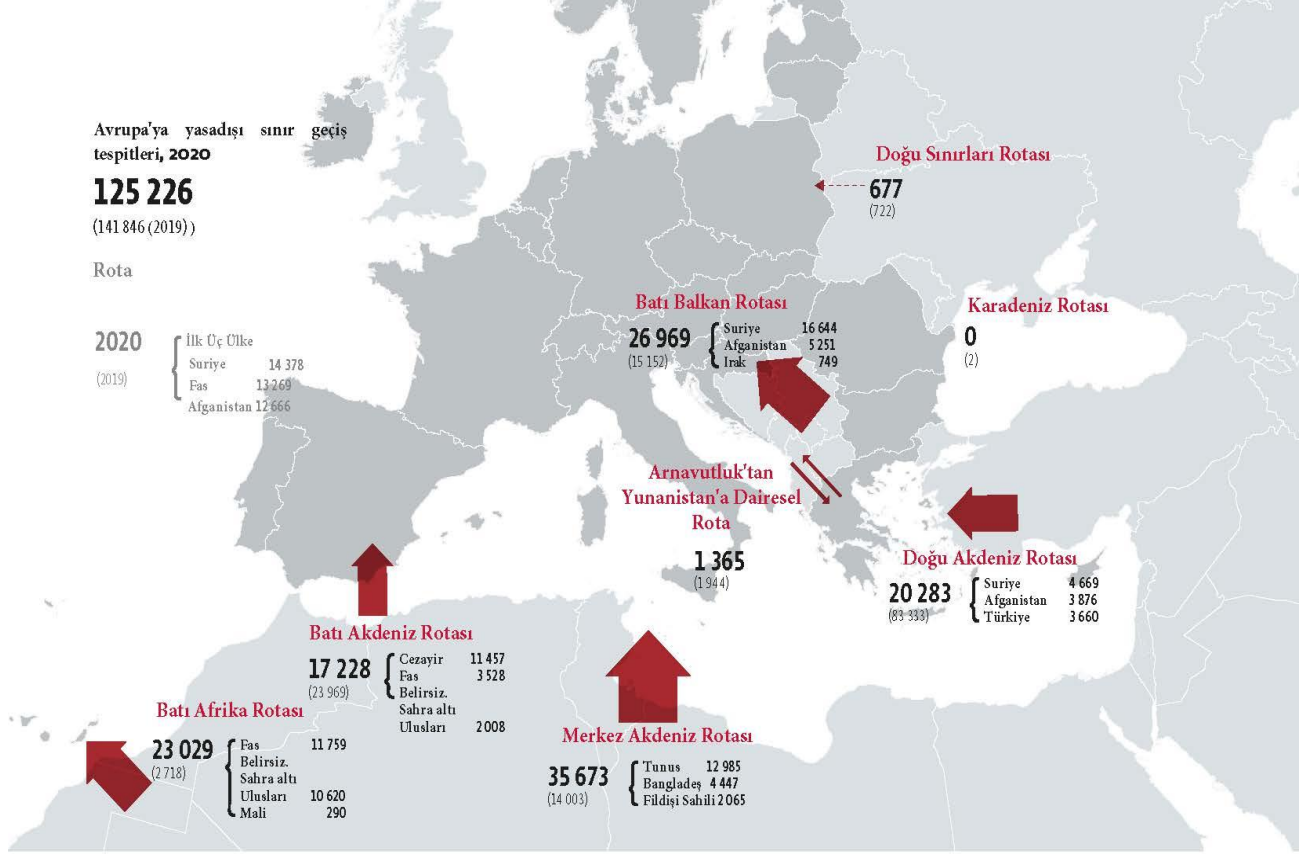
Akdeniz, küresel ve bölgesel krizlerin merkezinde bulunmaktadır (Aygül ve Demir, 2021: 267). Orta Doğu'da yaşanan siyasi olaylar ve çatışmalar, Afrika'daki ekonomik yetersizlikler ve kısıtlılıklar Akdeniz'i bir göç güzergâhı haline getirmiş ve göçmen krizinin merkezine koymuştur (Göksu ve Atik, 2016: 8). Aynı zamanda Akdeniz coğrafyasında yer alan ülkelerin hem çok fazla göç vermesi hem de çok fazla göç alması bölgeyi dinamik bir hale getirmiştir.

Akdeniz'de yaşanan göçlerin günümüzde çoğunlukla "itici" faktörlerle bağlantılı nedenlerle gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu faktörlerin başında ekonomik sıkıntılar, politik ve siyasi nedenler, sosyal kaygılar, savaş, şiddet, güvensizlik gibi bir dizi neden gelmektedir. Göç, bu gibi nedenlerle zor koşullarda yapıldığı zaman dahil olan insanların çoğu için riskli ve belirsiz koşullarda yapılan bir deneyim haline gelmektedir (Camus, 2006: 97-100). Bu durum Akdeniz coğrafyasında yer alan ülkeleri de yakından ilgilendirmektedir. Akdeniz'de yer alan ülkelerin, tarihi ilişkileri, üye oldukları uluslararası kuruluşlar gibi pek çok etmen bu süreçte aktif rol oynamaktadır (Çomak, 2019: 2).

Güvenlik ihtiyacı yaşanan bu göç hareketlerinin temel sebeplerinden biridir. Ekonomik kaygılar, siyasi olaylar, savaşlar ve iç çatışmaların getirdiği güvensizlik ortamları kitlesel göç hareketlerine neden olmaktadır. Bu kitlesel hareketlilikler ülkeleri ve toplumlarını ilgilendiren küresel bir mesele haline gelmektedir (Bulut vd., 2016: 3017). Akdeniz'de göç, son yıllarda düzensiz göçmen kriziyle birlikte anılmaktadır (Missing Migrants Project, 2021).

Son zamanlarda Akdeniz'i tekneyle geçip sığınmak için veya sığınma talebinde bulunmak için hareket etmektedir. Birey, yasal belgelere sahip değilse de yasal olmayan yollarla düzensiz bir şekilde göç etmektedir. Avrupa'ya düzensiz göçün en çok görüldüğü yerin ise Akdeniz üzerinden gerçekleşmesi bu bölgenin dinamik yapısını bir göstergesidir (Missing Migrants Project, 2021).

Frontex Risk Analizi (2020: 14) raporuna göre 2019 yılında 141.846 düzensiz göç tespit edilirken bu sayı 2020 yılında 125.226 olarak kaydedilmiştir. 2020 yılına ait verilerde 2019 yılına göre %12’lik bir azalma söz konusu olmuştur. Bu düşüşün nedenini Covid-19’a bağlı hareket kısıtlamalarının etkisi olduğu bulunmaktadır.

Şekil 4. Avrupa'ya Yasadışı Geçiş Rotaları

Kaynak: (Frontex, Risk Analysis for 2020: 14)

Şekil 4'ten de görüldüğü üzere 2019 yılına göre yasadışı geçişlerde genel olarak bir düşüş yaşanmıştır. Ancak Batı Afrika Rotası, Merkez Akdeniz Rotası ve Batı Balkan Rotalarında bir yükseliş olduğu görülmektedir. Batı Afrika rotasındaki hareketliliklerdeki bu ciddi yükseliş Covid-19'un olumsuz ekonomik yansımalarının Afrika'da ciddi boyutta hissedilmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Dikkat çeken bir diğer nokta ise Doğu Akdeniz Rotasında yaşanan düşüştür. Düşüşün ana nedenlerinden bu rotayı en çok kullanan Suriyelilerin Batı Balkan rotasına yönelmeleri gelmektedir ve Doğu Akdeniz rotasında bulunan Türkiye ve Yunanistan'ın Covid-19 kapsamında alınan sıkı önlemleri bu rotadaki düşüşe neden olmuştur (Frontex, 2020: 14) .

Başta Merkez Akdeniz rotası olmak üzere Akdeniz rotalarında ciddi boyutta düzensiz göçlerin yaşandığı görülmektedir. Merkez Akdeniz rotasının %155’lik bir artış söz konusu olmuştur Batı Akdeniz rotasında en çok Cezayir ve Fas; Merkez Akdeniz’de Tunus ve Bangladeş; Doğu Akdeniz’de ise Suriye ve Afganistan’dan insanlar düzensiz göç hareketliliğinde bulunmaktadır (Frontex, 2020: 14). Göç eden grupların büyük bir ölçüde Müslüman bir kimliğe sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca farklı kültürlerin, kimliklerin, inançların, yaşam tarzlarının vb. bu hareketlilikle taşınması gidilen ülkede çeşitli problemlere (ırkçılık, yabancı düşmanlığı, ayrımcılık, kimlik sorunu vb.) yol açabilmektedir (Aygül ve Demir, 2021: 284).

Aynı zamanda 2020 verilerinde hassas grupta yer alanlarında hareketliliğinde bir azalışın olduğu tespit edilmiştir. Kadınların hareketliliği 2019 yılında %23 iken bu oran 2020’de %8’e kadar düştüğü belirlenmiştir. Benzer şekilde çocuklarda da bu oran %23’ten %11’e düştüğü tespit edilmiştir. Öte yandan erkek göçmenlerin hareketliliğinin de ise tam aksine 2019 yılına göre bir artış gözlenmiştir (Frontex, 2020: 14). Düzensiz göçlerin yoğun bir şekilde yaşandığı Akdeniz coğrafyasında temel üç göç rotası bulunmaktadır. Bu rotalar Şekil 5’te görselleştirilmiştir.

Şekil 5. Temel Akdeniz Rotaları

Şekil 5’te Akdeniz’de dikkat çeken üç göç rotası verilmiştir. Bunlar; Orta Akdeniz, Batı Akdeniz ve Doğu Akdeniz rotalarıdır.

- **Orta (Merkez) Akdeniz Rotası** →

Kuzey Afrika'dan, hedef olarak İtalya'ya ve nispeten Malta'ya denizaşırı geçiş rotasını oluşturmaktadır. Bu rotada göç edenlerin hedefi genellikle İtalya kıyılarına ulaşmaktır. Bu nedenle rota, özellikle İtalya ile bağdaştırılmaktadır. Bu rotada göç edenler genellikle Akdeniz'e kıyısı olan çeşitli Kuzey Afrika ülkelerinden ayrılanlar oluşturmakta iken bu listeye 2012 yılında Suriye de eklenmiştir. Orta Akdeniz rotasını 2020 yılında yapılan geçişlerin yüzde 60'ından fazlasını Tunus vatandaşları oluşturmaktadır. Geçmiş yıllar da ise 1997 ile 2010 yılları arasında bu rotada her yıl ortalama 23.000 göçmen İtalya kıyılarına ulaşmakta iken bu sayı 2011 yılından itibaren bir tırmanışa geçmiştir. Bu durum 2011'i takip eden yıllarda da sürerken 2017 yılında bir düşüşü geçmiştir. Bu düşüşün nedeni olarak denizde göçmenlerin yakalanması, daha fazla ölümlerin yaşanması, ülkelerin politik uygulamaları ve caydırıcı önlemler alınması gibi pek çok neden değerlendirilmektedir. Ayrıca Orta Akdeniz, en fazla kayıp vakasının meydana geldiği rotadır ve kayıt dışı kayıpların da oldukça yüksek olduğu tahmin edilmektedir (IOM, 2021).

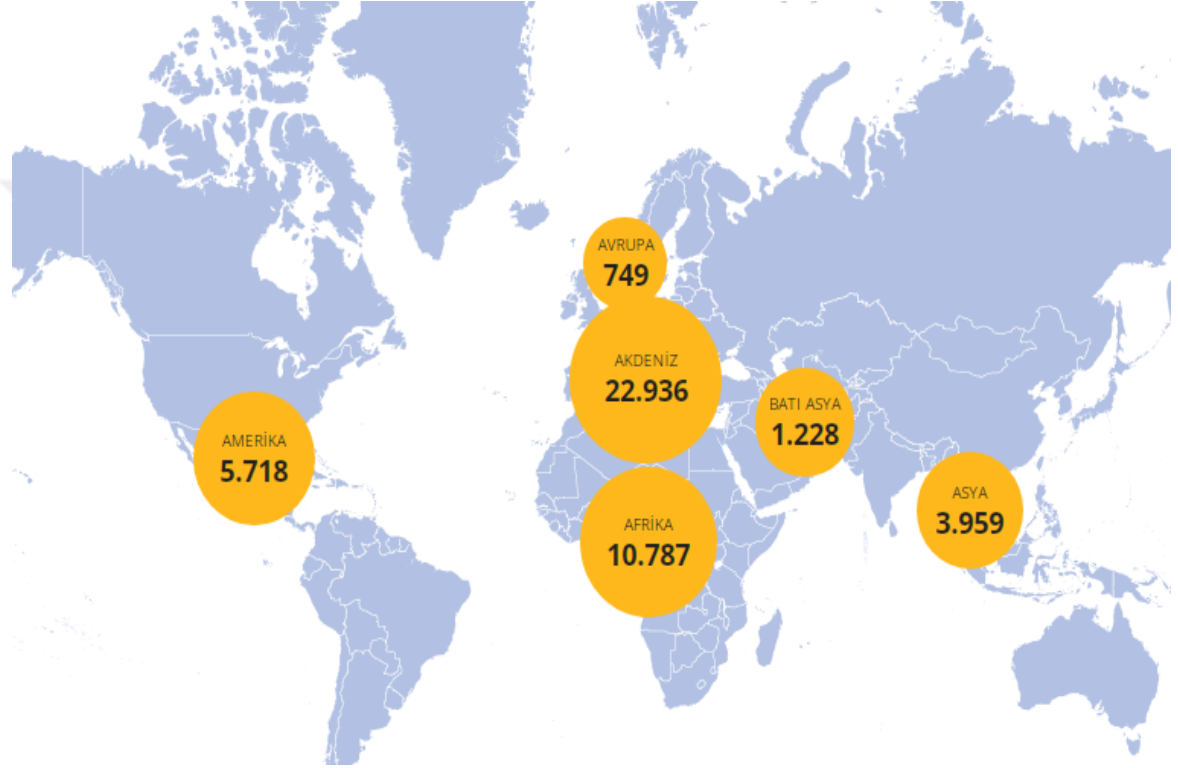
- **Batı Akdeniz Rotası** →

Batı Akdeniz, Kuzey Afrika ve İspanya arasında bir geçiş rotası olmuştur. Bu rota, Fas ve Cezayir'in kıyılarından ve Kuzey Afrika'da bulunan iki özerk İspanyol şehri Ceuta ve Melilla'ya giden kara yolu dahil olmak üzere birçok alt rotayı kapsamaktadır. Bu rotada seyahat eden göçmenler çoğunlukla Fas'tan hareket etmektedir (IOM, 2021).

- **Doğu Akdeniz Rotası** →

Doğu Akdeniz rotası, Türkiye'den Yunanistan'a, nispeten Kıbrıs ve Bulgaristan'a deniz göçünü içermektedir. Bu rotayı kullananlar yaygın bir şekilde Türkiye üzerinden Yunan adalarına geçerek oradan da Avrupa'ya geçmektedirler. Türkiye burada genellikle transit ülke konumunda bulunmaktadır. Bu rotayı kullananların genellikle Afganistan, İran, Pakistan ve Irak uyruklu kişilerden oluştuğu bilinmektedir. Suriye iç savaşından sonra bu listeye Suriye de eklenmiş ve en çok bu rotayı kullananlar arasında yer almaya başlamıştır (Adıgüzel, 2015: 163). IOM 2015 istatistiklerine göre Yunanistan üzerinden Avrupa'ya geçenlerin büyük bir çoğunluğunu Suriyeliler oluştururken listeyi Afganistan ve Irak takip etmektedir. Bu rotayı kullanarak Avrupa'ya geçenlerin sayısı 2014 yılında 72.632 iken, bu rakam düzensiz göçün en çok yaşandığı yıl olan 2015'te 853.650'ye kadar yükselmiştir. Mart 2016'nın sonlarına doğru AB ile Türkiye arasında geri kabul anlaşmasının yapılması ile bu rotadan geçenlerin sayısından hızlı bir düşüş yaşanmıştır (IOM, 2021).

Savaş, açlık ve şiddet gibi nedenlerle yaşadıkları bölgeden ayrılarak daha iyi bir gelecek için Akdeniz üzerinden Avrupa'ya varmak isteyen binlerce insan, bu hedefte çok riskli bir yolculuğa atılmaktadırlar. Bu riskli yolculuk maalesef acı sonuçlar doğurabilmekte olup bu doğrultuda yola çıkan insanların çok azı hedef ülkeye ulaşabilmektedir. Şekil 6'da 2014-2021 yılları arası toplam kayıp/ölüm sayıları şekil üzerinden verilmiştir.

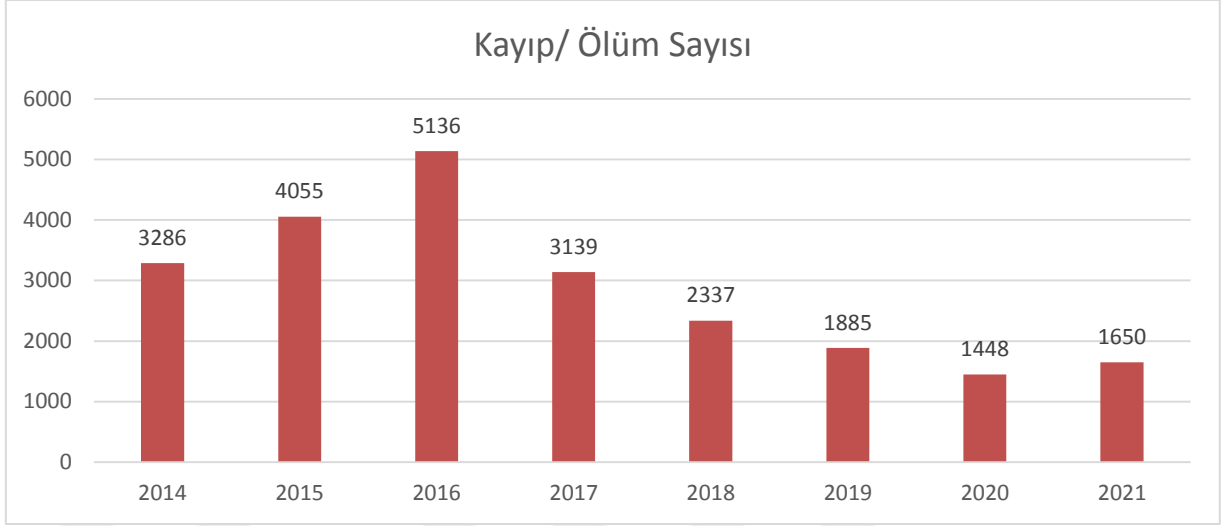

Şekil 6. 2014-2021 Kayıtlı Toplam Kayıp/Ölüm Sayısı

Kaynak: (<https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean>)

Şekil 6'da 2014 ile 2021 yılları arasındaki toplam kayıp/ ölü sayıları verilmiştir. Görüldüğü üzere Akdeniz'de kayıp/ölü göçmen sayısı 22.936 olup diğer bölgelere göre oldukça yüksektir. Bu nedenle Akdeniz, Dünya'da en ölümcül göç yolu olarak bilinmektedir. Akdeniz'de ölüm nedenlerinin başında 21.247 kişi ile boğulma nedeni ölüm gelmektedir. Diğer nedenler ise tehlikeli taşımaya bağlı araç kazaları, zorlu çevre koşulları (barınma, yiyecek, su eksikliği), şiddet, hastalık ve diğer bilinmeyen nedenler gelmektedir (IOM, 2021).

Şekil 6'dan da görüldüğü üzere sadece Akdeniz bölgesinde yaşanan kayıp ve ölümler neredeyse diğer bölgelerin toplamı kadardır. Bu durum Akdeniz'deki göçün önemini gözler önüne sermektedir. Göç yollarındaki kayıpların azaltılabilmesi için ülkeler tarafından işbirliği çalışmaları etkin bir şekilde planlanmalıdır.

Grafik 1. Akdeniz’de Yıllara göre Kayıp ve Ölüm Sayısı

Kaynak: (<https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean>)

Akdeniz, son yıllarda göçmen faciaları ile gündeme gelmektedir. Avrupa’da yer alan ülkeler, Ortadoğu, Afrika ve Asya ülkelerindeki çatışmalardan, savaşlardan kaçan insanların ilk hedefleri olmaktadır. Akdeniz’i geçip Avrupa’ya ulaşmak isteyen düzensiz göçmenler Yunanistan, İtalya ve İspanya üzerinden diğer Avrupa ülkelerine geçmeye çalışmaktadır. Özellikle 2011 yılında Suriye krizinin patlak vermesinden sonra düzensiz göçmen sayısında çarpıcı bir artış yaşandığı gözlenmektedir. Düzensiz göç 2015 yılında tırmanışa geçerken Avrupa’ya ulaşan göçmenlerin sayısı 1 milyonu aşmıştır. Bu sayının neredeyse yarısını Suriyeliler oluştururken diğerlerini ise Pakistan, Afganistan, Somali ve Nijerya gibi ülkelerden gelenler oluşturmaktaydı (Adıgüzel, 2015: 156). Düzensiz göçün tırmanışa geçtiği 2015 yılında bu hedefte yola çıkıp ama göç yolunda hayatını kaybedenlerin sayısına da yansıdığı Grafik 1’de açıkça görülmektedir.

Deniz yolunu tercih ederek göç edenler çok riskli bir yolculuğa başlamaktadır. Uygunuz deniz koşulları ve elverişsiz araçlarla umuda yolculuğa çıkanlar bu zorlu şartlarda hayatlarını riske atmaktadırlar. Kimisi daha iyi bir hayat sürmek adına kimisi de çatışma, şiddet ve savaş gibi nedenlerle bu yolculuğa çıkarak uluslararası koruma aramaktadırlar. Bu yolda kaderlerini genellikle kaçakçıların eline bırakmakta olup seyahatin risklerinin yanı sıra bir de bu yolda istismara, şiddete ve suiistimale karşı da çaba sarf etmektedirler (IMO, ICS ve BMMYK, 2015: 1).

Arama ve kurtarma (SAR) hizmetleri denizde tehlikede olan kişiye yardım etmek için çalışmalarda bulunmaktadır. Denizde Arama ve Kurtarma Uluslararası Sözleşmesi’ne (1985 SAR Sözleşmesi) göre taraf devletler kişinin statüsüne bakılmaksızın denizde tehlikede bulunan herkese

yardım sağlamayı hedeflemektedir (Denizde Arama ve Kurtarma Uluslararası Sözleşmesi, 1985: 484). Ayrıca SOLAS Sözleşmesi, taraf devletlerin kendi sorumlulukları içinde bulunduğu sahalarda tehlikede bulunan insanların kurtarılması ve aranması için gerekli düzenlemeleri içermektedir (SOLAS, 2020: 303).

Göç edenler için çeşitli arama ve kurtarma faaliyetleri ile ilgili sözleşmeler ve düzenlemeler bulunmasına rağmen acil durum çağrılarının cevapsız kalması ve geri itmelerin yaşanması nedeniyle binlerce insan hayatını kaybetmektedir. Özellikle Orta (Merkez) Akdeniz rotasında yaşanan göçmen ölümleri tüm Akdeniz rotalarının %69'unu kapsamaktadır. AB ve üyelerinin, SAR kapasitesi ve STK'ların etkinliğinin istenilen seviye olmaması ve ihmalleri Orta Akdeniz'i bir ölümcül göç güzergahı haline getirmektedir (OHCHR, 2021: 8). Sınır ötesi deniz göçlerinde operasyonlar, arama kurtarma faaliyetleri yapılmasına rağmen kayıp ve ölüm sayılarında istenilen düşüş yaşanmamaktadır. Medyaya yansıyan ölüm haberleri, tekne faciaları insanlık krizinin sadece ufak bir görünen yüzüdür.

SAROBMED, Akdeniz için arama ve kurtarma operasyonlarını gözlemleme alanında faaliyet gösteren bir kuruluştur. Akdeniz'deki insan hakları ihlallerine ilişkin güvenilir verilerin toplanması, analiz edilmesi ve yayınlanması için çalışmalarda bulunmaktadır. Gözlemcileri, denizde meydana gelen olayları kaydedip verileri işlemektedir. Veriler analiz edilerek eğilimleri takip etmede ve en iyi uygulamaları belirlemede yardımcı olurken aynı zamanda bilgi alışverişi sağlayarak operasyonel işbirliği sağlamayı hedeflemektedir (SAROBMED, 2021). Akdeniz'deki arama/ kurtarma faaliyetleri ve ilgili verilere erişim sağlaması ile bu konuda önemli bir araçtır. Bu incelendiğinde Akdeniz göç rotalarında yola çıkan binlerce insanın yaşadığı trajediler, kurtarılma operasyonları ve ölümler göze çarparken bu alanda faaliyetlerin ve düzenlemelerin de gerekliliğini gözler önüne sermektedir.

Göç yolunda başlayan bu zorlu süreç gidilen ülkede de çoğu zaman devam etmektedir. Barınma, beslenme, ekonomik, sosyo-kültürel ve sağlık gibi bir dizi faktör devreye girmektedir. Ülkeler, düzensiz göçü genellikle kontrol etmeye yönelik politikalar izleseler de bu durumun geçici olmadığı görülünce entegrasyon kavramı gündeme gelmiştir (Sole, 2004: 1219).

Entegrasyon genel olarak gidilen ülkeye uyum sağlama (IOM) ve sosyal, ekonomik, eğitim ve sağlık vb. alanlara katılımı ifade etmektedir (MIPEX). Tablo 1’de MIPEX’te (Göçmen Entegrasyon Politikası Endeksi) yer alan Akdeniz ülkelerine ait bazı entegrasyon göstergeleri ve skorları (100 üzerinden) yer almaktadır.

Tablo 1. Akdeniz Ülkeleri Entegrasyon Göstergeleri

Ülkeler	İşgücü hareketliliği	Sağlık Politikaları	Eğitim Politikaları	Genel Entegrasyon Skoru
İtalya	67	79	43	58
Arnavutluk	46	15	21	43
Yunanistan	61	48	36	46
Fransa	52	65	36	56
İspanya	67	81	43	60
İsrail	52	63	31	49
Türkiye	22	69	52	43
Hırvatistan	50	27	33	39
Kıbrıs	24	36	40	41
Malta	48	56	40	48
Portekiz	94	65	69	81
Slovenya	26	33	33	48
Akdeniz Ülkeleri Ortalama (12 ülke)	50.75	53	39.75	51
MIPEX Ortalama (56 ülke)	49	46	33	49

Kaynak: (MIPEX’ten alınarak oluşturulmuştur, skorlar 2019 yılına aittir)

Tablo 1’de MIPEX’te yer alan Akdeniz ülkelerine ait işgücü hareketliliği (çalışma yaşamında yer bulma), sağlık, eğitim politikaları ve genel entegrasyon skorları verilmiştir. Buradan hareketle Akdeniz ülkelerinin genel entegrasyon skorunda ve işgücü hareketliliğinde MIPEX ortalamasına yakındır. Eğitim ve sağlık politikalarında ise Akdeniz ülkeleri ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Entegrasyon, göçte önemli bir bileşendir. Entegrasyon, hem göçmen hem de göç edilen ülke ve toplumu açısından oldukça önemlidir. Yaşanılan bu göç akışları sonucunda ülkeler, çeşitli işbirliği çalışmaları, politikalar (güvenlik, ekonomi, entegrasyon, sağlık vb.) ve uluslararası örgütler vb. ile göç sürecini yönetmeye çalışmaktadır.

Akdeniz’de göç akışlarının yaşanması, göç uzmanları için beklenmedik bir durum olmamakla birlikte göçün yukarı yönlü trendinin bir sonucu olarak görülmektedir. Demograflar, Afrika’nın yüksek doğurganlık oranı, düşük gelir seviyeleri ve iş piyasasındaki azlık gibi nedenlerle Avrupa’ya yoğun bir göçün yaşanmasının olası olduğunu vurgulamışlardır. Avrupalı politikacılar ve liderler uzun bir süre bu durumu görmezden gelmiş olsalar bile mevcut göç akışının

büyükluğu karşısında göç üzerine yeni girişimlerde bulunmuşlardır. Demografik ve ekonomik değişim süreci, kontrolsüz koşullar, iç savaşlar, iklim koşulları ve Arap Baharı gibi pek çok durum Akdeniz’de göç akışını tetiklemiştir (Attina, 2016: 15).

1.6. Göç Alanında Uluslararası İş Birliği Çalışmaları

Uluslararası iş birliği çalışmaları göç yönetimi sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Bunun başlıca nedeni göçün küresel bir hareket olması ve uluslararası boyutlar içermesidir. Küreselleşmenin hızlanmasıyla birlikte coğrafi sınırlar ortadan kalkmaya başlamış ve göç süreçleri hızlanarak boyutlarının artmasına neden olmuştur (Baykal, 2019: 29).

Uluslararası göç, ülkelerin en önemli konuları arasında yer almaktadır. Ülkeler, göç ile ilgili ulusal politikalarında düzenlemeler yapmış olsalar bile sınırı aşan göç olgusu sadece ulusal düzenlemelerin varlığını yetersiz kılmıştır. İnsani gereçler, zorlu göç mücadeleleri ve yaşanan insanlık dramları, ekonomik, siyasi ve güvenlik gibi ihtiyaçlar her geçen gün artmakta olup uluslararası işbirliği ve dayanışmayı sağlayacak çalışmaların yapılmasını zorunlu hale getirmiştir (Kara ve Dönmez Kara, 2015: 6).

Göçün uluslararası boyutunun olması, ülkelerin tek başlarına ulusal düzenlemelerle aşılabileceklerinden daha büyük bir düzenlemelere ihtiyaç yaratmıştır. Göç, yalnızca hedef ülkeyi değil o ülkenin ilişki içinde bulunduğu diğer ülkeleri de etkilemektedir. Bu etkileşim nedeniyle iç düzenlemelerin yanı sıra uluslararası iş birlikler de düzenlenerek göçün yaratabileceği sorunlar hafifletilmeye çalışılmıştır. Göçe neden olan birçok olgu olduğu için işbirlikleri de farklı nedenlerden dolayı yapıldığı görülmektedir (Dönmez Kara, 2015: 20).

Ekonomi, göçün nedenlerinin başında geldiği gibi yapılan iş birliklerinde de önemli bir konumdadır. Hızla gelişen ekonomi, işgücüne olan ihtiyaç, ulusal düzeyde işgücü piyasası yetersiz olan ülkelere gelişmiş ülkelere doğru bir hareketliliğin başlamasına neden olmuştur. Ekonomik nedenlerle yapılan göçlerin artmasıyla birlikte göç politikalarında da düzenlemelere gidilmiştir. İlk başta işçi gücüne dayalı olan ihtiyaçlar nedeniyle göç kabul eden gelişmiş ülkeler zamanla vasıflı, iş deneyimine sahip uzmanları kabul etmeye başlamıştır (IOM, 2013).

Zamanla ihtiyaçtan daha fazla göçmen işçi kabulü o ülke için ekonomik sıkıntılara neden olabilmektedir. Bu nedenle ihtiyaçtan fazla göçmen işçinin ülkeye girmesini engelleyici düzenlemeler yapılmaktadır. Yasal ve yasal olmayan yollarla göçmen işçilerin göç hareketlerini

kontrol altında tutabilmek adına uluslararası işbirliklerinin gerekliliği kabul görmekte ve işbirliği antlaşmaları oluşturulmaktadır (Dönmez Kara, 2015: 71).

Küreselleşme ve göç ile birlikte güvenlik alanında da önemli adımlar atılmıştır. Devlet odaklı ulusal güvenlikten, birey ve toplum odaklı uluslararası güvenliğe doğru bir yaklaşım söz konusu olmaya başlamıştır. Daha bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesi konusunda önemli adımlar atılmıştır. Güvenlik kavramı, genelde askeri bir kavram olarak görülmekte olup aynı zamanda siyasi ve sosyolojik de bir olgudur. Bu bağlamda değerlendirildiğinde suçlar, yasadışı göç, bölgesel çatışmalar ve iklim değişimi gibi pek çok konu uluslararası güvenlik olgusunu yakından ilgilendirmektedir (Akçadağ, 2012: 8). Uluslararası göçün, 1990'lı yıllardan itibaren ülkelerde yarattığı değişimler ve sürekli artan göç eğilimi, 2000'li yıllarda göç alanında güvenlik boyutunun öne çıkmasına neden olmuş ve göç ve güvenlik konulu pek çok çalışma ve girişimlerde bulunulmuştur (Hollifield ve Brettell, 2013: 902-904). Aynı zamanda uluslararası göç bir güvenlik tehdidi olarak görülmeye başlanmıştır. Bu nedenle devletler, uluslararası göçü kontrol altına almak istemektedirler. Uluslararası göçün güvenliğinin sağlanması konusunda yasadışı göç ve sınır güvenliği gibi konularda önemli adımlar atılmıştır. Devletler ulusal düzenlemelerin yanı sıra diğer devletlerle işbirliği çalışmalarına girerek güvenlik konusunda ortak adım atmayı hedeflemektedirler (Dönmez Kara, 2015: 73).

Uluslararası göç, kamu düzenini bozabilecek bir unsur olarak görülebilmektedir. Bu nedenle uluslararası göç hareketlerinin kamu düzenini bozmaması amacıyla yeniden planlanması gerekmektedir. Nitekim pek çok ulusal göç politikasının başlıca hedefi kamu güvenliğidir. Bu nedenle ulusal ve uluslararası planlamaların bu doğrultuda gerçekleştirildiği görülmektedir (Betts, 2011: 2-3).

Uluslararası göçler, bazı durumlarda göçün insani boyutunu çarpıcı bir şekilde ortaya koymaktadır. Savaşlardan, çatışmalardan, olumsuz koşullardan kaçan insanlar başka bir ülkeye sığınmaktadırlar. İnsani gerekçeler gereği, mültecilerin ve sığınmacıların gittikleri ülkelerde korunması devlet tarafından sağlanmalıdır. Düzensiz göçmen olarak adlandırılan bu kişilerin korunması gerekli olup uluslararası düzeyde düzenlemelere gidilmektedir (Cholewinski, 2006: 910-940).

Uluslararası göç alanında yapılan işbirlikleri pek çok farklı konu üzerinden gerçekleşebilmektedir. Ekonomik nedenler ve işgücü, insan ticareti, düzensiz göç ve iltica gibi birçok alan uluslararası işbirliği çalışmalarında yer alan konular arasındadır. Uluslararası işbirliği çalışmaları farklı şekillerde gerçekleştirilebilmektedir. Bazen ikili işbirlikleri yapılırken bazen de çok taraflı işbirlikleri şeklinde olabilir ayrıca bölgesel olarak da düzenlenebilmektedir (Dönmez Kara, 2015: 70-84).

Göç alanında yapılan ikili işbirlikleri, çoğunlukla iki devlet arasında imzalanan ve ortak göç konularını kapsayan anlaşmalardır. Anlaşmaların içeriğinin başlıca konusu ortak göç meselesidir ve ülkeye giriş/çıkış, göç eden bireylerin hakları, konsolosluk işlemleri gibi pek çok konuda ortak düzenlemelere gidilmektedir. İkili işbirliği, her iki taraf ülkenin de faydasını gözetmektedir. Bu anlaşmalar sınır ülkeler arasında oluşturulabileceği gibi sınırı bulunmayan ülkelerle de imzalanabilmektedir (IOM, 2021). İkili işbirliği anlaşmalarına örnek olarak başlıca işgücü anlaşmaları gelmektedir. Anlaşmaların içeriğinde göçmen işçilerin istihdamı, haklarının korunması ve düzensiz işçi göçü hareketlerini önleme gibi pek çok konu yer alabilmektedir (Chilton ve Posner, 2017: 1-3). Ayrıca bu anlaşmalar, sınır yönetiminin sağlanması (Akman ve Kılınç, 2010: 27), düzensiz göç, göçmen kaçakçılığı, insan ticareti gibi suçları önlemek amacıyla da düzenlenebilmektedir (Gül ve Sarıkaya Güler, 2016: 95).

Çok taraflı işbirliği anlaşmaları daha çok taraf ülkenin anlaşmada yer aldığı ve işbirliği içerisinde bulunduğu ortaklıklardır. BM'lerin göç alanında yaptığı faaliyetler bu çok taraflı işbirliklerinin başında gelmektedir. Uluslararası Göç Küresel Komisyonu, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği bu işbirliğine örnek olarak gösterilebilir (Kara ve Dönmez Kara, 2015: 8).

Bölgesel işbirlikleri ise, aynı bölgede bulunan ülkelerin göç ile ilgili ortak konulardaki sorunlara çözüm için bir araya gelerek bir takım düzenlemeler girişimidir. Göç alanındaki pek çok konuyu ele alarak işbirliğine gidilmesi, ortak sorunun değerlendirilmesi ve çözüm önerilerinin oluşturulması bölge için önemli bir girişim ve dayanışmadır (Solomon, 2013: 1-3).

Uluslararası göç hareketlerinin ülkeler üzerinde önemli etkiler yaratması pek çok işbirliği anlaşmalarının oluşturulmasına neden olduğu gibi aynı zamanda çeşitli uluslararası sözleşmelerin de oluşturulmasına neden olmuştur. Örnek verilecek olursa, 1951 Cenevre Sözleşmesi bu

kapsamdaki belgelerin başında gelmektedir. Bu sözleşme, özellikle mülteciliğin tanımlaması ve haklarının belirlenmesi konusunda oldukça önemli bir konumdur.

Uluslararası göçte etkili sınır kontrolü için göç yönetimi işbirliği gerekmektedir. AB sınır kontrolü alanında faaliyetler yürüten FRONTEX, sınırlarda ne olup bittiğini, desteğe ihtiyaç duyulan yerleri ve nasıl tepki verileceğini izlemektedir. Aşağıda göç alanında işbirliği çalışmaları yürüten önde gelen bazı kuruluş ve çalışmalara yer verilmektedir.

1.6.1. Uluslararası Göç Örgütü

Günümüzde göç alanında faaliyet gösteren örgütlerden akla ilk gelen Birleşmiş Milletler Uluslararası Göç Örgütü'dür. IOM, 1951 yılında kurulmuştur. Göç alanında önde gelen uluslararası bir kuruluştur. Düzenli göçün göçmenlere ve topluma fayda sağladığı ilkesine bağlıdır. IOM, Birleşmiş Milletler sisteminin bir parçasıdır ve 100'den fazla ülkede faaliyet göstermektedir. IOM'nin Dünya çapında 590'dan fazla ülke ofisi ve alt ofisi bulunmaktadır. IOM, göçün değişen dinamik yapısına etkili yanıtlar geliştirerek dünyanın her yerindeki göçmenleri desteklemektedir. Hareket halindeki tüm insanların ve özellikle kırılgan gruplarda yer alanların yanında olmayı ve bu süreçte gözetmeyi hedeflemektedir. Sadece uluslararası değil aynı zamanda ulusal hareketliliğin tüm biçimlerini ve etkilerini yönetmek için düzenlemelerde bulunmaktadır. (IOM, 2021). IOM, bünyesindeki çalışmalar şu şekildedir;

- Göç Yönetimi Departmanı ile alana yönelik politika rehberliğinin geliştirilmesi üzerinde çalışılmaktadır. Küresel stratejilerin belirlenmesi, standartları belirleme ve kalite kontrol, işgücü göçü, göç ve kalkınma, insan ticaretiyle mücadele, yardımlı gönüllü geri dönüş, göç sağlığı, savunmasız göçmenlere yardım, göç ve sınır yönetimi ve göç yönetiminde genel kapasite geliştirme dahil olmak üzere pek çok alanda çalışmalar yürütmektedir.
- IOM, kriz müdahalesi çalışmaları yürütmektedir. Çatışmalar, şiddet, afetler, salgın hastalıklar ve diğer krizler milyonlarca insanı bazen evlerini ve topluluklarını terk etmeye zorlamaktadır. IOM, kriz nedeniyle yerinden edilmiş veya mahsur kalmış kişileri korumaya ve desteklemeye yönelik çalışmalarda bulunmaktadır.
- Uluslararası İşbirliği ve Ortaklıklar Departmanı aracılığıyla IOM, örgütün üye devletleri, hükümetler arası kuruluşlar, sivil toplum ve medya ile olan ilişkilerini desteklemekte ve

koordine etmektedir. Departman, ulusal ve uluslararası göç politikası gelişmelerini izlemekte ve uluslararası göç hukukunun farkındalığını ve anlaşılmasını teşvik etmektedir. Temel uluslararası göç politikası konuları ve eğilimleri konusundaki kurumsal konumlarının geniş ve tutarlı bir şekilde geliştirilmesini ve yaygınlaştırılmasını sağlamaktadır.

- Küresel İlkeler Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler himayesinde hazırlanan, uluslararası göçün tüm boyutlarını bütünsel ve kapsamlı bir şekilde kapsayan, hükümetler arası müzakere edilen ilk anlaşmadır. Uluslararası göçün yönetimi konusunda uluslararası işbirliğini desteklemek amacıyla oluşturulmuştur. Devletlere, uluslararası göçle ilgili en acil sorunlardan bazılarını ele almak için politika seçeneklerini seçebilecekleri kapsamlı bir plan sunmaktadır ve her devletin kendi göç gerekçelerine ve kapasitesine göre uygulamayı sürdürebilmeleri için esnek bir alan sağlamaktadır (IOM, 2021).

1.6.2. Uluslararası Göç Küresel Komisyonu

2003 yılında dönemin BM Genel Sekreteri ve bir dizi hükümetin işbirliği ile kurulmuştur. Uluslararası göç hakkında kapsamlı bir tartışmayı ele almakta ve uluslararası göçe ilişkin daha geniş bir anlayış geliştirmeye çalışmaktadır. Ticaret, demografi, İnsan güvenliği, Ulusal ve uluslararası güvenlik, uluslararası işbirliği, göçmen havaleleri gibi pek çok alanda bilgilerin toplanması, yayılması ve göçün yönetişimi için çalışmalarda bulunmaktadır. Komisyon, göç alanında birçok bölgesel çalışmaya katkı sağlamıştır. Faaliyetlerini 31 Aralık 2005 itibariyle tamamlayarak yaptığı çalışmalarla alana katkı sağlamıştır (IOM, 2021).

1.6.3. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği(BMMYK), 1950 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kurulmuştur. BMMYK'nın, başlıca hedefi mülteci sorunlarını ele almak ve mültecileri korumak amacıyla uluslararası faaliyetleri yürütmektir. Mülteci haklarını ve refahını savunmak ve korumak hedefiyle yola çıkan BMMYK, bireylerin sığınma talebinde bulunabilmesini ve mülteci olarak başka bir ülkede güvenli bir şekilde kalmasını sağlamak için çalışmalar yürütmektedir. Ayrıca gönüllü dönüş, entegrasyon konuları üzerinde de çalışmaları bulunmaktadır (UNHCR, 2021).

İKİNCİ BÖLÜM

METİN MADENCİLİĞİ

2.1. Metin Madenciliği

Bilgi çağı, elektronik ortamda bulunan bilgi miktarının hızla büyümesi ile karakterizedir. Geleneksel veri işleme yöntemleri ile bu bilgilerin analizlerini gerçekleştirebilmek yetersiz ve zor olabilmektedir. Bu nedenle Veri Tabanlarında Bilgi Keşfi (VTBK), bilgisayarlı keşiflere odaklanan yeni bir paradigmadır ve büyük miktarda verileri analiz etmemizi sağlamaktadır. VTBK üzerindeki çalışmalar, yapılandırılmamış metin biçiminde mevcut olan bilgileri yapılandırılmış veri tabanlarına dönüştürerek büyük miktarda veriyi işlenebilir hale getirmektedir. Bu işlemler ve analizler metin madenciliği alanının işlevselliğini ortaya koymaktadır (Feldman ve Dagon, 1995: 112). Metin madenciliği, metni veri kaynağı olarak kabul eden veri madenciliği alanıdır. Temel olarak yapısal olmayan veya yarı yapısal metinlerin işlenerek bilgi içeren anlamlı yapısal metinleri üretme işlemidir.

Geleneksel yöntemlerden biri olan içerik analizinden farklı olarak metin madenciliği temeli veriye dayanmakta ve asıl amacı, verilerdeki örtülü kalıpları veya eğilimleri otomatik olarak ortaya çıkarmaktır (Tsantis ve Castellani, 2001: 39-40). Metinlerin işlenerek anlamlı bilgilerin ortaya çıkması için, veri ön işleme ve özellik çıkartımı gibi bazı adımların kullanılması gerekmektedir. Metnin işleme kısımlarından sonra yapısal olmayan metinler, metin madenciliğinin kullanılacağı ve makineler tarafından kullanılabilecek yapısal bir hale gelebilmektedir (Dolgun vd., 2009: 57). Bu sayede çok sayıda metin içeren veriler içerisinde bulunan anlamlı bilgiler ortaya çıkarılabilmektedir (Azzalini ve Scarpa, 2012: 5). Verilerden anlamlı bilgi üretilebilmesi için makine tarafından çeşitli işlemler gerçekleştirilerek yeniden birleştirmeler yapılması gerekmektedir. Bu birleştirmeler veri ve metin madenciliğinde dört aşamadan oluşmaktadır (Budak, 2021: 17). Bu aşamalar Şekil 7’de görselleştirilmiştir.

Şekil 7. Metin Madenciliğinin Aşamaları

Şekil 7’de metin işleme aşamaları yer almakta ve sonucunda makine tarafında okunabilen yapılandırılmış verilere dönüştürülmektedir.

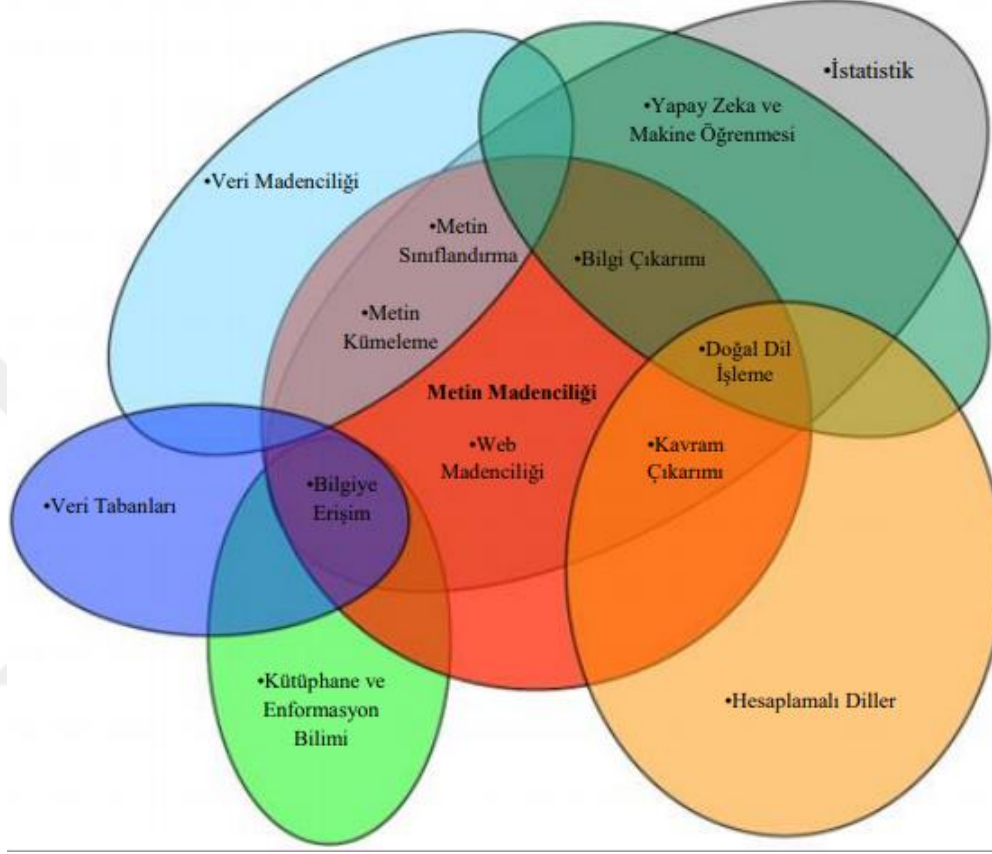
Metinler, iletişim amacıyla üretildiği için içerik açısından oldukça anlamlı görüş, bilgi ve kişisel kararlar içermektedirler. Bundan dolayı pek çok uygulama alanı için yararlı bilgileri içermektedir. Metin verilerinde yer alan kişisel görüşler ve tercihler ilgili alandaki bilgileri keşfetme noktasında önemli bir yeri bulunmaktadır. Üretilen bu anlamlı bilgiler kullanılarak, kurum ya da kuruluşların yararlanabileceği çeşitli bilgilere ulaşılabilir. Örneğin, insanlar görüş almak için ürün incelemeleri, sosyal medya metinleri, forum tartışmaları gibi metinlerden yararlanarak karar verme sürecine girmektedirler. Bazen bu bir ürünü satın almak, bir hizmet seçmek veya eğilimleri öğrenmek gibi nedenler olabilmektedir. Bu tarz çok sayıda metnin analizde, akıllı yazılım araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle kararları optimize edebilmek veya bir konu hakkında derinlemesine bir analiz ortaya çıkarabilmek adına ilgili bilgileri keşfetmeye yardımcı olmaktadır (Zhai ve Massung, 2016: 39-55).

2.2. Metin Madenciliğinin Kullanıldığı Alanlar

İlerleyen teknoloji ile veri tabanlarında saklanan verinin hacmi git gide artmakta ve en çok saklanan veri tipini metin verileri oluşturmaktadır (Tan, 1999: 65). Metinlerden bilgi çıkarımı olarak bilinen metin madenciliği, genel olarak yapılandırılmamış/yarı yapılandırılmış metin dokümanlarından ilginç ve gizli örüntülerin ortaya çıkarılması veya bilgi ortaya çıkarma işlemi olarak tanımlanabilmektedir (Feldman ve Dagon, 1995: 112).

Metin madenciliği, metin kümeleme ve sınıflandırma, bilgi alımı, bilgi çıkarımı, Doğal Dil İşleme (NLP), Adlandırılmış Varlık Tanımlama (NER) ve görselleştirme alanlarını kapsamaktadır

(Gary vd., 2012: 40). Gary ve arkadaşlarına göre (2012) Metin Madenciliğinin ilişkili olduğu bazı disiplinler ve yöntemler Şekil 8’de gösterilmiştir.

Şekil 8. Metin Madenciliğinin İlişkili Olduğu Alanlar

Kaynak: (Gary vd., 2012 , akt: http://kergun.baun.edu.tr/veri_madenciligi_hafta11.pdf)

Şekil 8’de Metin Madenciliğinin kullanım alanları örneklendirilmiştir. Buna göre farklı amaçlar doğrultusunda ve alanlarda kullanıldığı görülmektedir.

2.2.1. Metin Kümeleme ve Sınıflandırma

Metin kümeleme işleminde verilerin benzerliklerine göre farklı gruplarda kümelenmesi beklenmektedir. Benzerliklerine göre kümelenen verilerin aynı küme içerisindekilerin benzerken diğer kümelerin verilerinden farklı olması beklenmektedir. Genel anlamıyla metin kümeleme, bir dokümanın benzerliklerine göre farklı kümelere ayırma işlemidir. Kümeleme işleminin gerçekleşmesi sonucunda aynı küme içerisinde yer alan dokümanlar birbirine benzer konuda, diğer kümelerdeki dokümanlar ise farklı konular içermesi beklenmektedir (Sarıman, 2011: 193).

Metin sınıflandırma, önceden tanımlanmış olan konu kategorilerinin bulunduğu belgelerin ana temasının belirlenmesi işlemidir. İçerisinde önceden tanımlanmış konu kategorilerinin yer alacağı şekilde bulunan bir belgenin ana temalarının tanımlanmasıdır. Metin sınıflama, yazılı metinleri anlamlarına göre daha önceden belirlenmiş kategorilerini belirleyerek sınıflara ayırmaya çalışmaktadır (Delen ve Crossland, 2008: 1708).

2.2.2. Doğal Dil İşleme

İnsanlar tarafından kullanılan doğal dillerin işlenerek makine diline dönüştürülme süreci olarak ifade edilmektedir. Bilgisayarların doğal dili anlaması ve algılaması için doğal dil işleme alanının kullanılması gerekmektedir. Genel anlamıyla bilgisayarların doğal dilleri işlemesi olarak tanımlanabilmektedir. Şeker'e (2015: 14-15) göre veri bilimi ile doğal dil işleme arasındaki ilişkiye bakıldığında zaman, NLP'nin metin madenciliği altında ele alınması gerekmektedir. Çünkü veri biliminin genel olarak ilgilendiği bu kısım metin madenciliği altında değerlendirilmektedir. Bunun sebebi ise, verinin kaynağı eğer metin halindeyse ilk önce metinlerin dönüştürülerek işlenebilir hale getirilmesidir ve bu süreçte doğal dil işlemenin önemli bir rolü bulunmaktadır.

NLP, bilgisayarların doğal dil metinlerini anlaması ve işlemesi için kullanılan bir uygulama alanıdır. NLP araştırmacıları, bilgisayar sistemlerinin istenen görevleri yerine getirmesi için doğal dillerin nasıl algılandığını ve kullanıldığını belirlemek amacıyla uygun araç ve tekniklerin geliştirilebilmesini hedeflemektedir (Chowdhury, 2003: 52-53).

2.2.3. Adlandırılmış Varlık Tanımlama

Adlandırılmış varlık tanımlama veya sıklıkla kullanılan Named Entity Recognition (NER), doğal dil işlemede sıklıkla kullanılmaktadır. Metinde yer alan adlandırılmış adları, yerleri, kodları, kuruluşları, zaman ifadelerini, miktarları, değerleri ve yüzde gibi ifadeleri önceden tanımlanmış olan kategorilere yerleştirmeyi amaçlamaktadır. Metin içerisinde yer alan anahtar kelimeleri (varlıkları) tanımlama ve sınıflandırma görevi yapmaktadır. NER, haber içeriklerinin sınıflandırılmasında, müşteri hizmetlerinde, sağlık hizmetlerinde, akademide, makine tarafından kelimelere etiket oluşturulmasında, duygu analizinde, arama motorlarında, içerik sınıflandırmada kullanılmaktadır (Keskin, 2019).

NER, bilgi alma, bilgi çıkarma ve pek çok metin işleme uygulamalarında bir ön işleme aracı gibi görev yapmaktadır. (Mikheev vd.,1999: 1). NER, özel adların otomatik olarak çıkarılması için soru sorma ve karşılığını alma konusunda oldukça yararlıdır. Örneğin, bir soru işlemcisinin kelime anahtarı, “kim”, “ne”, “nerede” vb. olabilmektedir. Bu anahtar kelimelerle NER sayesinde bilgi çıkarımı yapılabilir (Mansouri vd., 2008: 339).

2.2.4. Metin Görselleştirme

Metin görselleştirme terimi genellikle bilgi görselleştirme için kullanılmaktadır. Metin görselleştirme ve görsel metin analitiğinin son on yılda kullanımında artış yaşanmaktadır. Bu artışın nedenleri çok çeşitlidir ancak büyük miktarda heterojen metin verilerinin (örn; çevrimiçi sosyal medyada yer alan metinler) ve metin işleme algoritmalarının (örn; konu modelleme) kullanımının benimsenip yaygınlaşmasıyla ilişkilendirilmesi mümkündür. Metin görselleştirme, genel olarak bilgi görselleştirme teknikleri için kullanılmaktadır. Diğer kullanım alanlarından biri ise metin madenciliği algoritmalarının sonuçları üzerinde kullanılmaktadır (Kucher ve Kerren, 2014: 1).

Metin görselleştirme, insanlar aynı zamanda makineler tarafından da okunabilirliği sayesinde metin madenciliği için en önemli araçlardan biri haline gelmiştir. Metin görselleştirme genel olarak grafik, harita, çizelge, ağ, kelime bulutu vb. kullanılarak veriye görsellik katarak daha anlaşılır olmasını sağlamaktadır (Zhang, 2013: 1).

2.3. Metin Madenciliği Teknikleri

Metin madenciliğinde, sınıflandırma, olasılık tabanlı modelleme, kümeleme gibi makine öğrenme teknikleri kullanılarak anlamlı ve örtülü ilişkiler ortaya çıkarılabilir. Aşağıda metin madenciliği tekniklerinden olan Duygu Analizi, LDA ve Metin kümeleme tekniklerine yer verilmiştir.

2.3.1. Duygu Analizi

Duygu Analizi, temelde bir metin işleme (text processing) operasyonudur ve metin işleme ile yapısal haldeki metinleri (verileri) duygusal olarak belirlemek amacıyla sınıflandırmayı hedeflemektedir. Duygu analizi tekniği ile yapılan ilk çalışmalar, duygusal kutupsallığa (sentimental polarity) dayanmaktadır. Metinleri olumlu (positive), nötr ve olumsuz (negative)

olmak üzere sınıflandırmaktadır. Sonraki çalışmalarda ise farklı duygulara yer veren analizlere de olanak sağlanmıştır. Sınıf etiketlemesi yaklaşımına benzer şekilde veri kümelerine etiketler oluşturularak duygu durumlarının kodlanması şeklinde yaklaşımlar oluşturulmuştur (Seker, 2016: 21-22). Duygu Analizi, metnin içerisindeki kelimelerin polarite değerlerini hesaplamaya dayanmaktadır (Çetin ve Eryiğit, 2018: 46).

Duygu Analizinde iki ana yaklaşım üzerinden modellemeler yapılmaktadır. Bunlar sözlük tabanlı, makine öğrenimi algoritması yaklaşımlarıdır. Makine öğreniminde, makine öğrenme algoritmaları kullanılmaktadır. Sözlük tabanlı yaklaşımı dilsel özelliklere dayanmaktadır ve önceden tanımlanmış, derlenmiş olan sözlük bir duygu terimleri kümesinden oluşmaktadır. Sözlük temelli yaklaşımda en önemli adım bir kelimeyi bulmak ya da tanımlamaktır. Bu yaklaşımda duygunun polaritesini belirlemek amacıyla semantik veya istatistiksel yöntemler kullanılmaktadır (Khudhair, 2016: 1). Duygu Analizi, ihtiyaca yönelik pek çok alanda kullanılmaya başlanmıştır.

Duygu Analizi, özellikle çevrimiçi sosyal ağlar ve sosyal medya analizlerinde uygulanan popüler bir araç haline gelmektedir. Google Trends'e göre Duygu Analizinin popülerleşmesinin ardından ilgili konuyla ilgili arama sayısında istikrarlı bir artış görülmektedir. Metin içerisinde duygu çıkarımları yapmak amacıyla çeşitli araçlar geliştirilen çalışmalar da hızla artmaktadır. Bu teknik kullanılarak yapılan araştırmaların ve uygulamaların sayısı da giderek artmaktadır. Örneğin, pek çok şirket veya marka bu teknikle, ürün ve hizmetlerinin tüketicinin yorumlarının incelenmesiyle hizmet kalitesini veya itibarını izlemeye odaklanmaktadır. Böylelikle yatırımcılara ve tüketicilere analitik bir bakış sağlanmış olmaktadır. Pek çok alana entegre edilerek kullanılan Duygu Analizi, araştırmacılar arasında son yıllarda popüler bir teknik haline gelmiştir (Ribeiro vd., 2016: 1). Duygu analiz tekniği kullanılarak yapılan önde gelen bazı çalışmalar aşağıda verilmiştir.

Duygu Analizi tekniği kullanılarak yapılmış olan ilk öncü çalışmalardan biri Pang vd. (2002) tarafından yapılmıştır. Yapılan çalışmada çeşitli makine öğrenme algoritmaları kullanılmış olup metinler duygusal açıdan pozitif veya negatif olarak ayrılmıştır. Çalışmanın veri seti olarak Internet Movie Database arşivindeki film yorumları ele alınmıştır.

Akbaş (2012), Duygu Analizi yapılırken metinleri konularına göre ayırarak yapılmasının daha iyi sonuçlara ulaşılmasını sağlayacağını belirtmiştir. Yapılan çalışmada 3 GSM şirketi hakkında atılan Türkçe tweetler kullanılmış ve duygu analizi yapılmıştır. Çalışmada Twitter API aracılığıyla bu üç GSM şirketin ismini etiketleyerek elde edilen Türkçe tweet verileri ilk olarak

konularına (fatura, internet vb.) göre ayrılmıştır. Sonrasında ise konular üzerinde ayrı ayrı duygu analizi yapılmıştır. Öznitelik seçiminde sözlük tabanlı yöntemlerden faydalanılmıştır. Çalışmada duygular, pozitiften negatife doğru ağırlıklandırılmış ve sınıflandırılmıştır.

2.3.2. Metin Kümeleme: Kosinüs Benzerliği

Metin kümeleme, metin madenciliği teknikleri arasında önemli bir yerde bulunmaktadır. Metin kümeleme, metinlerin benzerliklerine göre farklı gruplarda yer almasını sağlayan kümeleme işlemidir. Kümeleme işleminde aynı kümede bulunan verilerin birbiriyle benzer olması beklenirken diğer kümelerdeki verilerden de farklı olması beklenmektedir. Kısaca metin kümeleme, bir belgeyi benzerlik ve farklılıklarına göre alt kümelerini oluşturmayı sağlayan metin madenciliği tekniklerinden biridir (Ballı, 2017: 11).

Metin kümeleme algoritmalarında belgeler, her bir belgeyi bir kelime torbası gibi ele alan uzay vektör modeli kullanılarak temsil edilmektedir (Li vd., 2008: 645-646). Metindeki benzerlik, vektörler arasındaki mesafe ölçülerinin karşılaştırılmasıyla elde edilebilmektedir. Birbirine yakın olan nesneler aynı kümeye ait olurken uzak olanların farklı kümeye ait olması beklenmektedir (Sieg, 2018).

Metin kümelemede sık kullanılan kosinüs benzerliği vektör tabanlı olup iki vektör arasındaki açının kosinüs değerine göre vektörlerin benzerliğini hesaplamaktadır. Kosinüs benzerliğinde vektör boyutları yapılan analizi etkilememektedir. Çok sayıda farklı kelimeler içeren metinlerden benzer içerikte olanları kolaylıkla tespit edebilmektedir (Işık ve Çamurcu, 2008: 38). Kosinüs benzerliği için kullanılan formül aşağıda verilmiştir.

$$\text{Kosinüs Benzerliği } (|x, y|) = \frac{x \cdot y}{||x|| \cdot ||y||}$$

Bu benzerlik kullanılarak belgede yer alan terimler vektör olarak gösterilmekte olup iki belgenin benzerliği vektörler arasındaki korelasyona karşılık gelmektedir ve kosinüs olarak ölçülmektedir (Huang, 2008: 51)

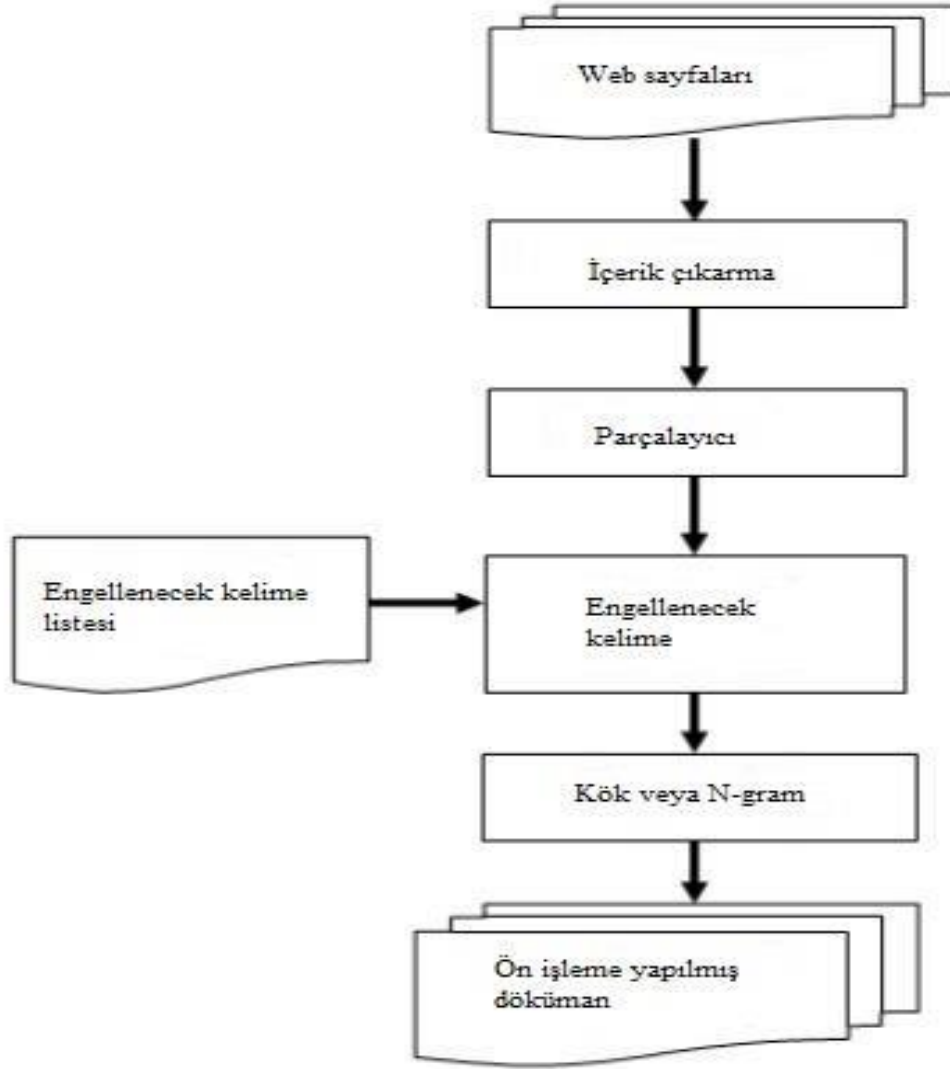
Metin kümeleme, temelde üç yön içerir:

- İki özellik vektörünün birbirlerine olan yakınlığını belirlemek amacıyla uygun bir mesafe ölçüsü belirleme.
- Kümeleme işleminde mümkün olan en iyi kümelere sahip olunması amacıyla ölçüt işlevi görevi yapma.
- Kriter fonksiyonunu optimize etme.

Bununla birlikte metin kümelemeyi iki gruba ayırarak incelenebilmektedir. Bunlardan ilki Sert Kümeleme'dir. Bu kümeleme şeklinde her öge sadece bir kümeye atanacak şekilde gruplanmaktadır. Örneğin, bir metnin olumlu mu ya da olumsuz mu bir duygu ifade ettiğini bilmek istiyoruz. Bu durumda sert kümeleme algoritmalarından yararlanmak doğru olacaktır. Bir diğer kümeleme şekli olan Yumuşak Kümeleme ise ögenin sadece bir kümeye ait olma durumunun yanı sıra farklı kümelerde de yer alabilecek şekilde gruplanmasıdır (Malik, 2019).

Metin kümeleme yapılırken aşağıdaki adımlar izlenmektedir.

- **Metin Ön işleme:** Ön işleme, veri kümesiyle çalışmayı kolaylaştırmaktadır. Metindeki kelimelerden işlevi olmayanları ayırma, anlamsal değerlerini keşfetme, kelimeleri köklerine ayırma ve varsa hataları düzeltmek gibi işlemleri gerçekleştiren adımdır. Böylelikle veri kullanılabilir bir hale gelmektedir. Metin ön işleme sırasında kullanılan adımlar Şekil 9'da verilmiştir.

Şekil 9. Metin Ön İşleme Aşamaları

Kaynak: (Budak, 2021: 70)

Parçalama (Tokenization): Metni cümlelere daha sonra kelimelere parçalama işlemidir ve noktalama işaretlerinden ayrıştırma yapılabilir.

Küçük Harfe Dönüştürme (Downcasing): Araştırmanın kolay yapılabilmesi adına metindeki harflerin hepsi küçük harfe dönüştürülür (Gürbüz ve Kahya Özyirmidokuz, 2018: 261).

Normalleştirme: Metin normalleştirme, bir metni kök formatına dönüştürme işlemidir. Bu aşama için farklı kök bulma algoritmaları geliştirilmiştir.

- **Özellik Çıkarma:** Metinsel verileri değerli vektörler haline getirme işlemine özellik çıkarımı denmektedir. Metnin sayısal olarak temsil edilebilmesinin en basit yollarından biri Kelime Torbası (BOW)'dır. BOW, metindeki her bir kelimeyi bir vektör olarak tanımlamamızı sağlamaktadır (Wallach, 2006: 977-981).
- **Özellik Üretimi/ Metin Dönüşümü:** Metinde yer alan kelimelerin ön işlemden geçmesinden sonraki adım kelimelerin kökünün belirlenmesidir.

Snowball: Kök bulmak amacıyla tasarlanmış bir işleme dilidir. Birçok dil için kök bulma algoritmaları Snowball kullanılarak geliştirilmiştir (Porter, 2021).

Etiketleme: Metinde yer alan kelimelerin bir kelimeyi işaretleme işlemidir. Yapılan bu işleme Pos Tagging denmektedir (Pham, 2020: 1).

Stopword İşlemi (Filtreleme): Metinde kendini tekrar eden ve tek başına bir anlam ifade etmeyen kelimelere stopword kelimeler denmektedir. Stopword listesi, bir belgeyi diğer bir belgeden ayırt etme durumunda etkisiz olan sıklıkla kullanılan kelimeleri içermektedir. Durdurma sözcükleri olarak bilinen, 'a', 'is', 'the', 'on' gibi kelimeler bir dilde yaygın olarak kullanılan ifadelerdir. Bu tarz kelimeler metin kümeleme işlemi sırasında genellikle gereksizdir ve önemli bir anlam taşımamaktadır. Bu nedenle bu kelimeler genellikle metinlerden çıkarılmaktadır (Dolamic ve Savov, 2009: 1).

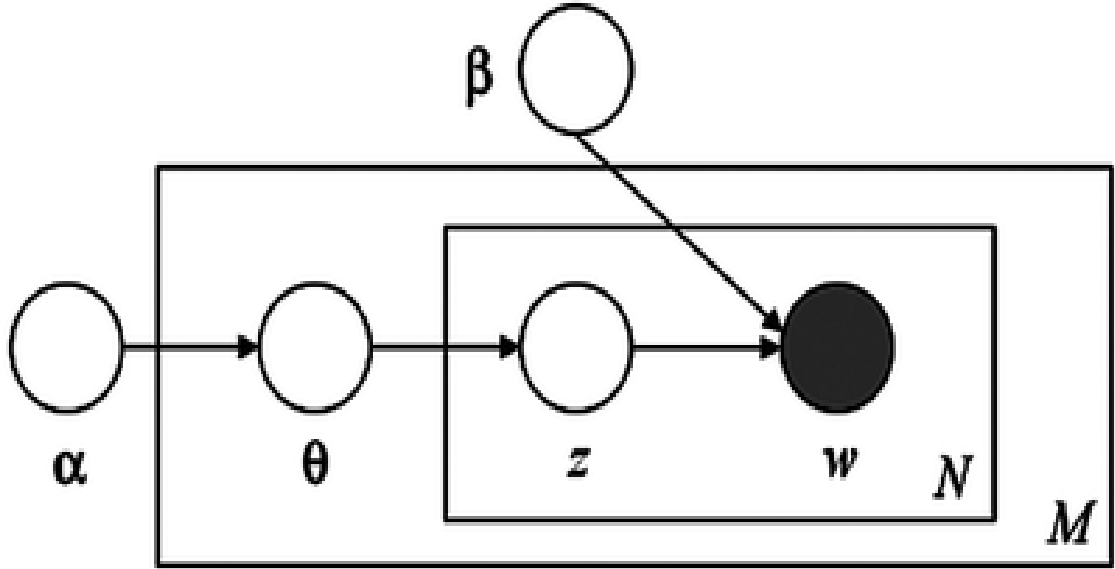
Bag of words (BOW): Bu aşamada tüm kelimelerin metin içerisinde kullanım sıklıkları hesaplanmakta ve bir torba içerisinde toplanmaktadır. Bu aşamadan sonra ise torba içerisinde toplanan kelimelerin değerleri/ ağırlıkları belirlenmektedir. Kelime değeri, bir kelimenin belirli bir alandaki ilgili metnin içinde bulunma sıklığı olarak ifade edilebilmektedir (Zhang vd., 2010: 2).

2.3.3. Gizli Dirichlet Ayırımı (LDA)

LDA, olasılık tabanlı bir konu modelleme tekniği olup 2003 yılında David ve arkadaşları tarafından bu modelleme tanıtılmıştır. Dokümanlardan belirlenen konulara ilişkin kelimeleri ve bu kelimelerin ağırlıklarını belirlemektedir. Bu teknikte, konuların birleştirilmiş haline metin belgesi olarak ifade edilmektedir. Bu modellemede, konular kelimeler aracılığı ile bir olasılık dağılımına sahiptir. Bununla bağlantılı olarak metin belgeleri de konular aracılığı ile bir olasılık dağılımına sahiptir (Blei vd., 2003: 1001). LDA, metin belgelerindeki trendleri algılamak için kelimeler ve onların ağırlık değerlerini kullanmaktadır. LDA ile belirlenen konu ve kelime dağılımları,

dokümanlar için en iyi şekilde açıklanabilecek kelimeleri tanımlamayı hedeflemektedir (Bolelli vd., 2009: 776-780). Gizli kelimesinin kullanılmasının nedeni dokümanda yer alan gizli konuları keşfetmesinden dolayıdır. Dokümanda yer alan gizli konular, çıkarılan terimler bir araya gelerek metnin konusu tanımlamaktadır. Bu algoritma herhangi bir arka plan bilgisi gerektirmemesinden dolayı denetimsizdir (Jadhav, 2014: 1).

Şekil 10’da LDA süreci gösterilmiştir. Görselde yer alan rastgele değişkenler düğümler ile belirtilmektedir. Düğümler arasında yer alabilecek olası bağlantılar ise kenarlar ile temsil edilmiştir. Kutular, kopyaları temsil eden plakalardır. Dış plaka belgeleri temsil ederken, iç plaka bir belgedeki konuların ve kelimelerin tekrarlanan seçimi temsil etmektedir (Blei vd., 2003: 1003-1004).

Şekil 10. LDA Model Gösterimi

Kaynak: (Blei, Ng, ve Jordan, 2003 :1003)

$$p(\theta, z, w | \alpha, \beta) = p(\theta | \alpha) \prod_{n=1}^N p(z_n | \theta) p(w_n | z_n, \beta)$$

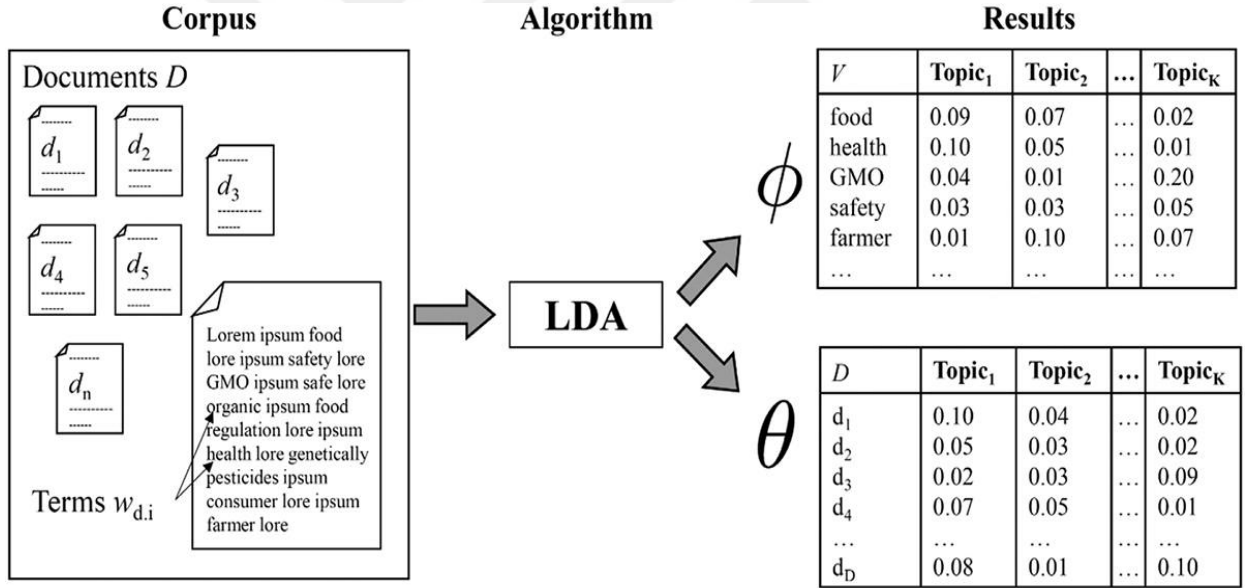
Görseldeki parametreler şu şekildedir;

- M , üretilecek belge sayısını vermektedir.
- w , gözlenebilir tek değişken olup kelimeleri göstermektedir ve diğer parametreler gizli değişkenleri temsil etmektedir.
- z , bir konuyu temsil etmektedir.
- α , konu dağılımını temsil etmektedir.

- θ , belirli doküman için konu dağılımını göstermektedir.

θ , w , z değişkenleri α değişkeninin K-vektörü veya simetrik bir dirichletten bağımsız olarak gösterilmektedir. LDA modeli, olasılıksal bir grafik model olarak temsil edilmektedir. Şekil 9'dan da görüldüğü üzere α ve β parametreleri, bir derlem oluşturma sürecinde bir kez örneklediği varsayılan derlem düzeyi parametreleri iken θ parametresinde ise bu durum her bir doküman için ayrı örneklenmektedir (Blei vd., 2003: 1003-1004).

LDA, iç içe geçen üç kavram üzerinde durmaktadır. Modellenecek olan metin, derlem olarak ifade edilirken corpus ise içindeki bir öge yani bir belgeyi temsil etmektedir. Bu belgenin içerisinde terimler olarak isimlendirilen sözcükler bulunmaktadır (Maier vd., 2018: 95). Bu uygulama Şekil 11'de gösterilmiştir.

Şekil 11. LDA'nın Corpus'a Uygulanması

Kaynak: (Maier vd.2018: 94)

Şekil 11'de verilen LDA algoritmasının temel amacı, gizli içerik değişkenlerini ortaya çıkararak derlemi belirli konular altına alarak bir temsili modellemektir.

2.4. Literatür İncelemesi

Metin madenciliği algoritmalarını ve göç konusunu içeren literatürdeki çalışmalar incelenmiştir. İncelenen çalışmaların büyük bir çoğunluğunun Twitter üzerinden gerçekleştiği ve daha çok Duygu Analizi tekniğinden yararlandığı görülmektedir.

Lee ve Erghes (2018), yapmış oldukları çalışmada sosyal medyada etiket kullanımını araştırmışlardır. Son yıllarda, Orta Doğu'daki tehlikeli ve değişken durumun sonucu olarak birçok insan ülkelerinden kaçmaya ve komşu ülkelere ya da Avrupa'ya sığınmak durumunda kalmışlardır. Bu olaylar tartışılırken “Avrupa göçmen krizi” ve “Avrupa mülteci krizi” gibi etiketler yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu çalışma ile sosyal medyada (Youtube) göçmen krizi ile ilgili etiket kullanımı araştırılmıştır. Toplumsal kriz gibi durumlarda çevrimiçi görüş paylaşımının önemli, etkili yönleri olduğu vurgulanmıştır. Bu etiketlerin kamuoyunda daha fazla hoşnutsuzluğa ve gerginliğe neden olabileceği veya sempati uyandırabileceği üzerinde durulmuştur. Çalışmada duygu analizi ve konu modelleme teknikleri kullanılmıştır. Youtube'da “mülteci krizi” ve “göçmen krizi” etiketiyle aratılan ve en çok izlenen iki video seçilmiş olup videoların altına yapılan yorumlar bu çalışmanın verisini oluşturmuştur. Çalışmanın sonucunda dört konu üzerinde durulmuştur. Çevrimiçi kamuoyunu şekillendirebilecek ve krizden doğrudan etkilenenlere yönelik tutumları değiştirebilecek öneriler sunulmuştur.

Maikova (2016), tez çalışmasında Macaristan'ın 2015 Avrupa mülteci krizi olaylarından nasıl etkilendiğini incelemektedir. Çalışmasında ele alınan tweetlerin mülteci krizi ile ilişkisi incelenmiştir. Tweetler, Gizli Dirichlet Ayrımı ve Duygu Analizi teknikleri ile analiz edilmiştir. Atılan tweetlerin mülteci krizi esnasında daha çok olumsuz duygular içerdiği tespit edilirken bu durumun krizden hemen sonra hızlı bir şekilde düşüşe geçtiği belirlenmiştir. LDA kullanılarak atılan tweetler konularına ayrılmıştır. Bu konular; turizm, mülteci krizi ve diğer etkinlikler olarak belirlenmiştir.

Moody (2021), tez çalışmasında Kuzey Amerika'daki 19. yüzyıl göçmenleri tarafından yazılan 915 mektubu ele almaktadır. Bu mektuplar, 19. yüzyıl boyunca Kuzey Amerika'daki 218 göçmen tarafından yazılmıştır. Mektuplardaki yazılar keşifsel veri analizi çerçevesiyle doğal dil işleme algoritmaları kullanılarak analiz edilmiştir. Mektuplardaki duyguların ve konuların belirlenmesi amacıyla duygu analizi ve konu modellemeyi kullanmıştır. Analizlerle, duygu ve konuların yazışmaların sona ermesini öngörüp öngörmediğini test etmiştir. İyi deneyimleri ifade

eden kelimelerdeki pozitifliğin bir yazışmanın sona erme olasılığının arttırdığı tespit edilmiştir. Yazar, yazışmaların sona erme durumunu bireyin göç ettiği ülkeye uyum sağlamasıyla ilişkilendirmiştir. Konuların ise çoğunlukla pratik konular ve ilişkilere yönelik olduğunu belirlenmiştir. Ayrıca kadın göçmenlerin erkek göçmenlere göre mektup yazmaya devam etme olasılığının daha yüksek olduğu gibi çıktılar çalışmanın sonuçları arasında yer almaktadır.

Colett vd. (2016), Çevrimiçi Sosyal Ağların Duyguyla Güçlendirilmiş Çok Boyutlu Analizi: Akdeniz Mülteci Krizi Algısı adlı çalışmada çevrimiçi sosyal ağlardaki kutuplaşmış konular hakkındaki tartışmaları ele alarak farklı açıdan araştırabilecek analitik bir çerçeve ile ele almışlardır. Çerçeve de yer alan sosyal ağların analizini zaman, mekan ve duygu boyutları oluşturmaktadır. Twitter üzerinden mülteci krizi tartışmalarını ele alan çalışmada Avrupalı Twitter kullanıcıların tweet attıkları konulardan mekânsal bir analiz yapabilmeyi, tweetlerdeki olumlu/olumsuz tutumları belirleyebilmeyi amaçlamıştır. Asya, Afrika ve Ortadoğu'dan gelen göçmen ve mültecilerin Avrupa'ya yönelmesinin, Akdeniz kıyılarına ulaşan mülteci sayısının artmasının Akdeniz'de mülteci krizine neden olduğu üzerinde durulmuştur ve bu durumun medya üzerindeki algısı araştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda, Avrupalı Twitter kullanıcılarının duyarlı olduğu ve mülteciler için olumlu duygular ifade edildiği ancak bu durumun göç akışına maruz kalan ülkeler tarafından değiştiği tespit edilmiştir.

Muttineni (2021), çalışmasında göçmenlerle ilgili atılan tweetleri duygu analizi tekniğiyle analiz etmiştir. Yazar, "Orta Amerika göçmen kervanları" konusunun haftalarca konuşulması ve sosyal medyada çokça paylaşımlar yapılması nedeniyle atılan tweetler üzerine çalışmasını gerçekleştirmiştir. Tweetlerin, Twitter dünyasındaki genel duyguda nasıl kritik rol oynadığı üzerinde durmuştur. Çalışmanın verilerini "göçmen kervanları" etiketi kullanılarak belirli tarih aralığında atılmış olan tweetler oluşturmuştur. Bununla birlikte 40 hafta boyunca atılan tweetler hafta bazlı değerlendirilmiş olup olumlu/olumsuz duygu durumları değerlendirilmiştir. Aynı zamanda retweet edilen tweetin duyarlılığının sonraki tweetleri nasıl etkilediği üzerinde durulmuştur. Ayrıca, olumsuz tweetlerin olumlu tweetlerden daha büyük bir etkiye sahip olduğu sonucuna varmıştır.

Hübl ve diğerlerinin (2017) yapmış oldukları, *Analyzing Refugee Migration Patterns Using Geo-Tagged Tweets* adlı çalışmada mülteci göçünü tanımlamak ve görselleştirmek için coğrafi etiketli tweetleri kullanmayı amaçlamışlardır. Çalışmanın odak noktası, mülteci yörüngesini içeren keşifsel veri analizidir. Mültecilerin Twitter uygulamasını az kullanması mülteci yörüngesinin haritalandırılması konusunda sınırlılığa neden olmuştur. Mültecilerle ilgili tweet kümelerinin mülteci kamplarında veya büyük transferler bölgelerinde meydana geldiği belirlenmiştir. Olay kümeleme yöntemleri ile belirli zamanlarda mülteci kümelenmelerinin sıklığı hakkında bilgiye ulaşılmış olup konumlar ve dolayısıyla topic/eğilimler hakkında genel bir çıktıya ulaşılmıştır.

Greco ve arkadaşları (2017), çalışmalarında Fransa cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ilk turunun hemen öncesindeki dönemde Twitter’da yer alan göç konusundaki duyarlılığı araştırmışlar. 10 Nisan - 22 Nisan 2017 tarihleri arasında üretilen ve "göç", "göçmen", "göçmenler" anahtar kelimelerini içeren tüm Fransızca tweetler kazanmıştır. Tweetlerin duygusal içeriğini keşfederek kamuoyunun göçmenlerle ilgili fikirlerini ortaya koymuşlardır.

Zhao (2013), Avustralya Göçmenlik Departmanına ait resmi Twitter hesabının tweetlerini metin madenciliği teknikleri ile analiz edilerek tweetlerin konularına ve bunların zaman içindeki varyasyonlarına ulaşmaya çalışmıştır. İlgili Twitter hesabının takipçilerine yapılan sosyal ağ analizi ile tweetlerin Twitter’a nasıl yayıldığı öğrenmek istenmiştir. Bu analizdeki veriler 2012 yılından alınmış olup 1.409 tweet kullanılmıştır.

Öztürk ve Ayvaz (2018), sosyal medyada da yaygın olarak tartışılmış bir konu olan Suriye mülteci krizine yönelik araştırmasında kamuoyunun duygu ve görüşleri tespit edilmek istenmiştir. Bu çalışmada, Twitter’da ilgili konu hakkında Türkçe ve İngilizce dillerinde atılan 2.381.297 tweet analiz çerçevesine alınmış ve kamuoyunun görüşleri karşılaştırmalı bir şekilde analiz edilmiştir. Yapılan Duygu Analizi sonucuna göre Türkçe atılan tweetlerde birbirine yakın değerlerde pozitif, negatif ve nötr duygular tespit edilirken İngilizce atılmış olan tweetlerde daha çok negatif ve nötr duyguların ortaya çıktığı belirlenmiştir.

Kuş (2016), "Dijital Nefret Söylemini Anlamak: Suriyeli Mülteci Krizi Örnek Olayı Bağlamında BBC World Service Facebook Sayfasına Gelen Yorumların Metin Madenciliği Tekniği İle Analizi" başlıklı makalesinde Suriyeli mültecilere yönelik BBC World Service’in Facebook’ta paylaştığı mülteciler hakkındaki haberlerin altına gelen kullanıcı yorumlarını ele almış ve analiz etmiştir. Bu yorumlar metin madenciliği tekniği kullanılarak RapidMiner üzerinden

analiz edilmiştir. Sonuca göre, kullanıcı yorumlarının çoğunun negatif söylem içerdiği tespit edilmiştir ve nefret söylemleri kategorize edilmiştir. Bölgeye dayalı, güvenlik yönelimli, ekonomi yönelimli ve dini inan yönelimli nefret söylemi olmak üzere dört başlık altında ele alınarak kategorize edilmiştir.

Literatürde göç konulu metin madenciliği teknikleri kullanılarak yapılan araştırmalar oldukça sınırlı sayıdadır. İlgili literatür incelendiğinde çalışmaların büyük bir çoğunluğunun Twitter üzerinden yapılan metin madenciliği çalışmaları olduğunu görmekteyiz. Çalışmalar, göçmen ve mültecilerle ilgili kamuoyu algısını ölçme, gizli bilgileri keşfetme ve duyguları ortaya çıkarma gibi amaçlarla gerçekleştirilmiştir. Büyük verilerin, çok sayıda metnin hızlı ve etkin bir şekilde analiz edilebilmesine olanak sağlayan metin madenciliği tekniklerinin göç alanındaki çalışmalara entegre edilmesi alana farklı bir bakış açısı sağlayacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın amacı, kapsamı, yöntemi, kullanılan araçlar, veri seti, verilerin analizi ve bulgular yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Amacı

Göç, toplumları ekonomik, sosyal, kültürel açılar başta olmak üzere şekillendiren bir olgu olmuştur. Dünyanın küresel bir hale gelmesi, teknolojik gelişmeler, etkileşimler göç hareketliliğinin artmasına neden olmuştur.

Akdeniz coğrafyası göç hareketliliği açısından oldukça aktiftir. Bu nedenle Akdeniz’de göç önemli bir kavramdır (Albahari, 2018: 122). Göç kendi içerisinde farklı dinamikler içermesi nedeniyle derinlemesine ele alınması gereken bir olgudur. Son yıllarda hızla artan göç hareketliliği beraberinde göç alanındaki araştırma alanlarını da hızla geliştirmiştir.

Göç alanındaki çalışmaların incelenmesi, çalışmaların hangi alanda yoğunlaştığı, güncel konuların ne olduğu, hangi meselelerin sorun olarak görüldüğü gibi pek çok sorunun cevabının yanıtlanmasına yardımcı olmaktadır. Metin madenciliği ile yapılacak analizler istenilen çalışmanın daha güvenilir ve geçerli olmasını sağlayacaktır. Bu doğrultuda metin madenciliği teknikleri ile çok sayıda metnin analizi gerçekleştirilebilmektedir.

Metin madenciliği, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış büyük miktardaki verilerden anlamlı ve kurallı ilişkilerin kurulup analiz edilmesidir. Yapılan bir araştırmada, verilerin %80’in metin uzantılı (yapılandırılmamış) veriler olduğu düşünülmektedir. Gelişen teknolojiyle birlikte veri tabanlarında saklanan veri hacmi gittikçe artmaktadır. Veri tabanlarında en çok saklanan veri tipi, metin uzantılı verilerdir (Tan, 1999: 65). Metin madenciliği, büyük miktarda yapısal olmayan veriyi analiz ederek, duygu çıkarımı, fikir çıkarımı yaparak ilgili konudaki eğilimlerin belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır (Scherf vd., 2005: 287). Bu nedenle metne yönelik analizin her sektör bazında önemli ölçüde etkisi bulunmaktadır. İlgili metin uzantılı dosyaların hızlı ve etkili bir şekilde analiz edilip değerlendirilmesi için gelişmiş araçların (Python, RamidMiner, R, Excel, Anaconda, SQL vb.) kullanılması gerekmektedir (KDnuggets, 2021). Bu sayede daha fazla veriyi analiz ederek etkili ve hızlı sonuçlar elde edilebilmektedir.

Bu tez çalışmasının araştırma sorularını ve bu soruların sorulma nedenlerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

S1: Akdeniz bağlamında ele alınan göç konulu makaleler hangi duygular (pozitif/negatif/nötr) üzerinde yoğunlaşmaktadır?

Akdeniz coğrafyası özellikle son yıllarda önemli bir göç akışına sahne olmuştur. Yaşanan bu göç akışları nedeniyle Akdeniz sık sık göçmen ve mülteci krizleriyle gündeme gelmektedir. Göçün hızla artışı göç alanında araştırmaların da artmasına neden olmuştur. Bu bağlamda yayınlanan makalelerde göçün hangi duygu durumuyla ifade edildiği ile ilgili bir çıkarım yapılacaktır.

S2: Akdeniz bağlamında ele alınan göç konulu makaleler hangi konular üzerinde durmaktadır?

Bu soru, makalelerin hangi konular üzerinde yoğunlaştığı hakkında bize bir bilgi sağlarken aynı zamanda bir tahminde de bulunmamızı sağlayarak göç çalışmalarının hangi alana daha çok eğilimi olduğu hakkında ipucu verecektir.

S3: Akdeniz bağlamında ele alınan göç konulu makaleler birbirleri ile benzerlik göstermekte midir?

Çalışmaların birbirleri ile olan benzerlik durumları alanda benzer veya farklı konular işlenip işlenmediği hakkında bilgi sağlayacaktır.

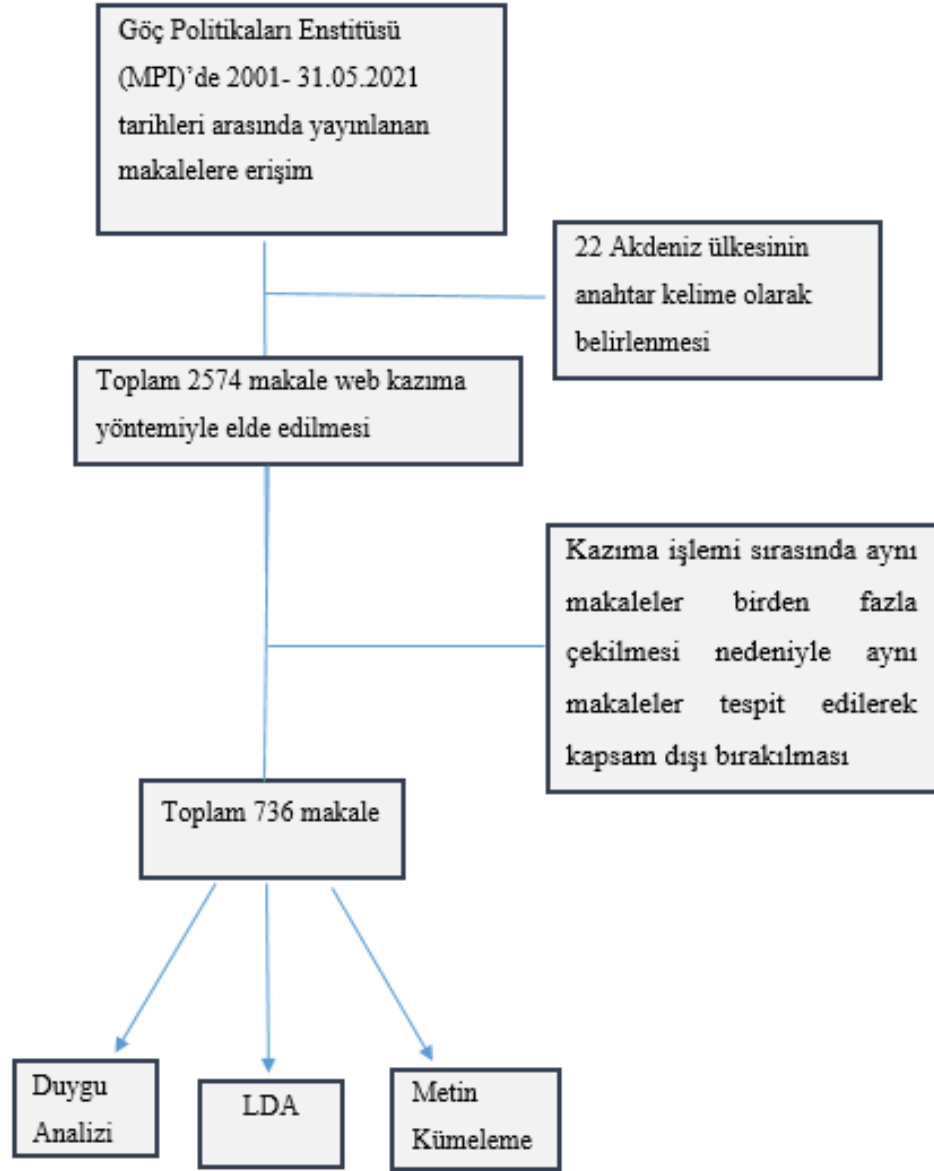
Bu çalışmada metin madenciliği teknikleriyle göçe ilişkin makaleler analiz edilerek Akdeniz bölgesindeki göç hareketlilikleri ile ilgili makalelerde hangi konuların öne çıktığını, duygularını, benzerliklerini ve ileriye yönelik bir tahminde bulunmayı amaçlamaktadır. Böylelikle Akdeniz ülkelerini konu alan makaleler analiz edilerek Akdeniz'deki göç meselesinin eğilimlerini ortaya koymada literatüre katkı sağlanacaktır.

3.2. Araştırmanın Kapsamı

Göç kapsamında uluslararası kaynak oluşturabilecek kuruluşlar incelenmiştir. Bu inceleme esnasında “Alexa” kullanılmıştır. İnternet ortamında bulunan tüm web sitelerini farklı kriterlere göre analiz eden Alexa, yasal sitelerin trafik kaynaklarını gösteren bir arama motorudur (Alexa, 2021). Bu arama motoru vasıtasıyla <https://www.migrationpolicy.org> sitesinin dünyada göç konulu yayınlar yapan siteler arasında en fazla aranan site olduğu belirlenmiştir. Bu belirleme, Alexa’da 31.05.2021 tarihinde son 90 günlük trafik verisi baz alınarak gerçekleştirilmiştir.

Alexa, web sitelerini dünyada ve ülkeler bazında trafik kaynakları açısından değerlendirmektedir. Bu sayede, Alexa ile göç alanında uluslararası kaynak oluşturan siteler incelenmiştir ve bu siteler arasında yer alan <https://www.migrationpolicy.org> adlı sitenin ilk sırada yer aldığı belirlenmiştir. İlgili sitenin arama trafiği % 65.5 iken kendi alanındaki sitelerin ortalama arama trafiği %23.4’tür. Ayrıca son 90 günlük verilere göre bir ziyaretçinin her gün bu sitede geçirdiği dakika ve saniye cinsinden ortalama süresi ise 1.49 dakikadır. Arama trafiğinde yer alan sitenin artış oranı %13’tür (Alexa, 2021). İlgili sitenin bahsi geçen çeşitli kriterlerde ilk sırada yer alması nedeniyle araştırmadaki verilerin kaynağının oluşturmada belirleyici olmuştur. Sitede yayınlanan Akdeniz ülkelerini içeren makaleler çalışmanın kaynağını oluşturmuştur. Site, 2001 yılında kurulan Göç Politikası Enstitüsü’ne (MPI) aittir. Enstitü, etkili araştırma ve analizler, uluslararası ülkeler ile politika sorunlarını ele alarak yeni fikirlerin geliştirilmesi yoluyla göç ve entegrasyon politikalarını iyileştirmeyi amaçlamaktadır.

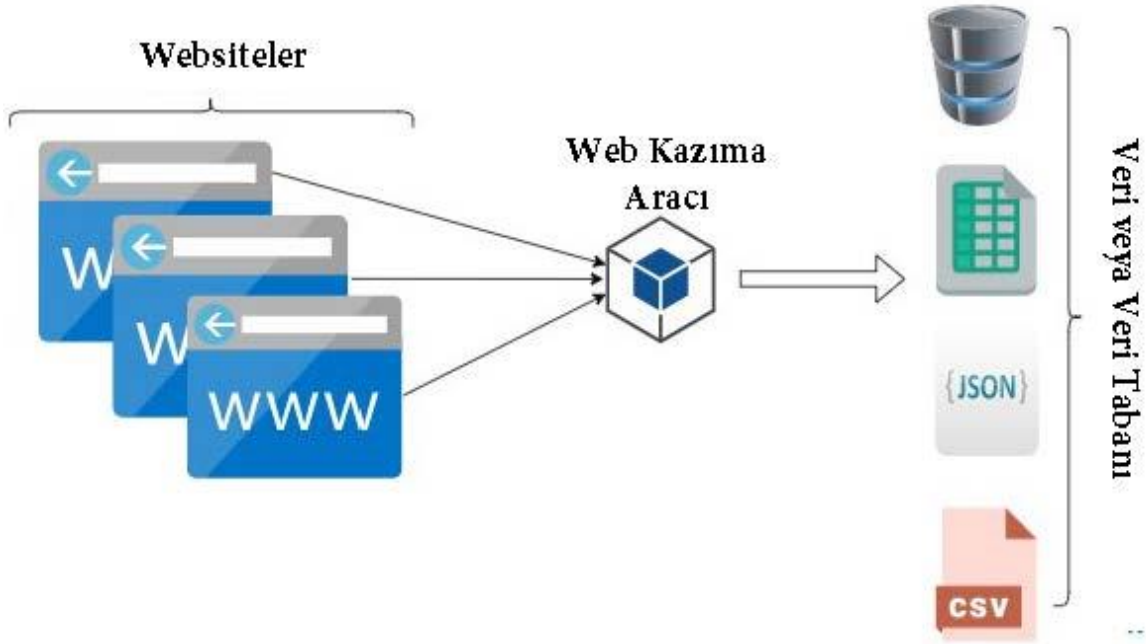
Göç Politikaları Enstitüsü’nden, 22 Akdeniz ülkesi (İtalya, Arnavutluk, Yunanistan, Fas, Fransa, İspanya, İsrail, Mısır, Suriye, Tunus, Türkiye, Bosna Hersek, Cezayir, Hırvatistan, Karadağ, Kıbrıs, Libya, Lübnan, Malta, Monako, Portekiz, Slovenya) anahtar kelime olarak kullanılarak 2574 makaleye ulaşılmıştır. Aynı makaleler filtrelenerek 736 göç ile ilişkin makale araştırma kapsamına alınmıştır. İlgili makalelere üç farklı teknik ile analiz yapılmıştır. Duygu analizi ile makalelerin etiket sınıfları (pozitif/ negatif / nötr) ve etiket sınıf değeri (0.0-1.0); LDA ile makalelerin öne çıkan konuları ve ileriye yönelik konu tahmini; metin kümeleme ile makalelerin benzerliklerine göre gruplandırılması yapılmıştır. Şekil 12’de analizin akışı verilmiştir.

Şekil 12. Veri Analiz Şeması

3.3. Araştırmada Kullanılan Araçlar

İlgili sitedeki makalelere ulaşılmasında ve filtrelenmesinde yüksek seviyeli programlama dili olan Python kullanılmıştır. Python içerisinde yer alan BeautifulSoup kütüphanesi kullanılarak HTML ve XML belgeleri ayrıştırılarak web’te kazıma yapılmıştır. Şekil 13’te web’te kazıma süreci ile ilişkin görsel yer almaktadır.

Şekil 13. Web’te Kazıma Yapma Süreci

Kaynak: (www.web.harvy.com)

Şekil 13’te görüldüğü üzere ilgili web sitesinden veri veya veri tabanı kazıma işlemi ile oluşturulmaktadır.

Makalelerin değerlendirilip analiz edilmesinde ise açık kaynak kodlu RapidMiner uygulamasından yararlanılmıştır. Tezdeki verilerin toplanıp bir araya getirilmesi için de Microsoft Company tarafından geliştirilen Excel 2016 kullanılmıştır.

3.4. Veri Seti

Bu tez çalışmasında, <https://www.migrationpolicy.org> sitesinde 2001 yılından itibaren 31.05.2021 tarihine kadar yayınlanan Akdeniz ülkelerini (22) içeren toplam 736 makale metninden oluşmaktadır. Birbirinden farklı toplam kelime sayısı 16879’dır. Aşağıdaki Tablo 1’de analizde kullanılan makalelerden rastgele seçilen ülke ve metinleri örnek olarak yer verilmiştir.

Tablo 2. Veri Seti Örneği

Country	Year	Text
Albania	August 1, 2004	Since 1990, the Balkan country of Albania has been traveling a bumpy road from totalitarianism to democracy...
Italy	October 9, 2020	The deaths of more than 350 migrants in the 2013 sinking of an overloaded smuggling vessel off the Italian island of Lampedusa shocked the World...
Libya	April 25, 2018	Opening a new front in his campaign to crack down on illegal immigration, President Donald Trump in early April 2018 called for the deployment...
Turkey	December 8, 2015	The imposition of border controls can serve as levers of foreign and domestic power, as in the decision of Russia to suspend visa-free travel for Turkish nationals...
France	December 10, 2015	Even as violence, persecution, and poverty have driven people to leave their countries in movements unseen since record keeping began...
Portugal	September 20, 2017	In the past decade, immigrant investor programs—which offer wealthy foreigners permanent or temporary residence in exchange for a sizeable, job-creating investment—have proliferated around the World...
Morocco	September 6, 2012	Research on the graduation rates of Hispanic immigrants in the United States has focused primarily on the traditional high school to college pathway, overlooking a significant and growing sector...
Spain	December 1, 2005	Temporary work programs that do not allow workers to settle or bring over their family members have been common in a of Middle Eastern and Asian countries...
Slovenia	April 2, 2015	Immigration has featured early in the opening week of the United Kingdom's general election campaign, which officially began ...
Lebanon	April 1, 2005	Domestic workers, the majority of whom are women, constitute a large portion of today's migrant worker...

3.5. Yöntem

Bu çalışmada nicel bir araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada <https://www.migrationpolicy.org> (Migration Policy Institue) sitesinde 2001 tarihinden itibaren 31.05.2021 tarihine kadar yayınlanan tüm makalelerden 22 Akdeniz ülkesi (İtalya, Arnavutluk, Yunanistan, Fas, Fransa, İspanya, İsrail, Mısır, Suriye, Tunus, Türkiye, Bosna Hersek, Cezayir, Hırvatistan, Karadağ, Kıbrıs, Libya, Lübnan, Malta, Monako, Portekiz, Slovenya) anahtar kelime olarak seçilmiştir. Seçilen anahtar kelimeler yardımıyla toplam 2574 makaleye ulaşılmıştır. İlgili sitedeki makalelere ulaşılmasında ve web üzerinden kazıma yapılmasında yüksek seviyeli programlama dili olan Python kullanılmıştır. Anahtar kelimeler ile ulaşılan sonuçlardan aynı çıkan makaleler filtrelenerek kapsam dışı bırakılarak 736 farklı makale çalışmanın kapsamına alınmıştır. Migration Policy Institue kaynaklı erişime açık olan 22 Akdeniz ülkesini anahtar kelime olarak kullanarak elde edilen toplam 736 makale üzerinden analiz yapılmıştır. Çalışma, uluslararası ilişkiler perspektifiyle ele alınmıştır.

Açık kaynak kodlu RapidMiner programı kullanılarak program içerisinde yer alan operatörler yardımıyla makaleler analiz edilmiştir. Çalışmanın analiz kısmı üç alt bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, duygu analizi ile makalelerin duygu durumları analiz edilmiştir, ikinci bölümde LDA ile öne çıkan konular tespit edilmiştir ve üçüncü bölümde metin kümeleme işlemi ile makalelerin benzerlik durumları hesaplanmıştır.

Duygu analizi yapılırken RapidMiner'daki operatörler kullanılmıştır. Duygu analizinde, Text Analysis uzantısı ile Analyze Sentiment operatörü kullanılarak makaleler analiz edilmiştir. Analiz sonucun elde edilen pozitif, negatif ve nötr makaleler “Filter Examples, Select Attribute, Nominal to Text, Process Documents” operatörleri kullanılmıştır. Ayrıca Process Documents operatörü içerisine “Nominal to Text, Process of Documents from Files, Extract Content, Tokenize, Transform Cases, Filter Stopwords (English), Stem (Porter), Filter Tokens (by Length)” operatörleri kullanılarak makaleler içerisindeki pozitif, negatif ve nötr kelimelere ve ağırlıklarına ulaşılmıştır.

LDA analizi için, RapidMiner'da yer alan ‘Operator Toolbox’ uzantısı kullanılmıştır. Bu uzantıda yer alan Loop, Create Document, Loop Collection, Tokenize, Filter Stopwords, Transform Cases, Filter Length ve LDA operatörleri ile analiz gerçekleştirilmiştir.

Metin kümeleme için RapidMiner'da yer alan Select Attributes, Nominal to Text, Process Documents, Tokenize, Transform Cases, Filter Stopwords, Filter Tokens, Clustering, Multiply ve Cluster Model Visualizer operatörleri kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde elde edilen 736 tane göç konulu makalelerin Duygu (Sentiment) Analizi, LDA (Latent Dirichlent Allocation) ve Metin kümeleme operatörleri kullanılarak RapidMiner üzerinden yapılan analizleri yer almaktadır.

4.1. Duygu Analizi ile Makalelerin Değerlendirilmesi

Migration Policy Institue sitesinden elde edilen 2574 makaleden çalışmanın kapsamına alınan 736 makale yapısal hale dönüştürüldükten sonra RapidMiner üzerinden duygu analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda makalelerin polaritesi (pozitif, negatif, nötr) ve polarite değerleri çıkarılmıştır.

RapidMiner'daki duygu analizi operatörleri ile makaleler içinde bulundurdıkları duygu nitelikli kelimeler sayesinde bölümlendirilmiştir. Duygu analizinde, Text Analysis uzantısı ile Analyze Sentiment operatörü kullanılarak makaleler analiz edilmiştir. Şekil 14'te RapidMiner programında kullanılan duygu operatörü gösterilmiştir.

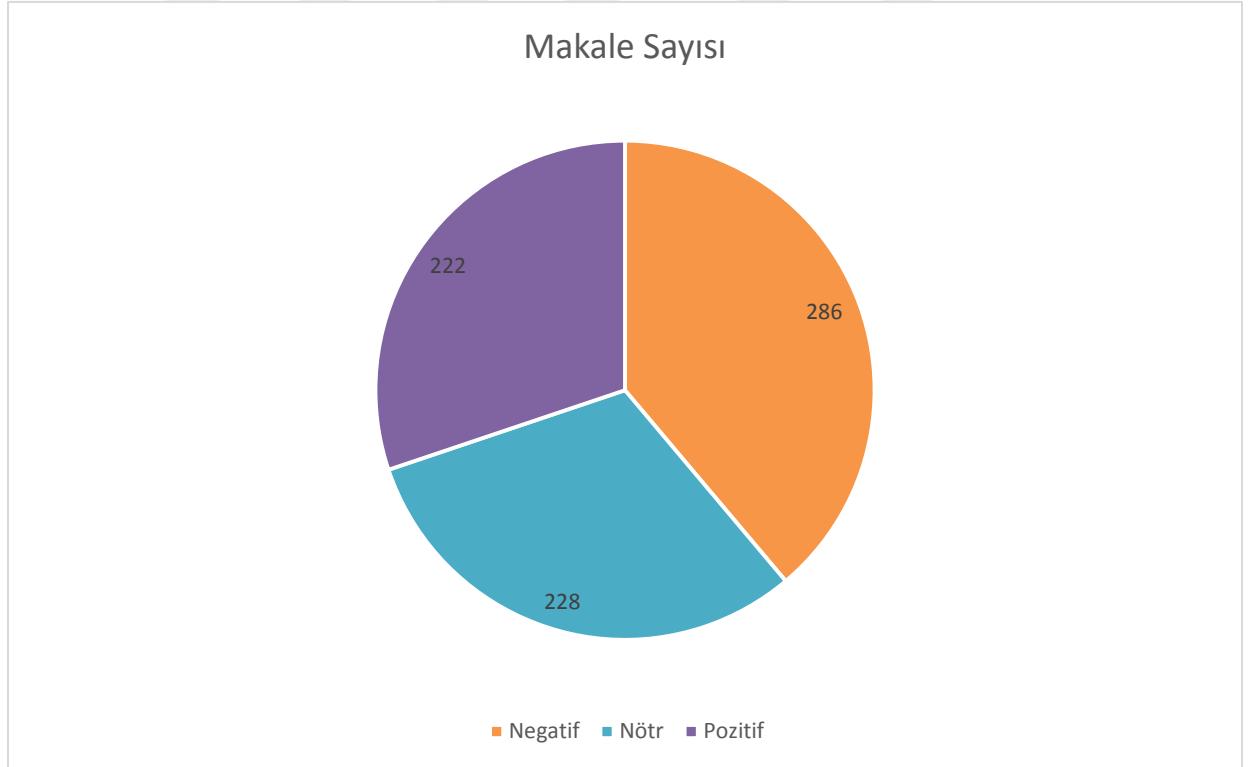
Şekil 14. Duygu Analizinde Kullanılan Operatör

Şekil 14'teki duygu operatöründe Aylien Text Analysis kullanılarak sözlük bazlı dokümanlar duyguların göre polarite ve polarite değeri hesaplanmıştır. Tablo 2'de rastgele örnek olarak seçilen makalelerin polarite ve polarite değerleri verilmiştir.

Tablo 3. Makalelerden Örnek Polarite ve Polarite Değeri

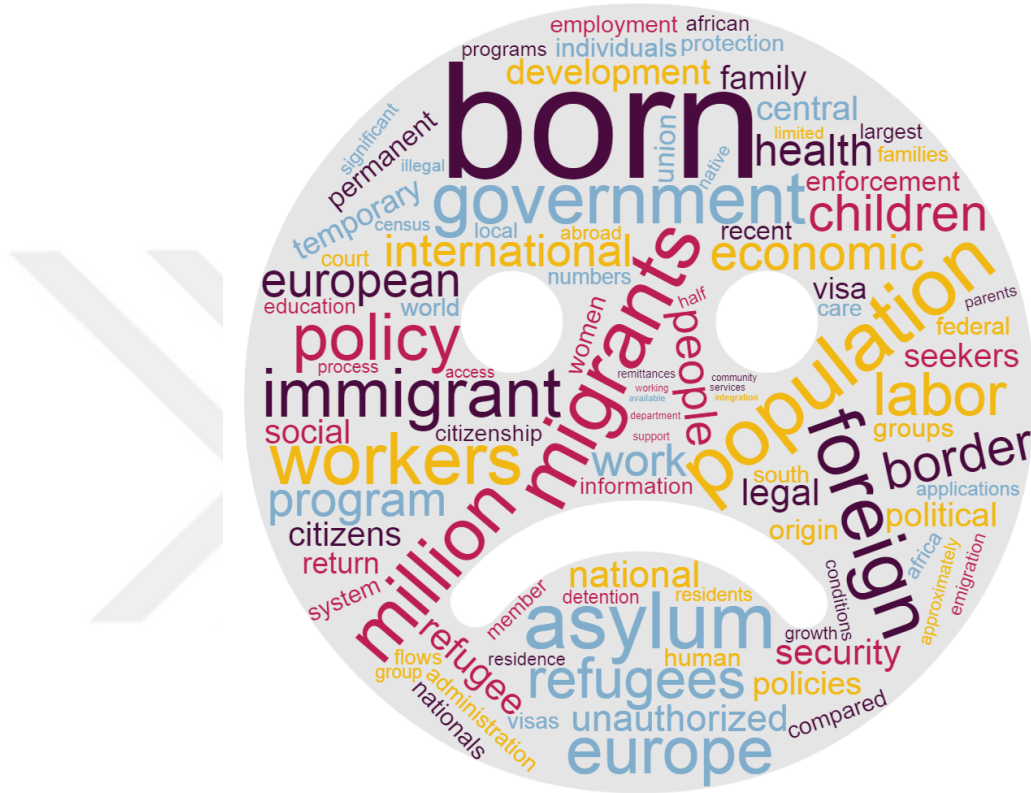
Örnek Makaleler	Polarite	Polarite değeri
Since 1990, the Balkan country of Albania has been traveling...	negatif	0,852
Immigration has become far more central in the public...	negatif	0,491
The major migration and asylum flows that began...	negatif	0,561
The fortunes of far-right parties, a number of...	pozitif	0,644
Over the past two decades, the Netherlands has gone...	pozitif	0,977
The region encompassing Central and Eastern Europe...	pozitif	0,730
Immigration has become far more central in the public...	nötr	0,598
The major migration and asylum flows that began...	nötr	0,669
During the peak of the European migration and refugee crisis...	nötr	0,525

Tablo 2’de 736 makaleden rastgele seçilen 9 makalenin pozitif, negatif ve nötr olmak üzere sınıflandırılmış ve polarite değerleri verilmiştir. Polarite pozitif, negatif ve nötr olmak üzere üç sınıftan oluşmakta olup değeri ise, 0.0 ile 1.0 arasında sayısallaştırılmıştır. Tezin kapsamı doğrultusunda ele alınan 736 makalenin 286 tanesi negatif duygu, 228 tanesi nötr duygu, 222 tanesi ise pozitif duygu içerdiği belirlenmiştir. Grafik 2’de makalelerin polarite büyüklükleri gösterilmiştir

Grafik 2. Makalelerin Polariteye Göre Sayıları

Şekil 16'da negatif olarak belirlenen makalelerde yer alan ilk 100 kelime ağırlıklarına göre görselleştirilmiştir.

Şekil 16. Negatif Kelime Bulutu

Negatif anlam taşıyan kelime bulutunda en sık kullanılan kelimelerin, “doğum (born), yabancı (foreign), ekonomik (economic), işçiler (workers), iltica (asylum), göçmen (immigrant), sınır (border), mülteciler (refugees), güvenlik (security), hükümet (government)” olduğu görülmektedir.

Şekil 17’de nötr olarak belirlenen makalelerde yer alan ilk 100 kelime ağırlıklarına göre görselleştirilmiştir.

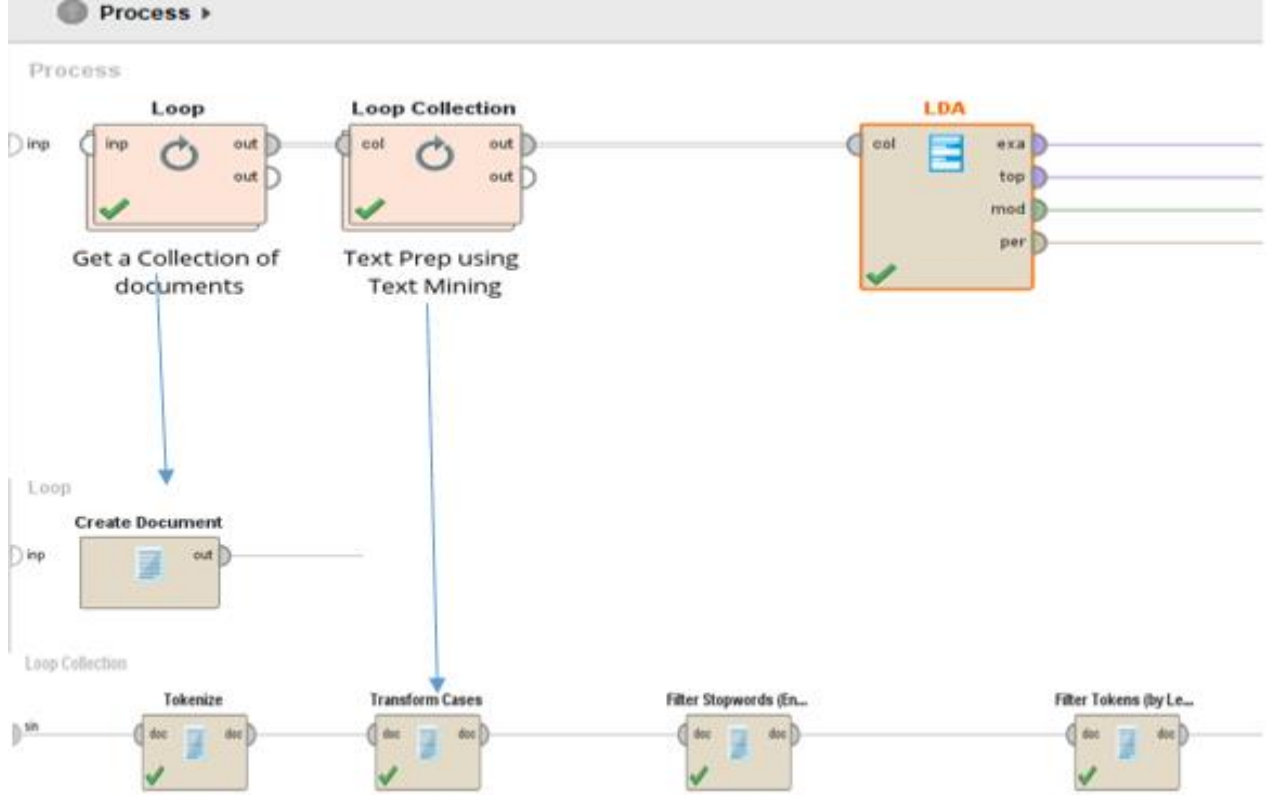
Şekil 17. Nötr Kelime Bulutu

Nötr anlam taşıyan kelimelerden en çok göze çarpan, “yabancı (foreign), göç (migration), nüfus (population), göçmenler (immigrants), bireyler (individuals), işçiler (workers), mülteci (refugees), sığınmacı (asylum), uluslararası (international), iş (work)” olduğu görülmektedir.

Nötr duygu içeren kelimelerin pozitif ve negatif kelimeler ile benzerlik gösterdiği görülmektedir.

4.2. Gizli Dirichlet Ayrımı ile Makalelerin Analizi

Olasılık hesaplamasına dayalı olarak performans değerlendirmesi yapan Bayes Algoritması tabanlı LDA ile makaleler, konulara bölümlendirilmiştir. RapidMiner’da yer alan ‘Operator Toolbox’ uzantısı kullanılmıştır. Bu uzantıda Şekil 18’de yer alan Loop, Create Document, Loop Collection, Tokenize, Filter Stopwords (English), Transform Cases, Filter Length ve LDA operatörleri ile analiz edilmiştir.

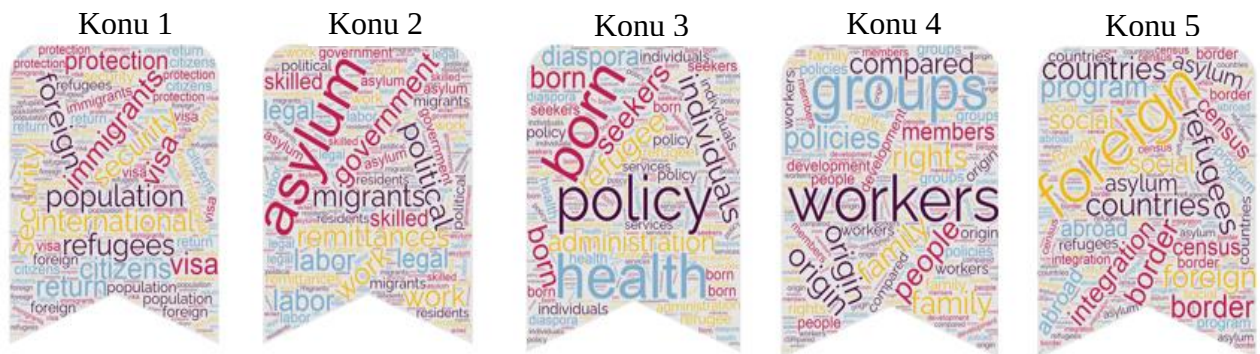
Şekil 18. Operator Toolbox Uzantısı ile LDA Modeli

Şekil 18’de LDA modelinin ana çerçevesinde Loop, Loop Collection ve LDA operatörü kullanılmıştır. Loop operatörü içerinden Create Document ile makaleler veri tabınından yazdırılmıştır. Loop Collection operatörü içerisinde Tokenize (parçalama), Transform Cases (metin dönüşümü), Filter Stopwords (anlamsız kelime çıkarımı) ve Filter Tokens (metin uzunluğu belirleme) ile makalelerdeki kelimeler ayrıştırılmıştır. LDA operatörü ile uygun konu ve anahtar kelime sayısını hesaplamak için farklı iterasyonlarda hesaplama yapılmıştır. Yapılan hesaplamada, 2000 iterasyonda 5 konu ve her bir konuda 10 anahtar kelime olacak şekilde düzenlenmiştir. Tablo 3’te 736 makeden analiz edilen konular ve her bir konudaki anahtar kelimeler verilmiştir.

Tablo 4. LDA ile Konu ve Anahtar Kelimelerin Belirlenmesi

Uluslararası Göç ve Güvenlik	Çalışma Yaşamına Katılım	Göçmen Sağlık Politikaları	Göç ve İnsan Hakları	Göç ve Entegrasyon
population	migrants	immigration	workers	countries
visa	asylum	policy	development	border
security	work	born	groups	foreign
citizens	labor	refugee	family	program
return	political	health	people	refugees
foreign	government	individuals	origin	integration
international	remittances	seekers	rights	social

Tablo 3'te LDA modeli ile makaleler beş konuda analiz edilmiş en sık taranan anahtar kelimeler bölümlendirilmiştir. Her bir konuya sık çıkan kelimeler bazında araştırmacı ve uzman tarafından değerlendirilerek başlık verilmiştir. Konu 1 de en sık taranan nüfus (population), vize (visa), güvenlik (security); Konu 2'de geçici göçmenler (migrants), iltica (asylum), iş (work); Konu 3'te kalıcı göçmenler (immigration), politika (policy), doğum (born); Konu 4'te işçiler (workers), gelişim (development), gruplar (groups); Konu 5'te ülkeler (countries), sınır (border), yabancı (foreign) kelimeleri yer almaktadır. Şekil 19'da her bir konuda yer alan anahtar kelimeler kullanım sıklığına göre görselleştirilmiştir.

Sekil 19. Konular ve Kelime Bulutları

Şekil 19’da makalelerin beş farklı konu altında en sık yer alan popüler kelimeler verilmiştir. Tablo 4’te LDA modeli ile makalelerin konularına göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 5. LDA Modeli ile Makalelerin Konulara Göre Dağılımı ve Tahmini

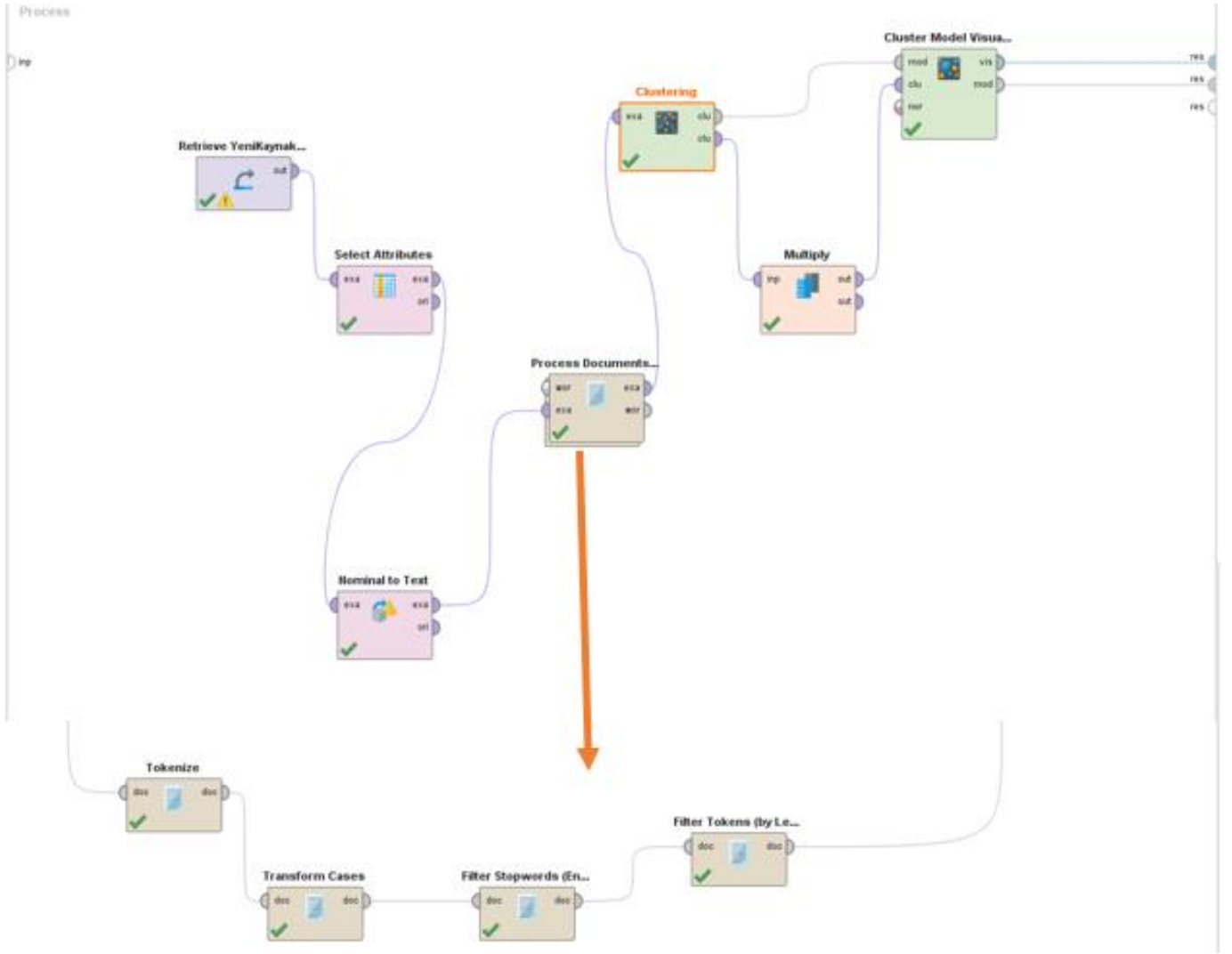
Tahmin	Uluslararası Göç ve Güvenlik	Çalışma Yaşamına Katılım	Göçmen Sağlık Politikaları	Göç ve İnsan Hakları	Göç ve Entegrasyon
Uluslararası Göç ve Güvenlik	0,222	0,201	0,194	0,173	0,207

Tablo 4’te LDA modeli ile makalelerin konu dağılımı ve tahmini verilmiştir. Bu dağılımda sırasıyla uluslararası göç ve güvelikte “0,222”; çalışma yaşamına katılımında “0,201” ; göçmen sağlık politikalarında “0,194”; göç ve insan haklarında “0,173” ; göç ve entegrasyonda “0,207” değerler ortaya çıkmıştır. Bu değerlere göre uluslararası göç ve güvenliğin en çok, göç ve insan haklarının ise en az dağılıma sahip olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda bir sonraki yazılacak makalelerin Uluslararası göç ve güvenlik kategorisinde olan göç ve uluslararası güvenlik konusundan gelmesi öngörülmektedir. LDA modeli sonucunda α değeri 76,367 iken, β değeri ise 972,717’dir.

4.3. Metin Kümeleme: Kosinüs Benzerliği ile Makalelerin Analiz Edilmesi

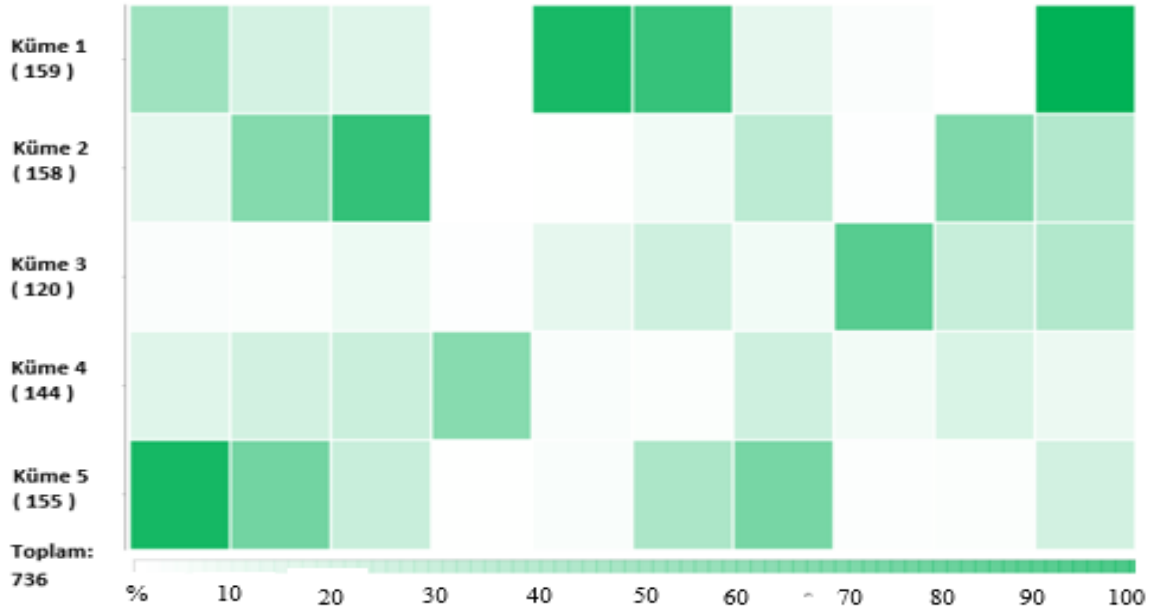
Metin kümeleme, veri setinin içerisinde yer alan anlamlı grupları ortaya çıkarma işlemidir. Kümeleme ile benzer veri veriler gruplara bölünmektedir. Her bir kümedeki veriler kendi içerisinde benzer olacak şekilde kümelenir. Benzerlik ölçümü için kosinüs benzerliği kullanılmıştır. Kosinüs benzerliği nesneleri bir vektör olarak atar ve vektörler arasındaki açı birbiri ile olan benzerlik ilişkisini ortaya koymaktadır.

Bu doğrultuda, RapidMiner’da yer alan Select Attributes, Nominal to Text, Process Documents, Tokenize, Transform Cases, Filter Stopwords, Filter Tokens, Clustering, Multiply ve Cluster Model Visualizer operatörleri yardımıyla analiz edilmiştir. Şekil 20’de kümeleme analizinin çerçevesi verilmiştir.

Şekil 20. Metin Kümeleme Modeli

Şekil 20’de metin kümeleme modelinin ana çerçevesinde yer alan operatörler ile makalelerdeki kelimeler ayrıştırılmış ve kosinüs benzerliği ile kümeleme işlemi yapılmıştır. Kümeleme modeli metinlerin birbirleri ile olan benzerliklerine göre sınıflandırılmıştır. Metin kümelemede kosinüs benzerliği kullanılmıştır. Yapılan benzerlik analinde, uygun küme sayısını bulmak için farklı iterasyonda analizler yapılarak beş küme sayısı bulunmuştur. Sonuç olarak 736 makale benzerliklerine göre beş sınıfta kümelendi. Şekil 21’de küme sınıfları ve her bir sınıfta kaç makalenin birbiri ile benzer olduğu verilmiştir.

Şekil 21. Metin Kümeleme; Kosinüs Benzerliği ile Sınıflandırma

Şekil 21’de Kosinüs benzerliği ile yapılan kümeleme analizinde 159 makale Küme 0’da; 158 makale Küme 1’de; 120 makale Küme 2’de; 144 makale Küme 3’te; 155 makale Küme 4’te benzerliklerine göre görselleştirilmiştir. Her bir kümede yer alan makalelerin ayırt edilebilirliği koyu yeşil ve açık yeşil renk tonları olarak ifade edilmiştir. Bu bağlamda, renk tonları aynı kelimeyi içirme durumuna göre farklılıklarını göstermektedir. Analiz edilen makalelerin ortalama %18’nin birbiri ile benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir.

TARTIŞMA

İçinde bulunduğumuz bilgi çağı ile karakterize olarak bilgi miktarı da hızla büyümüş ve elektronik ortamda kullanıma sunulmuştur. Böylelikle daha çok bilgiye hızlı bir şekilde erişim sağlanmaktadır. Artan bilgi ile araştırmacılar alanda daha çok literatüre ulaşabilmektedir. Araştırmacılar tarafından ilgili alandaki literatürün incelenmesi bilginin çokluğu ile karmaşık ve zaman alan bir hale gelmektedir. İlgili alandaki pek çok metnin geleneksel yöntemlerle incelenip analiz edilmesi zorlaşmakta ve zaman almaktadır (Delen ve Crossland, 2008: 1709). Bu nedenle, metinlerin incelenmesi, analiz edilmesi için yeni ve teknolojik araçların kullanımını gerektirmektedir. Metin madenciliği bu bağlamda metinlerin hızlı ve etkin bir şekilde analiz edilmesinde kullanılmaktadır. Metin madenciliği teknikleri kullanılarak metinlerdeki önemli konular, duygular, ilişkiler ve gizli örüntüler ortaya çıkarılabilmektedir.

Metin madenciliği, pek çok farklı alanda kullanılmakta olup disiplinler arası bir alan olarak görülmektedir (Vishal & Lehal, 2009: 61). Metin madenciliği, akademik çalışmalarda araştırmacılar tarafından çok fazla metnin analiz edilmesinin gerektiği durumlarda başvuru teknikler arasında yerini almıştır.

Metin madenciliği tekniklerinden biri olan Duygu Analizi ile metinlerin duygu durumları (pozitif, negatif, nötr) tespit edilebilmektedir. Belirli bir konuya ilişkin olarak yapılan Duygu Analizi ile o konu hakkında bir çıkarım yapılabilmesini sağlamaktadır. LDA analizi ile metinlerde öne çıkan konular tespit edilebilmektedir. Ayrıca, Metin Kümeleme ile de metinler benzerliklerine göre kümelenmektedir.

Göç alanında araştırmalar yapmak, yayınlamak ve politika geliştirmek amacıyla kurulmuş olan Göç Politikaları Enstitüsü'nden alınan makaleler bu çalışmada ele alınmıştır. Bu tez çalışmasında göç alanı, metin madenciliği ile entegre edilerek elde edilen Akdeniz bağlamı 736 makale üç bölümde belirtilen tekniklerle analiz edilmiştir.

İlk olarak Duygu Analizi ile makalelerin polarite (pozitif, negatif, nötr) ve polarite değerleri elde edilmiştir. Bu doğrultuda 736 makalenin daha çok negatif duygu içerdiği tespit edilmiştir. Makalelerin %38.86'sı negatif, %30.98'i nötr ve %30.16'sı pozitifdir. Buradan hareketle Akdeniz bağlamında ele alınan makalelerin daha çok negatif bir duygu barındırdığını söylememiz mümkündür. Aynı zamanda her üç duygu arasındaki oranların birbirine çok uzak olmaması

çalışmanın önemli bir çıktısı olmuştur. Bu Makalelerde yer alan negatif duygu yüklü kelimeler incelendiğinde doğum, yabancı, işçiler, iltica, göçmenler, hükümet, sınır ve güvenlik kelimelerinin öne çıktığı belirlenmiştir. Negatif duygu içeren makalelerde yer alan kelimelere bakıldığında göze ilk çarpan doğum kelimesinin makalelerde yoğun bir şekilde negatif söylemle kullanıldığını görülmüştür. Doğum kelimesinin hem göçmenlerdeki doğurganlık oranı ve bu durumun göçmen kadının sağlığı, göç edilen ülke ve toplumunun açısından (Özgür, 2011:45) değerlendirilebileceği gibi hem de bireyin doğum yerinin (ırk, etnik köken) gittiği ülkede ayrımcılığa yol açması (TİHEK, 2021) şeklinde değerlendirilebilir. Ayrıca makalelerde sıklıkla geçen göçmen, mülteci ve yabancı gibi göç eden kişiye denilen kavramların daha çok negatif duygu içerdiği belirlenmiştir. Göçte, sınır ve güvenlik konusunun da negatif duygular barındırdığını görmekteyiz. Benzer şekilde göçte ekonomi konulu çalışmalarda da negatif söylemin ağır bastığı görülmektedir. Pozitif anlam taşıyan kelimeler de öne çıkanlar ise, vatandaşlık, işgücü, siyasi, hükümet, entegrasyon, gelişme, program, politikalar, eğitim ve aile olduğu görülmektedir. Pozitif duygu taşıyan makalelerdeki kelimelerden göç alanında hükümetlerin geliştirdiği göçmen politikalarının, vatandaşlık alma durumlarının, entegrasyon çalışmalarının, eğitim alanındaki programların, işgücü faaliyetlerinin öne çıktığı görülmektedir. Nötr kelimeler ise benzerlik göstermektedir.

Her üç duygu durumuna ait makalelerdeki sık kullanılan kelimeler incelendiğinde din ve yaş kelimelerinin yer almaması da önemli bir sonuç olmuştur. Araştırma kapsamındaki makalelerdeki toplam kelimeler içerisinde tarama yapıldığında aslında din ve yaş olgusu yer almaktadır ama kullanım sıklığı düşüktür. Göç ve din arasında önemli bir etkileşimin olduğu düşünülmese de göç alanındaki çalışmalarda bu olgu az işlenmektedir (Yılmaz, 2020: 849). Akdeniz bağlamındaki göç konulu makalelerde din ve yaş konularının az işlendiği belirlenmiştir. Ayrıca her üç duygu durumuna ait makalelerdeki kelimeler kullanım sıklığına göre oluşturulan görsel incelendiğinde üç grupta da kadın kelimesi yer almaktadır. Buradan hareketle analiz edilen göç konulu makalelerde cinsiyet bağlamı konuların sık ele alındığı söylenebilir. Feminist kuram bağlamında göçe bakıldığında cinsiyet kavramı önemlidir ve bu yaklaşımla birlikte göç çalışmalarında kadının görünürlüğü artmaya başlamıştır.

Duygu Analizi tekniği kullanılarak yapılan göç konulu çalışmalar incelenmiştir. Kuş (2016), Suriyeli mültecilere yönelik yapmış olduğu çalışmada Facebook altına atılan yorumları analiz etmiş ve yorumların çoğunluğunun negatif duygular barındırdığını tespit etmiştir. Muttineni (2021), çalışmada göçmenlerle ilgili atılan tweetleri duygu analizi tekniğiyle analiz etmiştir.

Çalışmada, 40 hafta boyunca atılan tweetler ele alınmış ve olumsuz tweetlerin olumlu tweetlerden daha büyük bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Greco ve arkadaşları (2017), çalışmalarında Twitter’da yer alan göç konusundaki duyarlılığı araştırılmış ve kamuoyunun göç ve göçmenlerle ilgili söylemleri analiz edilmiştir. Yine benzer şekilde negatif duyguların çoğunlukta olduğu tespit edilmiştir. Göç ve göç konulu kavramlar özelinde yapılan duygu analizlerinden görüldüğü üzere negatif duyguların hakim olduğu görülmektedir. Bu negatif duygular, göçün bir sorun olarak görüldüğünü ve gerek kamuoyunda gerekse yayınlanan makalelerde genel olarak olumsuz ifade edildiğini göstermektedir.

İkinci bölümde makalelerde öne çıkan konular LDA analizi ile belirlenmiştir. Analiz yapılırken farklı iterasyon sayıları, konu sayısı ve konu içerisinde yer alacak kelime sayısı çeşitli varyasyonlarda denenmiştir. Analiz sonucunda 5 farklı konu ve içerisinde yer alacak kelime sayısı belirlenmiştir. Porturas ve Taylor (2021: 213-221), kırk yılda yapılan acil tıp konulu 47158 makalenin temaları ve eğilimleri ortaya çıkarılmıştır. Makaleler 40 farklı konu altında en sık kullanılan anahtar kelimeler ile sınıflandırılmıştır. Anahtar kelimeler ile sözcük ilişkilendirilmesi yapılarak konular isimlendirilmiştir. Bu çalışmada da konular içerisinde yer alan anahtar kelimeler araştırmacı ve uzmanlar tarafından değerlendirilerek en uygun konu başlıkları belirlenmiştir. Buna göre Akdeniz bağlamında ele alınan 736 makalede öne çıkan konular/temalar şu şekildedir:

- Konu 1: Uluslararası Göç ve Güvenlik
- Konu 2: Çalışma Yaşamına Katılım
- Konu 3: Göçmen Sağlık Politikaları
- Konu 4: Göç ve İnsan Hakları
- Konu 5: Göç ve Entegrasyon

Buna göre Akdeniz bağlamında ele alınan makalelerin bu beş konu üzerinde yoğunlaştığını söylememiz mümkündür. Makalelerin konu dağılımı ve tahminlerine bakıldığında Konu 1’de “0,222”; Konu 2’de “0,201”; Konu 3’te “0,194”; Konu 4’te “0,173”; Konu 5’te “0,207” değerler ortaya çıkmıştır. Bu değerler sonucunda bir sonraki makalelerin daha çok Konu 1’den (Uluslararası Göç ve Güvenlik) gelmesi tahmin edilmektedir. Aşağıda analiz edilen makalelerde öne çıkan konular hakkında genel olarak bahsedilmiştir.

Uluslararası göç bağlamında güvenlik (Konu 1), yoğun bir şekilde sınır ötesi insan hareketliliklerinin sonucunda sıklıkla gündeme gelen bir konudur. Uluslararası göç hareketlilikleri çoğu zaman ülkeler açısından bir güvenlik sorunu olarak görülmektedir. Özellikle kitlesel göç hareketlilikleri hedef ülkelerde genellikle ekonomik açıdan bir yük olarak görüldüğü gibi ayrıca toplumsal yapının zarar görebileceği şeklinde algılanması durumunda devletler göçü bir tehdit ve güvenlik sorunu olarak görmektedir. Son yıllarda artan göç hareketlilikleri, ülkelerin uluslararası güvenlik alanlarında çalışmalar ve birtakım önlemler düzenlemelerine neden olmuştur (Gök, 2016, s. 67-68). Artan göç hareketlilikleri, göçte güvenlik bağlamında yeni literatürün oluşmasına neden olmuştur (Brettel ve Hollified, 2000, akt. Gök, 2016:68). Göçte güvenlik genel olarak insan güvenliği bakımından ziyade devletlerin güvenliği, sınır güvenliği açısından değerlendirilmektedir (Köşer Akçapar, 2012: 564-565). Realist yaklaşımda da göç benzer şekilde devlet güvenlik ilişkisiyle değerlendirilmektedir. Bu yaklaşımda daha çok devletin bekasının korunması ön planda olduğu için göçte sınır ve güvenlik kavramları önemlidir. Çalışmalarda da güvenlik konularının bu bakış açısıyla sıklıkla incelendiği görülmektedir. Akdeniz, son yıllarda ciddi boyutlarda kitlesel göçlere maruz kalmıştır ve güvenlik meselesi önemli bir konu haline gelmiştir. Yapılan analiz sonucunda da güvenlik konusunun daha çok işlendiğini ve gelecekteki çalışmaların da bu konu üzerinde daha çok yoğunlaşacağı öngörülmektedir.

Çalışma yaşamına katılım (Konu 2), göçmenlerin gittikleri ülkedeki işgücü piyasasında yer bulmasını ifade etmektedir. Göç eden kişi temel ihtiyaçlarını karşılama ve hayatlarını idame ettirebilmek adına piyasaya giriş yapmaktadır. Bu süreçte çeşitli engellerle (dil bilmeme, ayrımcılık, çalışma hakkının bulunmaması vb.) karşılaşabilmekte ve bu durum süreci zorlaştırmaktadır (Gürsoy ve Aksoy, 2019: 186). Ayrıca, göçmen grupları gittikleri ülkelere ucuz işgücü olarak görülmektedir. Çoğu zaman güvencesiz bir şekilde çalışan göçmen grupları, ağır çalışma koşullarını ve düşük ücretleri kabul ettiği için işverenler tarafından tercih edilebilmektedir. Bu durum yerli işçi istihdamını etkilemesiyle birlikte ülke ekonomisine ve işgücü piyasasına da yansımaları görülmektedir (Aygül, 2018: 79-80). Göçmen gruplarının genellikle kayıt dışı istihdamın çok olduğu tarım ve inşaat gibi sektörlerde yoğun olarak çalıştığı düşünülmektedir (İşçan ve Çakır, 2019: 203). Ayrıca bakım sektöründe de göçmenler etkin rol oynamaktadır (Çoban, İzgi, ve Esatoğlu, 2015: 202). Özellikle kadınlarda toplumsal cinsiyet rollerinin bir yansıması olan bakım sektöründe (hasta bakımı, çocuk bakımı, yaşlı bakımı, engelli bakımı vb.) yer aldıkları görülmektedir (Yılmaz, 2020: 60).

Göçmenlere yönelik sağlık politikalarının (Konu 3) düzenlenmesi önemlidir çünkü bireyin temel haklarında biri olan sağlık, göç sürecinde etkilenebilmektedir. Bireyi ve toplumları etkileyen göç, sağlık sorunlarını da beraberinde getirmektedir. Zorlu göç yolları, beslenme ve barınma sıkıntıları gibi nedenler bireyin sağlık durumunu olumsuz etkilemektedir (Beşer ve Tekkaş Kerman, 2017: 144). İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ne göre her birey ve ailesi tıbbi bakım ve temel sağlık ihtiyaçlarının karşılanması hakkına sahiptir (UNICEF). Uluslararası sözleşmelerde göçmenlere yönelik sağlık hakları yasal statüden bağımsız olarak değerlendirilmektedir. Ancak ülkelerin izlemiş olduğu politikalarda ve uygulamalarda farklılıklar bulunmaktadır. Göç eden kişilerin kayıtlı veya kayıt dışı olması sağlık hizmetlerindeki uygulamalarda farklılık göstermektedir. Kayıtlı göçmenler genel olarak kayıt dışı göçmenlere göre daha kapsamlı sağlık hizmetlerinden yararlanabilmektedir (Keleşmehmet, 2018: 120). İnsani bir görüş benimsenerek bakıldığında, göçmenlerde verilen sağlık hizmetlerine erişim insan hakları perspektifinden değerlendirilerek düzenlenmeli ve ayırım yapılmadan herkese eşit derecede sağlık hizmeti sunulmalıdır. Göçmenlere verilen sağlık hizmetleri kültürel ve toplumsal açıdan kapsayıcı olmalıdır (WHO, 2008: 584-585). Ancak ülkelerin, göçmenleri sağlık sistemine bir yük olarak görülmesi düşüncesi genellikle ağır basmaktadır. Bu nedenle birçok ülke göçmen gruplarına sunulan sağlık hizmetlerinde kısıtlı imkanlar sunmaktadır. Ek olarak, göçmen grupları sağlık hizmetlerine erişimde çeşitli engellerle karşılaşabilmektedir. Yasal, ekonomik, inanç farklılıkları, hakların tam olarak bilinmemesi, mesafe (hizmet birimine uzaklık), dil bilmeme gibi pek çok etken sağlık hizmetlerine erişimde kısıtlayıcı bir rol oynamaktadır (Durieux-Paillard,2011: 203-213). Göçmenlerde sağlık hizmetine erişim konusu, Covid-19 salgının başlamasıyla görünürlüğünü arttırmış ve güncel bir konu haline gelmiştir. Zorunlu göçe maruz bırakılmış veya vatansız kişiler, salgın sürecinde en çok etkilenen gruplar arasında yer almaktadır. Gıda ihtiyacının artması ve ekonomik güvensizlik ile sağlık ve koruma hizmetlerine erişimde zorluklar artmıştır (UNHCR, 2020). Göçmen sağlık sorunlarına yönelik insani yaklaşımlar istense de gerçek hayatın getirileri bu isteği karşılamayabilir.

Göç hareketinin başlaması ile birlikte göç ve insan hakları (Konu 4) ilişkisi de başlamaktadır. Uluslararası hukuka göre, göç bir haktır. Fakat yasal olamayan yollarla bir başka ülkeye geçilmesini kabul eden bir kanun bulunmamaktadır. Hedef ülke, bu geçişi kabul etmemesi durumunda göç ve insan hakları çatışması başlamaktadır. Uluslararası düzeyde bakıldığında genel olarak göç sürecinde ciddi boyutta insan hakları ihlalleri yaşanmaktadır. Göç edenler, risk altında

bulunduğu ülkeye zorla geri gönderilme, uygunsuz koşullarda göç, ayrımcılık, insan ticareti, temel haklardan yararlanamama ve yabancı düşmanlığı gibi pek çok sorunlarla karşı karşıya gelmektedir. Göç eden kişilerin hakları çeşitli sözleşmelerle belirlenmiş olsa bile uygulama konusunda aksaklıkların yaşandığı görülmektedir. Ülkeler, göçü kontrol altında tutabilmek adına çeşitli önlemler ve uygulamalara başvurmaktadır. Yasal olmayan yollarla göç etmek isteyenler zor ve uygunsuz koşullarda göç etmekte bu durum hak ihlallerine ve ölümlere de neden olabilmektedir (Urk, 2010: 116). İnsan hakları, genellikle idealist kuramcılar tarafından ele alınan bir konudur. İdealizme göre insan hakları ihlallerinin en aza indirgeyebilmenin yolu hukuk kuralları ve örgütsel işbirliklerinden geçmektedir (Karabulut, 2021: 245).

Akdeniz'e gelen göçmenler ve ölümlerle ilgili son veriler, göçmenlerin sayısında çarpıcı bir artış olduğunu göstermektedir. Dünya genelindeki kayıp ve ölümlerin büyük bir kısmı Akdeniz'de gerçekleşmektedir. Akdeniz açık ara dünyanın en tehlikeli göç güzergâhı haline gelmiştir (Frontex, 2020). Devam eden çatışmalar nedeniyle büyük bir istikrarsızlıkla karşı karşıya kalan ülkeler ciddi boyutta göç vermiştir. Akdeniz'i tekne ve botlarla geçmek isteyen göçmenler yeni bir hayat için yola çıkarken zorlu mücadeleler vermektedir. Akdeniz'i tekne ve botlarla geçmek isteyen göçmenlerin bir dizi uluslararası sözleşme tarafından korunmaktadır. Ancak Akdeniz'i geçme yolunda göçmenlerin çeşitli insan hakları ihlalleri ile karşılaştıkları görülmektedir. Bunların başında geri itme operasyonları gelmektedir. Bu operasyonlar göçmenleri kaderlerine terk ederek en önemli hakkı olan yaşama hakkını tehlikeye atmaktadır (European Parliament, 2015: 60). Göç ve insan hakları konusu oldukça dinamik ve çok yönlüdür. Analiz edilen makalelerde göre Akdeniz'de göç ve insan hakları konusu öne çıkan bir diğer konu arasında yerini almaktadır.

Entegrasyon (Konu 5), göçmenlerin hem bireyler hem de gruplar olarak topluma kabul edilme süreci olarak tanımlanabilmektedir. Entegrasyon göçmenler ve ev sahibi toplumlar tarafından iki yönlü bir uyum sürecini ifade etmektedir. Entegrasyon konusu, farklı politikaları ve göçmenlerin hayatlarının çeşitli yönlerini kapsamaktadır. Bu nedenle göçmen entegrasyonuna ilişkin çalışmalar, göçmenlerin toplumun ekonomik, sosyal, kültürel ve politik alanlarına entegre olup olmadıkları ile ilgilidir (IOM). MIPEX (2020), göçmen entegrasyonunu temel haklar (örn. çalışma, sağlık eğitim konularındaki haklar), eşit fırsatlar (örn. eğitim, sağlık ve siyasi katılım) ve güvenli gelecek (örn. aile birleşimi, vatandaşlık) yaklaşımıyla ele almaktadır. Entegrasyon, farklı anlamlarda kullanılan tartışmalı bir kavram olup göç edenler ve göç alan toplum tarafından farklı

anlamlar taşıyabilmektedir. Uluslararası göç politikalarında, genellikle göç edenlerin gittikleri ülkeye uyum sağlaması şeklinde ele alınmaktadır (FitzGerald, 2000).

Üçüncü bölümde ise metin kümeleme; kosinüs benzerliği ile analizler yapılmıştır. Huang (2008), belge kümeleme için benzerlik ölçümleri ile ilgili çalışmasında Hitech veri seti, bilgisayarlar, elektronik, sağlık, tıp, araştırma ve teknoloji konulu en az 1504 en çok 8282 sayıda makale içeren veri seti benzerlik ölçümleri ile analiz edilmiştir. Öklid, Kosinüs, Jaccard, Pearson, KLD benzerlik ölçümleri kullanılmıştır. Kosinüs ve Jaccard benzerlik ölçümlerinin nispeten daha başarılı olduğu görülmüştür (Huang, 2008: 48-56).

Li ve Han (2013), metin kümelemesi için kosinüs benzerlik ölçütü kullanılarak bir çalışma yapılmıştır. 20Newsgroups ‘tan 18821, Reuters52c’tan 9100, Sector’dan 9619 haber metinleri analiz edilmiştir. Kosinüs benzerlik ve Jaccard ölçüsü kullanılarak yapılan çalışmada kosinüs benzerliğinin daha iyi performans gösterdiği vurgulanmıştır (Li ve Han, 2013: 611-618).

Bu araştırmada da, kosinüs benzerliğiyle yapılan analizde farklı iterasyon ile denemeler yapılarak uygun küme sayısı belirlenmiştir. Her bir küme içerisindeki makaleler benzerlik ve farklılıklarına göre renk skalası ile gösterilmektedir. Analiz sonucunda en iyi küme sayısının 5 olduğu belirlenmiştir. Her bir kümede yer alan makale sayısının birbirine yakın olması istenen kümeleme şeklidir. Buna göre analiz edilen makalelerin ortalama %18’nin birbiri ile benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Benzerlik oranına bakıldığında Akdeniz’de göç alanında farklı konuların işlendiği söylenebilir.

SONUÇ

Akdeniz ülkeleri kapsamında ele alınan 736 makale üç bölümde analiz edilmiştir. İlk bölümde Duygu Analizi ile makalelerin polarite (pozitif, negatif, nötr) ve polarite değerleri elde edilmiştir. Bu doğrultuda 736 makalenin 286 tanesi (%38.86) negatif, 228 tanesi (%30.98) nötr ve 222 (%30.16) tanesi pozitif duygu içerdiği tespit edilmiştir. Akdeniz kapsamında yapılan çalışmaların daha çok negatif duygu yüklü olduğu belirlenmiş olsa da her üç duygu durumunda da makalelerin oranlarının birbirine yakın olması çalışmanın önemli bir çıktısı olmuştur. Negatif duygu yüklü makalelerde en sık kullanılan kelimelerin ise doğum (born), yabancı (foreign), ekonomik (economic), işçiler (workers), iltica (asylum), göçmen (immigrant), sınır (border), mülteciler (refugees), güvenlik (security), hükümet (government) olduğu belirlenmiştir. İşçi ve ekonomik kelimeleri negatif duygu içeren makalelerde daha belirgin olarak geçmesi makalelerde göç ve ekonomi ilişkisinin negatif bir şekilde ele alındığının bir göstergesidir. Ayrıca iltica, hükümet, sınır ve güvenlik kelimelerinin de negatif duygu yüklü makalelerde sıklıkla geçmesi göçte sınır güvenliğinin bir sorun olarak görüldüğü ve olumsuz işlendiğinin göstermektedir. Makalelerde en çok işlenen konu olan güvenliğin genelde sınır ve devletlerin güvenliği açısından ele alınmaktadır. Oysa göç eden kişinin güvenliği açısından da değerlendirilmesi önemlidir. Güvenliğin geniş bir bakış açısıyla ele alınması bu alandaki çalışmalara derinlik kazandıracaktır. Negatif duygu yüklü makalelerde sıklıkla kullanılmış olan yabancı, göçmen ve mülteci gibi kavramlar toplum içerisinde ayrımcılığa yol açabilmektedir. Göç ile ilgili çalışmalar, politikalar, düzenlemeler yapılırken negatiflik içeren kelimelerin kullanımında dikkat edilmesi gerekmektedir.

İkinci bölümde LDA Analizi ile makalelerde öne çıkan konular belirlenmiştir. Konu 1’de uluslararası göç ve güvenlik; Konu 2’de çalışma yaşamına katılım; Konu 3’te göçmen sağlık politikaları; Konu 4’te göç ve insan hakları; Konu 5’te göç ve entegrasyon şeklindedir. Makalelerin konu dağılımı ve tahminlerine bakıldığında uluslararası göç ve güvenliğin “0,222”; çalışma yaşamına katılımın “0,201”; göçmen sağlık politikalarının “0,194”; göç ve insan haklarının “0,173” ; göç ve entegrasyonun “0,207” değerinde olduğu ortaya çıkmıştır. Bu değerlere göre uluslararası göç ve güvenliğin en çok, göç ve insan haklarının ise en az dağılıma sahip olduğu belirlenmiştir. Gelecekteki çalışmaların ise daha çok uluslararası göç ve güvenlik konusundan gelmesi beklenmektedir. Uluslararası göç ve güvenlik konusunun makalelerde daha çok işlenmesi aynı zamanda güvenlik ve sınır kelimelerinin negatif duygu içeren makalelerde sıklıkla geçmesi göçün bir güvenlik sorunu ve tehdit olarak görüldüğünün bir göstergesidir. Konuların dağılımına

bakıldığında makalelerde daha çok sınır güvenliği konusu işlenirken göç ve insan hakları konusunun ise konular arasında en az işlenen konu olması çarpıcı bir sonuç olmuştur. Bu durumun göçte önceliğin sınırlar ve güvenlik olduğunun bir göstergesiyeğin göç sürecinde birçok hak ihlaliyle karşılaşabilen göçmenlerin bu durumlarının daha az görünür olmasıyla ilişkilendirilmiştir. Konu dağılımı ve tahminlerine bakıldığında gelecekteki çalışmaların daha çok uluslararası göç ve güvenlik konusundan gelmesi beklenmektedir. Bu bağlamda literatürdeki araştırmaların da hangi konu üzerinde eğilim göstereceğinin belirlenmesi oluşturulacak politikalara ışık tutacaktır.

Üçüncü bölümde ise metin kümeleme; kosinüs benzerliği ile analizler yapılmıştır. Analiz sonucunda makaleler 5 sınıfta kümelenemiştir. Küme 1’de 159 makale; Küme 2’de 158 makale; Küme 3’te 120 makale; Küme 4’te 144 makale; Küme 5’te 155 makale yer almaktadır ve 736 makalenin birbirine benzerlik oranı %18’dir. Bu sonuca göre makalelerin birbirine benzerliklerinin az olması Akdeniz bağlamında göçte farklı konuların işlendiğinin bir göstergesi olmuştur.

ÖNERİLER

-Duygu analizinde genel olarak göç alanındaki araştırmalar negatif duygular üzerinde yoğunlaşmaktadır. Göç ile ilgili pozitif ve negatif söylemler içeren makaleler dikkate alınarak uygun politikalar geliştirilebilir.

-Her üç duygu durumuna ait makalelerde yer alan kelimeler kullanım sıklığına göre görselleştirilmiştir. Bu kelimeler incelenerek alanda hangi konuların sık işlendiği ya da buradan hareketle alandaki eksiklikler tespit edilebilir. Böylelikle araştırmacılar alanda eksik görülen konulara yönelebilir.

-Göç ile ilgili çalışmalarda ayrımcılığı önlenmek için negatif kelimelere daha az yer verilmeli, pozitif kelimelere ise daha çok yer verilmelidir.

-Duygu analizinde polarite bazlı oluşturulan kelime bulutları dikkate alınarak en sık kullanılan anahtar kelimeler üzerine yoğunlaşarak etkin çalışmalar yapılabilir.

-LDA analizi ile Akdeniz bağlamında öne çıkan konular irdelenerek uygun politikalar ve çalışmalar gerçekleştirilebilir. LDA analizi ile konu modellemesi yapılarak ihtiyaca yönelik alanlarda tema ve eğilimler ortaya çıkarılabilir. Bu tekniklerle uzun vadeli göç eğilimleri tespit edilebilir. Konuların önem dereceleri belirlenerek etkin çıkarımlar yapılabilir.

-Göçte güvenlik konusunun daha çok işlenmesi ve yapılacak çalışmaların daha çok güvenlik konusundan gelmesinin öngörülmesi sonucunda güvenlik konusun önemi belirlenmiştir. Bu bağlamda güvenlik konusu çok boyutlu bir şekilde ele alınarak incelenmeli ve politika üreticiler bu çıkarımları dikkate alarak uygun politikalar izleyebilir.

-Makalelerde önce çıkan konulardan biri olan göçmenlere yönelik sağlık politikaları ve hizmetleri alanındaki çalışmalara ağırlık verilebilir. Çünkü göçmenlere yönelik sağlık politika/ hizmetlerindeki yetersizlikler Covid-19 salgın süreci ile görünür hale gelmiştir.

-Metin kümeleme analizi ile çalışmaların benzerlik ve farklılıkları ortaya çıkarılarak daha etkin çalışmalar yapılabilir.

-Göç Politikaları Enstitüsü dışında farklı kurum/ enstitülerin de göç ile ilgili makaleleri analiz edilerek karşılaştırma yapılabilir. Akdeniz ülkeleri dışında daha global bir perspektifte çalışmalar yapılarak göç geniş bir sahada değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Abadan Unat, N. (2017). *Bitmeyen Göç; Konuk İşçilikten Ulus Ötesi Yurttaşlığa*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Adıgüzel, Y. (2015). Küreselleşme Çağında Göç. 1-269. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Sosyoloji Lisans Programı.
- Akbaş, E. (2012, July). Aspect Based Opinion Mining Onturkish Tweets. *M.S. in Computer Engineering*. Bilkent University. (Yüksek Lisans Tezi)
- Akçadağ, E. (2012). *Yasa dışı Göç ve Türkiye*. İstanbul: Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi.
- Akıncı, B., Nergiz, A., & Gedik, E. (2015). Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 58-83.
- Akman, A., & Kılınç, İ. (2010, Haziran). AB’de Entegre Sınır Yönetiminin Gelişimi Ve AB Sürecinde Türkiye’nin Entegre Sınır Yönetimine Geçiş Çalışmaları. *Türk İdare Dergisi*(467), 1-29.
- Albahari, M. (2018). From Right to Permission: Asylum, Mediterranean Migrations, and Europe’s War on Smuggling. *Journal on Migration and Human Security*, 6(2), 121-130.
- Albayrak, M., Topal, K., & Altıntaş, V. (2017). Sosyal Medya Üzerinden Veri Analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22, 1991-1996.
- Alexa. (2021). Erişim adresi: <https://www.alex.com/siteinfo/migrationpolicy.org> (erişim tarihi: 31.05.2021)
- Andreescu, V. (2017). A Multilevel Analysis of Anti-Immigrant Sentiments in France. *Journal of Identity and Migration Studies*, 11(1), 1-35.
- Aslan, S., & Yılmaz, A. (2001). Modernizme bir başkaldırı projesi olarak postmodernizm. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(2), 93-108.

- Ataman:, Gökçan, G., & Açıkyıldız, Ç. (2007). Göç ve mültecilik. Erişim adresi: <https://multeci.net/2007/10/goc-ve-multecilik/> (erişim tarihi: 25.11.2021)
- Attina, F. (2016). Migration Drivers, the EU External Migration Policy and Crisis Management. *Romanian Journal Of European Affairs*, 16(4), 1-30.
- Aygül, H. H. (2018). Mülteci Emeginin Türkiye İşgücü Piyasalarındaki Görünümü Ve Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 9(20), 68-82.
- Aygül, H.H. ve Demir, E. (2021), İsyanlar, Savaşlar ve İstilalar Bağlamında Akdeniz’de Sürgün ve Göç Tarihi. Kaynak İltar, E. ve Aygül, H.H. (Ed.). *Bütün Yönleriyle Akdeniz* içinde (s. 241-264), Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Aygül, H.H. ve Demir, E. (2021), Ulus Ötesi Göç Hareketliliği, Mülteci Kimlikler ve Göç Rotaları Bağlamında Akdeniz. Kaynak İltar, E. ve Aygül, H.H. (Ed.). *Bütün Yönleriyle Akdeniz* içinde (s. 267-288), Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Azzalini, A., & Scarpa, B. (2012). *Data Analysis and Data Mining: An Introduction*. New York: Oxford University Press,1-278
- Balıkesir Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Endüstri Mühendisliği Bölümü. Erişim adresi: http://kergun.baun.edu.tr/veri_madenciligi_hafta11.pdf (erişim tarihi: 12.11.2021)
- Ballı, D. S. (2017). Artımlı Metin Kümeleme. *Yüksek Lisans Tezi*, 1-99. İzmir, Bornova: Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Baykal: (2019). Türkiye'nin Yeni Göçmen Siyasetinin Kurumsal Yapısı: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. *Yüksek Lisans Tezi*, 1-129. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Programı
- Beitz, C. R. (1999). *Political theory and international relations*. Princeton University Press.
- Beşer, A., & Tekkaş Kerman, K. (2017). Göç Eden Bireylerin Öncelikli Sağlık Sorunları ve Sağlık Hizmetine Ulaşımındaki Engeller. *Türkiye Klinikleri J Public Health Nurs-Special Topics*, 143-148.
- Betts, A. (2011). *Global Migration Governance*. Global Economic Governance Programme, Briefing Paper.

- Black, R., Adger, N., Arnell, N., Dercon:, Geddes, A., & Thomas, D. (2011). The effect of environmental change on human migration. *Global Environmental Change*, 1(23), 3-11.
- Black, R., Adger, W., Arnell, N., Dercon:, Geddes, A., & Thomas, D. (2011). The effect of environmental change on human migration. *Global Environmental Change*, s3-s11.
- Blei, M. D., Ng, A. Y.-T., & Jordan, M. I. (2003). Latent Dirichlet Allocation. *Journal of Machine Learning Research*, 993-1022.
- Bodur Ün, M., & Paydak, A. (2014). Küreselleşen Dünyada Düzensiz Göç ve Türkiye: Adana İli Yabancılar Misafirhanesi Çalışması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 187-203.
- Bodur, H. (2021). *Dünya Bölgelerinde Kuzay Amerika*. İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Bolelli, L., Ertekin, Ş., & Giles, C. L. (2009). Topic and Trend Detection in Text Collections Using Latent Dirichlet Allocation. *Proceedings of the 31th European Conference on IR Researchon Advances in Information Retrieval*. Toulouse, 776-780
- Braudel , F. (1949). *Akdeniz ve II. Felipe Çağında Akdeniz Dünyası*
- Budak, İ. (2021). Veri Ve Metin Madenciliği İle Hava Yolu İşletmelerinin Sosyal Medya Yorum Ve Skorlarının Değerlendirilmesi.(Doktora Tezi), 1-123. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bulut, Y., Akın:, & Karakaya: (2016). Mülteci Sorununa Nasıl Bakıldığına İlişkin bir inceleme. *Uluslararası Yönetim Ekonomi ve Politika Kongresi Bildirileri*, 1: 3016-3040.
- Camus, J. Y. (2006). Racism and Anti-racist Measures Conditioning Migrations in the Mediterranean. *Security and Migrations in the Mediterranean* (s. 97-107). içinde IOS Press.
- Castles: (2014, April 15). International migration at a crossroads. *Citizenship Studies*, 18(2), 190-207.
- Castles:, & Miller, M. J. (1995). *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World* (Cilt 1).

- Chilton, A. S., & Posner, E. A. (2017). Why Countries Sign Bilateral Labor Agreements. *Coase-Sandor Working Paper Series in Law and Economics*, 1-54.
- Cholewinski, R. (2006). Control of Irregular Migration and EU Law and Policy: a Human Rights Deficit. 899-941.
- Chowdhury, G. (2003). Language and Representation. *Information Science and Technology*, 37(1), 51-89.
- Colett, M., Lucches, C., Muntean, C. I., Nardini, F. M., Esuli, A., Renso, C., & Perego, R. (2016). Sentiment-enhanced Multidimensional Analysis of Online Social Networks: Perception of the Mediterranean Refugees Crisis. *2016 IEEE/ACM International Conference on Advances in Social Networks Analysis and Mining (ASONAM)*. San Francisco. doi:10.1109/ASONAM.2016.7752401
- Çağlayan: (2006). Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*(17), 1-25.
- Çapan, F., & Güvenç, B. (2017). Kavimler Göçü ve Batı Roma İmparatorluğu'nun Çöküşü. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 6(18), 629-640.
- Çetin, F. S., & Eryiğit, G. (2018, Ocak). Türkçe Hedef Tabanlı Duygu Analizi İçin Alt Görevlerin İncelenmesi – Hedef Terim, Hedef Kategori Ve Duygu Sınıfı Belirleme. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 11(1), 43-56.
- Çoban, M., İzgi, C., & Esatoğlu, A. E. (2015). Fakten über ausländisches Personal in der Gesundheitsversorgung in der Türkei. T. Borde, & E. Esen içinde, *Diversität In Gesellschaft, Gesundheit Und Bildun*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çomak, H. (2019). *Akdeniz Jeopolitiği*. Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.
- Delen, D., & Crossland, M. (2008). Seeding the survey and analysis of research literature with text mining. *Expert Systems with Applications*(34), 1707-1720.
- Demirhan, Y., & Aslan: (2015). Türkiye'nin Sınır Ötesi Göç Politikaları ve Yönetimi. *Birey ve Toplum*, 5(1), 23-62.
- Denizde Arama ve Kurtarma Uluslararası Sözleşmesi. (1985). 479-497.

- Dinçer, O. B., Karaca:, & Yavuz, H. (2013). Göçün İkinci Yılında Savaş Mağdurları. *Analıs Dergisi*(25), 18-27.
- Dolamic, L. and Savoy, J. (2010), When stopword lists make the difference. *J. Am. Soc. Inf. Sci.*, 61: 200-203. <https://doi.org/10.1002/asi.21186>
- Dolgun, Ö., Özdemir, T. G., & Oğuz, D. (2009). Veri madenciliği'nde yapısal olmayan verinin analizi: Metin ve web madenciliği. *İstatistikçiler Dergisi*, 2, 48-58.
- Dönmez Kara, C. Ö. (2015). Göç Bağlamında Uluslararası İşbirliği Ve Türkiye'nin Politikaları. (Doktora Tezi), 1-397. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı.
- Durieux-Paillard, Sophie. (2011). ‘Differences in language, religious beliefs and culture: the need for culturally responsive health services’, in Bernd Rechel, Philipa Mladovsky, Walter Devillé, Barbara Rijks, Roumyana PetrovaBenedict, Martin McKee (eds.) *Migration and Health in the European Union*. Berkshire: McGrawHill Open University Press, 203-213.
- Enginyurt, D. (2018). Sosyal Hareketler Sosyolojisi Açısından Feminizm. *Uluslararası Sosyoloji ve Ekonomi Dergisi*, (1), 36-59.
- Erdoğan, M. (2014). *Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul Ve Uyum*
- Ertem, H. S. (2012). Kimlik ve Güvenlik İlişisine Konstrüktivist Bir Yaklaşım: “Kimliğin Güvenliği” ve “Güvenliğin Kimliği” . *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 8 (16) , 177-237 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/guvenlikstrtj/issue/7527/99168>
- Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi.
- European Parliament. (2015). *Migrants in the Mediterranean: Protecting human rights*. Policy Department, Directorate-General for External Policies.
- Evlice, Y. E., Bilgen, İ., & Şükrü, U. (2004). Göç ve Göçün Ruhsal Sonuçları. *Çukurova Üniversitesi Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 13(3), 283-394.
- Feldman, R., & Dagon, I. (1995). Knowledge Discovery in Textual Databases (KDT). *Math and Computer Science Dept. Bar- Ilan University*, 112-117. Israel: KDD-95 Proceedings.

- Findlay, AM & Li, FLN (1999). Göç araştırmalarında metodolojik konular. *Profesyonel Coğrafyacı* , 51 (1), 50-59.
- FitzGerald, D. (2000). Negotiating Extra-Territorial Citizenship: Mexican Migration And The Transnational Politics Of Community. *Monograph No. 2: Center for Comparative Immigration Studies*, 1-152.
- Fouad, A. A. (2012, April 13). Regional Differences In The Link Between Euro-Mediterranean Migration And Bilateral Trade, *Master's Thesis*, 42. Washington, DC: Faculty of the Graduate School of Arts and Sciences of Georgetown University.
- FRONTEX. Erişim adres: <https://frontex.europa.eu/> (erişim tarihi: 12.10.2021)
- FRONTEX. (2020). *Risk Analysis for 2020*. Warsaw, Poland . <https://frontex.europa.eu/> adresinden alındı
- Gary, M., John, E., Fast, A., Hill, T., Nisbet, R., & Delen, D. (2012). *Practical Text Mining and Statistical Analysis for Non-structured Text Data Applications*. Academic Press.
- George, J., & Campbell, D. (1990). Patterns of Dissent and the Celebration of Difference: Critical Social Theory and International Relations. *International Studies Quarterly*, 34(3),
- Giddens, A. (2010). *Göçmenlerin Emek Piyasası Üzerindeki Etkisi*. Ankara: Say Yayınları.
- Ginsburg, C., Bocquier, P., Béguay, D., Afolabi, Augusto, O., Derra, K., . . . Collinson, M. (2016, September). Healthy or unhealthy migrants? Identifying internal migration effects on mortality in Africa using health and demographic surveillance systems of the INDEPTH network. *Social Science & Medicine*(164), 59-73.
- Gök, G. O. (2016). Kimin Güvenliği? Uluslararası Göç-Güvelik İlişkisi ve Uluslararası Örgütlerin Rolü. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(31), 65-82.
- Göksu, Y., & Atik, O. (2016). Akdeniz'de Düzensiz Göçmenlik Sorununun Günübirlik Gezi Tekneciliği Açısından Değerlendirilmesi. III. *Ulusal Deniz Turizmi Sempozyumu*, (s. 1-17). doi: 10.18872/DEU.b.UDTS.2016.0027
- Greco, F., Maschietti, D., & Polli, A. (2017, Nisan- Haziran 2). Emotional Text Mining Of Social Networks: The French Pre-Electoral Sentiment On Migration. *Rivista Italiana di Economia Demografia e Statistica*, 125-137.

- Gül, M., & Sarıkaya Güler, T. (2016). Human Trafficking as an Organised Crime and Case of Turkey. *Turkish Journal of Police Studies*, 10(2), 94-117.
- Gürsoy:, & Aksoy, B. (2019). Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Göçmenlerin Çalışma Yaşamına Katımlımları. *Academic Studies in Educational and Social Sciences June* (s. 179-188). içinde ASOS Yayınları.
- Hagen-Zanker, J. (2008, January). Why do people migrate? A review of the theoretical literature. 1-25. Maastricht Graduate School of Governance.
- Hecht:, Yang, A. L., Basnett, B. S., Padoch, C., & Peluso, N. (2015). People in motion, forests in transition; Trends in migration, urbanization, and remittances and their effects on tropical forests. *Occasional Paper*, 1-35.
- Hiscock, P. (2013, February). Early Old World migrations of Homo sapiens: archaeology. 1-11. doi:10.1002/9781444351071.wbeghm806
- Hollifield, J. F. (1992). Migration and International Relations: Cooperation and Control in the European Community, *The International Migration Review*, 26(2), 568- 595.
- Hollifield, J. F., & Brettell, C. B. (2013). The Politics of International Migration How Can We Bring the State Back. *Migration Theory: Talking across Disciplines* (s. 304). Routledge.
- Hollifield, J. F. (2000). The Politics of International Migration. C. Brettell ve J. F. Hollifield (Der.), *Migration Theory: Talking Across Disciplines*. 137-186. Routledge.
- Huang, A. (2008). Similarity measures for text document clustering. In *Proceedings of the sixth new zealand computer science research student conference (NZCSRSC2008)*, 4: 48-56. New Zealand, Christchurch.
- Hunter, L., & Nawrotzki, R. (2016). Handbook of Migration and Population Distribution. *Migration and the Environment* (s. 465-484). içinde Springer.
- Huysmans, J. (2002). Defining social constructivism in security studies: The normative dilemma of writing security. *Alternatives*, 27, 41-62.
- Huysmans, J. (2006). *The politics of insecurity: Fear, migration and asylum in the EU*. Routledge.

- Hübl, F., Cvetojevic, H., & Paulus, G. (2017, October 2). Analyzing Refugee Migration Patterns Using Geo-Tagged Tweets. *International Journal of Geo-Information*, 1-24.
- Hürsoy, S. (2013). Eleştirel Kuram Perspektifinden Kıbrıs Sorunu . İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 0 (48), Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/iusiyasal/issue/630/6408>
- IMO, ICS, & BMMYK. (2015). Denizde Kurtarma Mültecilere Ve Göçmenlere Uygulandığı Şekilde İlkeler Ve Uygulamalara Yönelik Bir Kılavuz. Erişim adresi: <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=55fa688b4> (erişim tarihi: 12.10.2021).
- IOM. (2011). *International Migration Law*. Glossary on Migration.
- IOM. (2013). *Göç Terimleri Sözlüğü*. İçinde Göç, Göçmen ve Sığınmacı (erişim tarihi: 01.12.2021)
- IOM. (2013). World Migration Report 2013. *Migrant Well-being and development*.
- IOM. (t.y.). The International Organization for Migration. Erişim adresi: <https://www.iom.int/> (erişim tarihi: 02.12.2021)
- IOM. (t.y.). Missing Migrants Project. Erişim adresi: <https://missingmigrants.iom.int/> (erişim tarihi: 10.11.2021)
- IOM.(2021). IOM and Migrant Integration. Erişim adresi: https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd1486/files/migrated_files/What-We-Do/docs/IOM-DMM-Factsheet-LHD-Migrant-Integration.pdf (erişim tarihi: 19.12.2021)
- İşçan, H. İ., & Çakır, M. (2019). *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*(43), 177-236.
- Işık, M., & Çamurcu, A. Y. (2008). Web Belgeleri Kümelemede Benzerlik Ve Uzaklık Ölçütleri Başarılarının Karşılaştırılması. *Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 35-49.
- Jadhav, N. (2014, 26 June). Topic models for Sentiment analysis: A Literature Survey. Center for Indian Language Technology (CFILT), 1-11
- Kalkan Küçüksolak, (2012). Güvenlik Kavramının Realizm, Neorealizm Ve Kopenhag Okulu Çerçevesinde Tartışılması. *TURAN-SAM*, 4(14), 199-205.

- Kara, M., & Dönmez Kara, C. Ö. (2015). Türkiye'de Göç Yönetişimi ve İşbirliği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 10(2), 1-25.
- KDnuggets.(2021). Erişim adresi: <https://www.kdnuggets.com/tag/data-mining-software> (erişim tarihi: 10.06.2021)
- Keeley, B. (2009). *International Migration*. OECD Publishing.
- Keleşmehmet, H. (2018). Dünyada ve Türkiye’de göçmen sağlığı. *The Journal of Turkish Family Physician*, 9(4), 119-126.
- Keskin,M.(2019).Adlandırılmış Varlık Tanıma.Erişim adresi: <https://www.sisasoft.com.tr/adlandirilmis-varlik-tanima/> (erişim tarihi: 30.10.2021)
- Khudhair, H. A. (2016). Sentiment Analysis Of Arabic Students Feedback Throughout The Semester. (Yüksek Lisans Tezi), 1-35. Çankaya University.
- Koçak, Y., & Terzi, E. (2012). Türkiye’de Göç Olgusu Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri. *Kafkas Üniversitesi, İktisadi Ve İdari Bilimler Fakóltesi Dergisi*, 3(3), 163-184.
- Kofman, E. (2000). The invisibility of skilled female migrants and gender relations in studies of skilled migration in Europe. *International Journal of Population Geography*, 6(1), 45-59.
- Kofman, E., Phizacklea, A., Raghuram, P., & Sales, R. (2000). *Gender and international migration in Europe: employment, welfare, and politics*. Psychology Press.
- Köşer Akçapar, ř. (2012). Uluslararası Göç Alanında Güvenlik Algılamaları ve Göçün İnsani Boyutu. S. G. İhlamur Öner, & A. ř. Öner içinde, *Küreselleşme Çağında Göç* (s. 539-563).
- Kucher, K., & Kerren, A. (2014). Text Visualization Browser: A Visual Survey of Text Visualization Techniques. *Department of Computer Science* (s. 3). Sweden: ISOVIS Group.
- Kuş, O. (2016). Dijital Nefret Söylemini Anlamak: Suriyeli Mülteci Krizi Örnek Olayı Bağlamında Bbc World Service Facebook Sayfasına Gelen Yorumların Metin Madenciliği Tekniği İle Analizi. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakóltesi Dergisi*, 97-121.
- Lee, E. (1966). A Theory Of Migration. *Demography*, 3(1), 47-57.

- Lee, J.-S., & erghes, A. (2018, July-September). Refugee or Migrant Crisis? Labels, Perceived Agency, and Sentiment Polarity in Online Discussions. *Social Media + Society*, 1-22.
- Li, B., & Han, L. (2013). Distance Weighted Cosine Similarity Measure for Text Classification. 611-618. Berlin: In International conference on intelligent data engineering and automated learning.
- Li, Y., Luo, C., & Chung: (2008). Text Clustering with Feature Selection by Using Statistical Data. *IEEE Transactions on Knowledge and Data Engineering*, 20(5), 641-652. doi:10.1109/TKDE.2007.190740
- Maier, D., Waldherr, A., Miltner, P., Wiedemann, G. H., Niekler, ., Keinert, A., . . . Petri , . S. (2018). Applying LDA Topic Modeling in Communication Research: Toward a Valid and Reliable Methodology. *Communication Methods and Measures*, 12(2-3), 93-118. doi:10.1080/19312458.2018.1430754
- Maikova, A. (2016, May). The Impact Of The 2015 Refugee Crisis On The International Place Brand Of Hungary. the Faculty of the Graduate School at University of Missouri-Columbia.
- Malik, F. (2019, Jun 7). Machine Learning Hard Vs Soft Clustering. *Understand Where Machine Learning Clustering Algorithms Fit*. FinTechExplained. <https://medium.com/fintechexplained/machine-learning-hard-vs-soft-clustering-dc92710936af> (erişim tarihi: 12.10.2021).
- Manning, P., & Giyotin, T. (2013). *Migration in World History* (2 b.). London: Taylor & Francis Ltd.
- Mansouri, A., Affendey, L. S., & Mamat, A. (2008). Named Entity Recognition Approaches. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, 8(2), 339-344.
- Massey, D. (1996). Politicising space and place. *Scottish Geographical Magazine*, 112(2), 117-123.
- McNevin, A. (2011). Contesting Citizenship: Irregular Migrants and New Frontiers of the Political. 11(3).
- Mikheev, A., Moens , M., & Grover, C. (1999). Named Entity Recognition without Gazetteers. *Proceedings of EACL*, 1-8.

- Miller, M. J., & Castles: (2008). *Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*.
- MIPEX. (2020). Solano, Giacomo ve Huddleston, Thomas (2020). Mipex Policy Indicators: Key Findings.
- Moody: (2021, April). Modelling Sentiment and Topics in Letters Written by 19th Century Immigrants in North America. McGill University, Montreal.
- MPI. (2021). Erişim adresi: <https://www.migrationpolicy.org/> (erişim tarihi: 31.05.2021)
- Muttineni: (2021). Estimating Sentiment in Social Media - a Case Study of the Migrant Caravans News on Twitter. 1-50.
- OHCHR. (2021). *Lethal Disregard Search and rescue and the protection of migrants in the central Mediterranean Sea*.
- Oral, B., & Çetinkaya , F. (2017, Ocak). Sosyolojik Bir Olgu Olarak Göç, Tanımı, Nedenleri ve Göç Kuramları. *Turkiye Klinikleri J Public Health-Special Topics*.
- Oral, B., & Çetinkaya , F. (2017, Ocak). Sosyolojik Bir Olgu Olarak Göç, Tanımı, Nedenleri ve Göç Kuramları. *Turkiye Klinikleri J Public Health-Special Topics*, 1-8.
- Özger, A. T. (2020). Göç Politikalarında İletişimin Rolü: Suriye Göçü Üzerine Bir Değerlendirme. *Yüksek Lisans Tezi*, 1-158. İstanbul: T.C Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özgür, E.M. (2011) Uluslararası göçün gelişmiş toplumlarda yarattığı etnik değişim: Yeni bir demografik geçiş mi?, Ankara Üniversitesi, Coğrafya Bölümü Seminerleri, 1-50
- Öztürk, N., & Ayvaz, S. (2018, April 1). Sentiment analysis on Twitter: A text mining approach to the Syrian refugee crisis. *Telematics Informatics*, 136-147. doi:10.1016/j.tele.2017.10.006
- Özsevgeç, Y. (2017). Postmodernizm Üzerine. *Journal of International Social Research*, 10(54).
- Pang, B., Lee, L., & Vaithyanathan: (2002). Thumbs up? Sentiment Classification using Machine Learning Techniques. *Appears in Proc. 2002 Conf. on Empirical Methods in Natural Language Processing*, (s. 1-9).
- Pham, B. (2020). Parts of Speech Tagging: Rule-Based.
- Porter, M. F. (2001). Snowball: A language for stemming algorithms.

- Porturas , T., & Taylor , R. A. (2021). Kırk yıllık acil tıp araştırması: Konu modelleme yoluyla araştırma temalarını ve eğilimlerini ortaya çıkarmak. *Amerikan Acil Tıp Dergisi*, 45, 213-221.
- Raleigh, C. (2011, December). The search for safety: The effects of conflict, poverty and ecological influences on migration in the developing world. *Global Environmental Change*, 82-93. doi:10.1016/j.gloenvcha.2011.08.008
- Rees, P. (2020). *Internal Migration Measures and Trends*. International Encyclopedia of Human Geography. doi:10.1016/B978-0-08-102295-5.10252-5.
- Ribeiro, F., Araújo, M., Gonçalves, P., Gonçalves, M. A., & Benevenuto1, F. (2016). SentiBench - a benchmark comparison of state-of-the-practice sentiment analysis methods. *EPJ Data Science*, 5(23), 1-29.
- Sağlam: (2006). Türkiye 'de İç Göç Olgusu ve Kentleşme. *Türkiyat Araştırmaları*(5), 33-44.
- Sarıman, G. (2011). Veri Madenciliğinde Kümeleme Teknikleri Üzerine Bir Çalışma: K-Means ve K-Medoids Kümeleme Algoritmalarının Karşılaştırılması. *Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*,, 192-202.
- SAROBMED.(2021). Erişim adresi: <https://sarobmed.org/incident/proactiva-rescue-of-57-people-in-the-western-mediterranean/> (erişim tarihi: 26.12.2021)
- Scherf, M., Epple, A., & Werner, T. (2005). The next generation of literature analysis: integration of genomic analysis into text mining. *Briefings in bioinformatics*, 6(3), 287-297.
- Shellman:, & Moore, W. (2004, October). Fear of Persecution Forced Migration, 1952-1995. *Journal of Conflict Resolution*, 48(5), 723-745. doi:10.1177/0022002704267767
- Sieg, A. (2018, July 5). Text Similarities : Estimate the degree of similarity between two texts. Medium. Erişim adresi: <https://medium.com/@adriensieg/text-similarities-da019229c894> (erişim tarihi: 8.11.2021)
- Solak, A. (2018, Aralık). Zorunlu Göçler ve Doğurduğu Sosyal Travmalar. 1-378. (V. Özpolat, Dü.) Ankara: HEGEM Yayınları.
- SOLAS. (2020). *Kural 7: Arama ve kurtarma hizmetleri*.

- Sole, C. (2004) “Immigration policies in Southern Europe”, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 30(6), 1209- 1221.
- Solomon, M. K. (2013). *International and Regional Cooperation/ Regional Consultative Processes*. The Encyclopedia of Global Human Migration.
- Subaşı Ertekin, M., & Yüce Dural, B. (2011). International Migration Movements In The Waves Of Globalization. 46-66. Kocaeli Üniversitesi, Ekonomi Politik Konferansı.
- Şeker, D. & Uçan, G. (2016). Göç Sürecinde Kadın. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 14 (1) , 0-0 . DOI: 10.18026/cbusos.36200
- Şeker, S. E. (2015). Doğal Dil İşleme(Natural Language Processing). 2(4), 14-22.
- Şeker, S. E. (2016). Duygu Analizi (Sentimental Analysis). 3(3), 21-36. YBS Ansiklopedi.
- Tacoli, C. (2011, February). Not only climate change: mobility, vulnerability and socio-economic transformations in environmentally fragile areas of Bolivia, Senegal and Tanzania. *Human Settlements Working Paper Series*, 1-45.
- Tamer, M. (2020). Göç, Göçün Nedenleri Ve Uluslararası Göç Üzerine Kavramsal Bir Analiz. *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*, 7(60), 2808-2818.
- Tan, A.-h. (1999). Text Mining: The State of the Art and the Challenges. *Kent Ridge Digital Labs*, (s. 65-70). Singapore.
- TDK. (t.y.). Erişim adresi:<https://sozluk.gov.tr/>. (erişim:11 15, 2021)
- Thet, K. (2014). Pull and Push Factors of Migration: A Case Study in the Urban Area of Monywa Township, Myanmar. 1-14.
- Todaro, M. (1980). Internal Migration in Developing Countries. Geneva.
- Topçuoğlu, R. A. (2016). Göç Yazınındaki Düzenli ve Düzensiz Göç Kavramları: İnsan Hakları Temelinde Bir Kavramsal Sorgulama. 34(1-20). İnsan Hakları Yıllığı.
- Toros, A. (2008). *Sorunlu Bölgelerde Göç*. Ankara: Global Strateji Enstitüsü.

- Tsantis, L., & Castellani, J. (2001). Enhancing Learning Environments Through Solution-based Knowledge Discovery Tools:Forecasting for Self-perpetuating Systemic Reform. *Journal of Special Education Technology*, 16(4), 39-52.
- Tunç, A. Ş. (2015). Mülteci Davranışı Ve Toplumsal Etkileri: Türkiye’deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme. *Tesam Akademi Dergisi - Turkish Journal of TESAM Academy*, 29-63.
- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu. (2021) *Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik*, Erişim adresi: <https://www.tihek.gov.tr/ayrimcilikla-mucadele-ve-esitlik-3/> (erişim tarihi: 25.12.2021)
- Uğrasız, B. (2003) ‘‘Uluslararası İlişkilerde İki Farklı Yaklaşım İdealizm-Realizm’’ *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2) s. 141-142
- Uğur,T.(2020). Kitlesele Göçler ve Toplumsal Nefret. Erişim adresi: <https://medium.com/t%C3%BCrkiye/kitlesele-g%C3%B6çler-ve-toplumsal-nefret-410f5ae377a5> (erişim tarihi: 25.11.2021)
- UNEP. (2017). *The Mediterranean Marine and Coastal Environment*. Barcelona Convention - Mediterranean 2017 Quality Status Report.
- UNHCR. (2020). *Global Trends Forced Displacement in 2020*.
- UNHCR. (2021). The UN Refugee Agency. Erişim adresi: <https://www.unhcr.org/> (erişim tarihi: 03.12.2021)
- UNICEF. (2021). İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi 1948. Erişim adresi: https://kdkcocuk.gov.tr/anasayfa/contents/files/YasalDuzenlemeler/BM_Insan_Haklari_Evrensel_Beyannemesi.pdf (erişim tarihi: 19.12.2021)
- Urk, M. (2010). Göç ve İnsan Hakları. (2), 108-119.
- Ündücü, C., Erdoğan, M., & Işık, Ö. (2009). Avrupa’da Uluslararası Emeklilik Göçü Ve Bütünleşme Kapsamında Yönetime Katılım Üzerine İnceleme. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 160-188.
- Ünlütürk Ulutaş, & Kalfa, A. (2009). Göçün kadınlaşması ve göçmen kadınların örgütlenme deneyimleri, *Fe Dergi* 1/2, 13-28

- Vishal, G., & Lehal, G. S. (2009). A Survey of Text Mining Techniques and Applications. *Journal of Emerging Technologies in Web Intelligence*, 60-76. doi:10.4304/JETWI.1.1.60-76
- Walker, F., & Aera, J. (2017, May). To stay or to leave? An assessment of the social, economic, and political factors that influence international students when deciding to remain in, or leave Nova Scotia, upon graduation. 1-139. Saint Mary's University, Halifax, Nova Scotia in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Arts in Geography.
- Wallach, H. M. (2006, June). Topic modeling: beyond bag-of-words. *In Proceedings of the 23rd international conference on Machine learning* (pp. 977-984).
- Waltz, K. N. (2010). *Theory of international politics*. Waveland Press.
- Webharvy.(2021). Erişim adresi: <https://www.webharvy.com/articles/what-is-webscraping.html> (erişim:12.11.2021)
- Wester, J. C. (2017, August). Root Causes of Migration. 1-3.
- WHO. (2008). Bulletin of the World Health Organization. 86(8). World Health Organization.
- Williams, A., King, R., & Warnes, T. (1997). A Place in the Sun: International Retirement Migration from Northern to Southern Europe. 4(2), 115-134. *European Urban and Regional Studies*. doi:10.1177/096977649700400202
- Yalçın , C. (2004). *Göç Sosyolojisi*. Anı Yayıncılık.
- Yıldırımöğlu, H. (2005). Uluslararası Emek Göçü: "Almanya'ya Türk Emek Göçü". 8(1). Kamu-İş.
- Yıldız, D. (2003). Akdeniz Havzasında Su Sorunları ve Türkiye, D. Yıldız içinde *Akdeniz Havzasında Tarih ve Uluslararası İlişkiler* (s. 200). İMO Yayınları.
- Yılmaz, H. A. (2020). Göç Sürecinde Din. *Journal of International Social Research*, 13(75), 848-858
- Yılmaz, B. (2020, Ocak). Evde Bakım Hizmeti Veren Yabancı İşçilerin Çalışma Koşullarından Kaynaklanan Sorunlar ve Çözüm Arayışları. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 1, 59-99.
- YUKK. (2013, 04 11). Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu. *Madde 61, 53*. Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6458.pdf>

- Yücedağ, G. (2020). Göç ve göçmen olgularının Alman tarihindeki yansımaları. *International Journal of Human Sciences*, 17(4), 947-966.
- Zhai, C., & Massung: (2016). Text Data Management and Analysis: A Practical Introduction to Information. *Text Data Management and Analysis* (s. 1-509). içinde University of Illinois at Urbana–Champaign.
- Zhang, Y., Jin, R., & Zhou, Z.-H. (2010, December). Understanding bag-of-words model: A statistical framework. *International Journal of Machine Learning and Cybernetics*, 1(1), 43-52. doi:10.1007/s13042-010-0001-0
- Zhang, X. (2013). Text Visualization: see more than texts. Erişim adresi: https://sites.duke.edu/lit80s_02_f2013_augrealities/text-visualization-see-more-than-texts/ (erişim tarihi: 30.10.2021)
- Zhao, Y. (2013). Analysing Twitter Data with Text Mining and Social Network Analysis. *Proceedings of the 11-th Australasian Data Mining Conference (AusDM'13)*. 146: 41-48. Canberra, Australia: Conferences in Research and Practice in Information Technology.

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı: *Dilan İPEK*

Eğitim Durumu

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıllar
Ön Lisans	Sosyal Hizmet	Anadolu Üniversitesi	2017-2019
Lisans	Gerontoloji	Akdeniz Üniversitesi	2014-2019
Lisans	Sosyal Hizmetler	Atatürk Üniversitesi	2019-2021
Yüksek Lisans	Akdeniz Göç Araştırmaları	Akdeniz Üniversitesi	2020-2022

Dil	Sınav puanı
İngilizce	52.50